

CHIRVRIA
SPAGYRICA

PETRI IOANNIS FABRI,
DOCTORIS MEDICI
MONSPELIENSIS.

IN QVA DE MORBIS CVTA-
neis omnibus Spagyricè & Methodicè
agitur, & curatio eorum cita,
tuta, & iucunda tractatur.

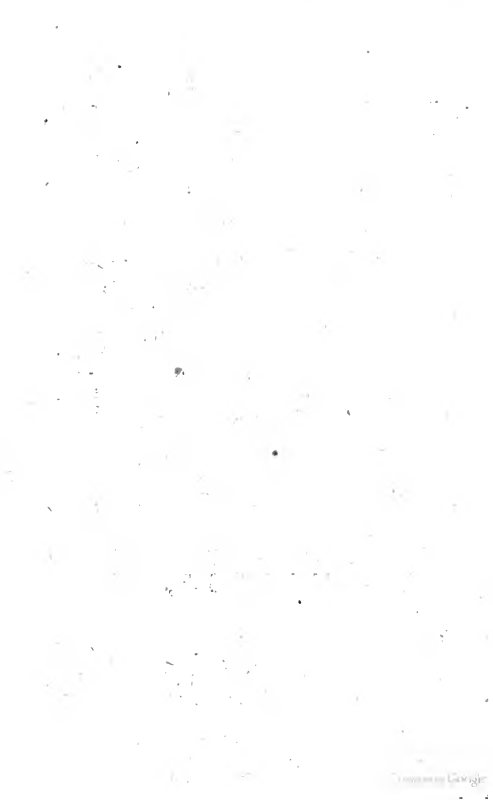

TOLOSÆ,

Apud PETRVM Bosc, Bibliopolam.

M. DC. XXXVIII.

Cum Privilegio Regis.

DOMINO, DOM.
D E B V E T,
 D. DELBERNET,
 ET IN SUPREMA
 Tolosatium Curia Senatori
 clarissimo & integerrimo.

HYMICO-CHIRURGICVM

Opus sacro diuina Themidis Antistiti,
 aduersus huiusce temporis Zoilorum
 impetus, tuendum offerre, non solum
 huius Operis tenuitas, & imbecillitas;
 at etiam ratio ipsa, & decor, clarè admodum dicant,
 absonum esse, & incongruum. Nefas enim est tantum
 virum, à sacris Iustitiæ exercitijs auertere, quibus adeo
 totus, totis datur & occupatur, ut momenta temporis
 maximo sint pretio: veri tamen, legitimique (ut me
 decet) decoris ne sim oblitus, & equi verique penitus
 immemor, humanitatē immensa literatura indissolu-
 bili vinculo conglutinatum, qua illum prestare præ
 ceteris prædicant omnes, supplicè, habere cogar ut hoc
 παράδοξον, tamquam veri simillimum, ne dicam
 & δόξον, defendere mihi concedatur: Chirurgiam iusti-
 tiam veram esse: hac enim cum sit constans perpetuâ-
 que voluntas, ius suum cuique tribuendi, compescen-
 dique violentos, & præter gentium leges concitatos
 humani animi motus & impetus, extra lances equi,

4 EPISTOLA DEDICATORIA.

bonique libratos. Illa verò intemperatas natura humana constitutiones, soluta unitate confusas, in temperatam erigere consonantiam & harmoniam nata sit: iure merito videtur Chirurgiam iustitia quandã speciem esse, solutam enim restituit partiũ unitatem, vitali nectare quo viuunt hac solutione defraudatam, tamquam ius peculiare & naturale. partibus omnibus natum. Quod enim exterius hominibus ius & commodum dici potest, vite balsamum, viuificumque nectar, quo viuimus & conseruamur, meliori titulo ius nostrum, verum & legitimum dici poterit, Chirurgiamque iustitiam veram esse, cum deperditum illud balsamum tamquam ius nostrum verum & legitimum nobis restituat, libratim equaliter secundum nature leges & artis, cuiuscumque partis corporis nostri mensuris & ponderibus. Non ergo dissonũ erit, SENATOR CLARISSIME ET INTEGERRIME, Chirurgicam hanc iustitiam, sacro tua Themidis templo recondere, ut ab inuidorũ liuidis unguibus defendatur: quamplurimi enim eorum turmatim in hanc ad vituperandum insurgent: at concitato aëri smillimus, qua me excitabunt ea ipsa frangam & disperdam, tuo potissimum clypeo tectus, victoriæque istius spolia, ampla quidem, memoria perpetua tẽpli tholis appendam, in laudem & gloriam nominis tui, teque Theseum verè meum, & Herculem, hic & ubique terrarum proclamabo. Valo. Pridiæ Calendas Aprilis, anni CIO. DC. XXVI.

Tuæ H. M. Q. Deuotus
 PETRVS IOANNES FABER
 Medicus Philochymicus.

PRÆFATIO
IN CHIRVRGIAM
SPAGYRICAM.

CHIRVRGIA est pars Medicinæ adeò nobilis & præstans, vt antecellat omnibus alijs eiusdem Medicinæ partibus, honorémque & titulum sibi vindicet, primam inuentam fuisse, primámque corpori humano opem tulisse. Nam quos primos Medicos celebrat antiquitas, Chirurgos fuisse clarum est: Chiron, Podalirius & Machaon, diuini Æsculapij soboles, Chirurgi potius fuere, aut Chirurgiam exercuere artem, quàm aliam Medicinæ nostræ partem, vt videre est passim apud Homerû, qui carminibus eos Chirurgos insignes celebrat & decantat, vulnere Græcorum in Iliaco bello methodicè & dogmaticè curantes. Ratio etiam postulat hanc Medicinæ

*Antiquitas
Chirurgia.*

Chirurgia

*quare prius
inueniatur.*

partem primò inuentam fuisse, humanòque corpòri salubres & auxiliares intulisse manus, quòd morbòs quos ipsa tractat manifestos prius fuisse, & intellectui humano prius patefactos & cognitos fuisse, alijs omnibus internis affectibus, quos tractat Diætetica & Pharmaceutica medicina, qui solo intellectu cõprehenduntur. Alij verò quos Chirurgia tractat, sensibus externis percipiuntur, vnde necessitas ipsa coëgit ipsos homines indagare prius medelam cutaneorum affectuum tamquam palpabiliũ, quàm inuisibiliũ, & ratione sola, & mentis vi comprehensorum, in quorum cognitione, coniecturis certis semper vtendum est, quibus tanquam fallibilibus ipsa ars nostra, à Zoilis vituperatur & contemnitur. At Chirurgia nullis hisce coniecturis, ambiguisque subiectis intricatur: quia ea omnia quæ tractat visibilia sunt & palpabilia, ea etiam visibiliter curat & sanat, idcò mirabilis est eius theoria & practica. A quibus partibus miram definitionẽ eliciunt Medici Spagyrici his verbis: Chirurgia est scientia qua cognoscitur balsamum internum naturale corporis humani, quo partes omnes singulæ conseruantur, nutriuntur, & fouentur, quo cognito docet applicationẽ externam alterius balsami illi similis, & homogenei, ad curationem omnium cutaneorum affectuum qui vlceribus, tumoribus, vulneribus, fractionibus & luxationibus comprehenduntur. Hæc definitio dogmaticas exccellit definitiones, quòd in

ea lateat arcanum certum & verum curandi omnes affectus cutaneos, & verum subiectum totius Chirurgiæ circa quod versatur, quapropter anteponenda est omnibus alijs: & Chirurgia Spagyrica summopere indaganda, tanquam, Chirurgorum omnium decus & honor, & ægrorum vera salus & iuta. Insurget Zoïlus? me, Hippocraticum & Galenicum Medicum non debere tot laudibus & encomijs hanc nouam docendi methodum extollere, quæ cum noua sit erroribus plenam esse non diffitendum; cum certum sit Hippocratem scientiæ patrem, & Galenum Medicinæ coryphæum non approbasse vlllo pacto hanc scientiam, cum de ea nullam mentionem fecerint, & idcirco futilem & inanem eam existimasse credendum est: me autem prudentiorem & intellectu acutiorem Hippocrate & Galeno existimare, vanitatis & gloriæ summum esse symbolum. Respondeo hanc scientiam quæ Spagyrica dicitur, & quæ Medicinæ famulatur, & arcana infinita subministrat, nouam minimè esse, sed antiquissimam, Hermete eius Professore testante, & Democrito qui tempore florebat Hippocratis. Quod si Hippocrates & Galenus hanc non nouerint scientiam, hoc est quod in Ægyptū nunquā peregrinati sint in qua sola terræ parte vigeat, tunc temporis scientia Spagyrica, & apud Ægyptios in arcanis & secretis erat, & cabalisticè tantum amicis & filijs demonstrabatur. Adde

etiam quòd hæc scientia rationibus per-
quàm maximis & experiētijs abundet &
veritate, veritatem potiùs, & rationē sequar
quàm authoritatem & fidem alicuius Au-
thoris, dictante Hippocrate & Galeno in-
finitis ferè locis, veritatem & naturam in
physicis esse sequendam. Quapropter si Spa-
gyricam artem sequar, & palàm argumentis
defendam, hoc est, quòd in ea veritas &
ratio elucescat quibus tueri meretur,
non contemptâ vllò pacto Ga-
lenicâ & Hippocraticâ do-
ctrina, quibus iunctis
Medicus fit ad-
mirandus.

* * *

SECTIO I.

DE TUMORIBVS CONTRA NATURAM.

*QVID SIT TUMOR
apud Spagyricos Medicos.*

CAPVT I.

PER DOS Spagyricos Chirurgo tumor præter naturam in corpore natus, dicitur: materialis intemperies balsami naturalis, quod corruptione primordialium suarum substantiarum salis, sulphuris, & mercurij, dissoluit vnionem partium:

& viciat earum debitam magnitudinem, figuram & naturalem situm. Hæc definitio secum continet quidquid est necessarium ad cognitionem tumoris præter naturam, & curam illius, & indicat necessariam fore cognitionem balsami naturalis omni Chirurgo qui laudem, & honorem in arte sua queritat; ideo antequam de tumoribus verba faciamus, balsamum illud naturale corporis nostri pabulum & forum inuestigabimus, & notum faciemus.

Balsamum naturale quid sit.

CAPVT II.

*Balsamum
naturale
quid sit.*

VOD Chymici Philosophi balsamum naturale dicitant, Hippocrates, Galenus, & alij Medici omnes eiusdem sectæ, humidum radicale appellant, partium proximum alimentum, humorem vitæ, substantiam vitalem, & alijs fere infi-

nitis nominibus vtuntur; vt his virtutes, proprietates, & energias illius substantiæ indicare valeant, Chymici præterea communi illoꝝ idiomate Mercurium vitæ illam substantiam vocant, quòd humorem omnem qui secum continet vitæ spiritum inclusum, mercurium dicitant, & quia balsamum istud naturale, quod & aliud humidum radicale dicitur, tutgeat spiritu vitæ, idè iure merito mercurius dicitur: hæc nomina humidum radicale, substantia vitalis, humor vitæ, balsamum naturale, & alia similia, non habent tantum significandi enegiam, neque possunt ostendere virtutes & proprietates istius substantiæ tam efficaciter, & energiticos quam vocabulum istud (Mercurius) quia cum Mercurius planeta cælestis Soli connectitur, est Sol, cum verò lunæ copulatur est luna, cum Ioui Iupiter, & sic de reliquis; cum communis sit omnibus & habeat eadẽ ferè virtutes & proprietates planetarum quibus connectitur; sic pariter humor iste vitæ, quem cælum & elementa constituunt, ad generationem & conseruationem rerum omnium, mercurius dicitur ob sympathiam quam habet cum mercurio cælesti: dum enim carni annectitur caro fit, dum ossi, os generatur, & sic de reliquis corporis nostri partibus, in quas per alimentum transformatur, habens virtutes & proprietates easdem, cum partibus, cum quibus connectitur ad conseruationem earum & nuttitionem: Et quemadmodum fabulosa & mysteriosa antiquitas Mercurium deorum nuncium esse testatur, Iouisque filium & Alumnum:

*Permercuriũ
ibi subaud. e-
dum est &
sulphur & sal
Chymicũ, nã
illa tria con-
iuncta fa-
ciunt vita
Mercurium:
alioquin
non bene hæc
quærentur
qua de Mer-
curio dicitur,
si solus &
separatus ab
alijs natura
principijs cõ-
sideraretur,
at conuexus
aũ alijs, vita
balsamum
constituit &
verum vita
necesse.*

Pari ratione Mercurius noster, est elementorum nunciator: mixtiones eorum & vniones sua compage constituens filius est Iouis, hoc est, Dei veri, verus est filius, & vera creatura, ex qua omnia quæ extant in rerum natura per creationem in instanti facta fuerunt. Hinc fit quod humor iste vitæ, seu mercurius in omnibus rebus reperitur, & in cælo præcipuè, ex quo in terris descendit influentiarum, radiorumque cælestium ope, & miscetur præcipuè aeri, quo animalia, vegetantia & mineralia opus habent ad conseruationem & generationem ipsorum, quod in aëre latitet plus spiritus vitæ, quam in reliquis alijs omnibus elementis. Antiqui præterea Poëtæ Mercurium cæli & diei filium fecerunt, Mercurius itidem noster substantia vitalis, & quod balsamum naturale dicimus, nonne filius est cæli & diei, cum indefinente fluxu à cælo descendat in elementa, & cum humiditas quæ reperitur in circumferentia medietatis regionis, secam rapiat & concludat illam vim vitæ, solæque surgente, & aurora radiante, humiditas illa spiritu vitæ impregnata in rotam descendat super terram ad alimentum & conseruationem & generationem omnium rerum. Cælum hanc vim vitæ spiritualiter ex se ipso elicit, elicitamque in aëris humiditatem immittit, quæ aurora surgente & sole, cadit in terram beneficiorum. Hinc percipimus oculitus antiquos omnes Philosophos multa cum ratione & profunda rerum speculatione has mysteriorum naturæ fabulas excogitasse. eaque sic occultasse rerum mysteria: colligimus etiã Medicos Chymicos substantiam vitalem & humidum radicale, rectissimè & optime Mercurium vocasse quod eo solo nomine, occultaque sua historia, proprietates omnes & virtutes illius substantiæ percipi queant. & definitionem ipsam ipsius substantiæ valeamus colligere: Quam definitionem sic construimus. Mercurius est spiritus vitæ quem Deus creauit ad fabricationem mundi & conseruationem. Aut, Mercurius est quinta essentia omnium elementorum spiritu cælesti impregnata ad generationem & conseruationem rerum omnium. Aut, Mercurius est humidum radicale rotius mundi, ex quo omnia fiunt, nutriuntur, fouentur & conseruantur. Aut si ad solum hominem definitionem illius accommodare velimus,

*Definitiones
Mercurij.*

Mercurius erit substantia proxima ex qua immediatè partes corporis humani fiunt, nutriuntur & conseruantur in statu naturali: vel est humidum radicale hominis in quo radicatur vitalis eius ignis, seu luminis spiritus, qui in homine indiuiduatus est, ad hominis productionem & eius conseruationem.

Ex quibus substantijs balsamum naturale, seu Mercurius vita componatur.

CAPVT III.

*Compositio
viri: omnium
ex quibus
fiat.*

EDICI Spagyrici constituunt compositionem rerum omnium immediatè fieri ex tribus diuersis substantijs, quas vocant, sal, sulphur, & mercurium. Dixi immediatè, quòd Chymici non negent, & improbent inixtionem rerum omnium

mediatam ex quatuor elementis: hanc autem admittunt compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio, non dispari ratione, ac Medici Hippocratici compositionem admittunt, corporis humani, ex sanguine, pituita & vtraque bile. Medicos Chymicos hac in re sentio, & iudico subtiliores in rerum cognitione, quàm alios; quia manifestum est, & omnibus apparet, in sanguinea massa mercurium, salem, & sulphur latitare.

*Mercurius
vita in quibus
reperitur
humoribus.*

Mercurius apparet clarissimè, cum sit humor vitæ, ex quo viuimus; hunc autem humorem fateantur omnes Medici, in sanguinea massa latitare, sub alio tamen nomine, humidum nempe radicalis: sal autem apparet in vrina, in sudoribus, in saliuâ, in quibus omnibus maximè turget, & verum sal solutum est, in eorum substantijs. Sulphur verò manifestum apparet in Axungijs, & pinguedinibus, quæ in corporibus nostris reperiuntur, & in meteoris igneis, quæ ex corpore humano, & alijs animalibus, equis, & canibus, eliciuntur, qui sunt & omnino inuisibilia nec qualitates habent sensibiles ut principia hic enumerata, sed omnino cælestes & astrales.

*Excelsa
hæc sunt prin-
cipia qua ad
vitam per-
tinent alia
hæc externa*

bene curata cute, solo frictu igneos radios, & flammam incomburentes emittunt, quod nunquam posset fieri, nisi actu & verè esset in eorum corporibus sulphur inflammabile, & combustibile, cuius subtiliores & tenuiores partes tanquam flores, circa cutem animalium efflorescunt, ibique solo frictu excalescenti, in flammam abeunt, & sic manifestæ sunt hæ substantiæ sal, sulphur, & mercurius, in massa sanguinea, in qua mercurius omnibus alijs prænitet, & præcellit, cum sit, ut diximus, humor vitæ ex quo partes omnes nutriuntur, & conseruantur. At inturget aliquis? Estne possibile ut mercurius componatur mercurio, & seipso constet? ita est veluti humidum radicale componitur humido. Nam Chymici omnem substantiam aqueam mercurium dicunt, & sulphur omne humidum ignibile, & sal omne humidum quod frigido & humido dissoluitur, & calido & sicco congelatur. Facile iam est asserere, hanc ternam Chymicorum, in substantiis omnibus compositionem, cum oculis & manifestè reperiantur hæ substantiæ in mixtis omnibus, & cum natura sagax & prudens, Chymicis omnibus quotidie per experientiam, circa separationem harum substantiarum prædicta ostendat, ut separet purum ab impuro, & vindicet humidum radicale & balsamum naturale ab omnibus rebus heterogeneis. Nam illæ substantiæ quæ separantur ab humido mixti, non sunt similes in qualitate, his substantiis quæ remanent; nam hæ sunt acres & mordaces: aliæ verò quæ remanent, ut partibus sint alimento, dulces sunt, nec differunt inter se essentialiter in compositione humidi radicalis. Et si hanc compositionem ternam admittam & approbem, non propterea Medicorum Galenicorum compositionem ex sanguine, pituita, bile, & melancholia improbare volo: at summopere probo, & tanquam excogitatu miram & doctam laudo. At tamen in illa ipsa compositione sanguinea pituitosa, biliosa, & melancholica, & illa massa sanguinea ut aiunt, reperio meam ipsam, & Chymicorum compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio. Quamobrem ne in cognitione naturæ (quæ cum sit vna, varias scientias & cognitiones veras producere non potest) Medicos Chymicos & Galenicos contrarios

*Mercurius,
sulphur, &
sal generaliter dicuntur.*

faciamus, dicemus compositionem balsami naturalis, seu mercurij vitæ, quatuor constare humoribus, sanguine, pituita, & utraque bile, tanquam vehiculis harum substantiarum, mercurij scilicet, salis & sulphuris, quæ substantiæ latent in massa sanguinea, nõ secus ac alij tres humores, pituita, bilis & melancholia in sanguine. In venis nihil est manifestum, nisi sanguis, reliqui humores occulti sunt, massam hanc sanguineam chymica ratione mercurij nomine insignire possumus, propter mercurium in eo abundantem, & turgentem: bilem verò, quæ reperitur separata in chyste fellis, dicere possumus mercurium sulphuris, corrupti & adusti; nam humidum calidum & dulce, forti coctione mutatur in amarum, & alium colorem suscipit. Pituitam vocare possumus mercurium spiritu vitæ priuatum; idè natura expellit illum, tanquam inutilem, & nimis aquosum: melancholiam verò dicimus, Mercurium terrestrem & fœculentum & vnico nomine tartarum, quòd Chymici omnes fœculentum, & scoriã tartarum dicant, ad imitationẽ tartari vinosi, quod separatur dum spiritus vitæ vini, vinum ipsam depurat, & constat in dolijs, fæcem & asurcam separando: & omne durum & terrestre excrementum, illud ipsam Chymici tartarum dicunt, & ità non admodum contrarij videntur medici Galenici Chymicis.

*Sanguis
quid sit
apud Chy-
micos.*

*Bilis, quid sit
apud eosdem.*

*Pituita,
quid apud
Chymicos.*

*Melancholia
quid sit apud
Chymicos.*

*De differentia tumorum ex Chymica
doctrina.*

CAPVT IV.

*Differentia
tumorum se-
cundum
Chymicos.*

VMADMODVM Medici Galenici tu-
morum differentias definiunt ex humorũ
corpus constituentium differentijs. Alios
enim faciunt sanguineos tumores, pituito-
sos alios, melancholicos & bibliosos; sic &

Chymici pari ratione secundum substantias quas constituentes statuunt, tumorum differentias desumere possunt. Nam flegmonas simplices, tumores sanguineos, Chymici appellant mercuriales tumores, quod his mercurius prædominetur. Erysipelata vero dicunt sulphureos tumores, quod humor igneus & sulphureus ibi excellat, & œdematosos tumores faciunt salitos & ex sale suo ortos, quod in phlegmate & pituitoso humore, sal Chymicorum comprehendatur: & scyrrhosos humores tartareos dicunt, quia quod illis tartarum est, est fixum, & amurca reliquorum humorum qui balsamum vitæ constituunt: hoc autem excrementum tartareum humori melancholico Galenicorum perquam optime quadrat: nam ut humor melancholicus est excrementum massæ sanguineæ, sic humor tartareus est excrementum balsami naturalis.

Obijciat Zoilus, cum humor tartareus faciat & constituat scyrrhos, deberet etiam ingredi compositionem balsami naturalis nostri, quem tamen omisimus. Respondemus nullum excrementum tanquam reiectaneum inutile, posse & debere compositionem balsami vitæ constituere. Attamen cum vitatur, separatur, & incommodum, malumque vitæ adfert, potest adnumerari malis reliquis & morbis. En iam quatuor simplices differentias tumorum, quas Chymici Philosophi & Medici possunt deducere ex his quatuor simplicibus substantiis, sale, sulphure, Mercurio, & tartaro. Quæ substantiæ cum inuicem possint permisceri, permixtæ faciunt etiam permixtas & compositas humorum doctrinas, non dissimili ratione ac humores Galenicorum permixti permixtos constituunt humores: nam mercurialis sulphureus tumor, respondet quadam ratione phlegmoni erysipelatoso Galenicorum, & tumor mercurialis salitus, tumori phlegmoni pituitoso quadrat; œdema vero scyrrhosum respondet tumori salito tartareo Chymicorum.

Cum particularium & singulorum tumorum notas & Capita perquiremus, eorum etiam differentias maiori & longiori eloquio pertractabimus. Iam vero concludendo dicemus omnes doctrinas tumorum siue simpli-

*Obiectio an
tartarus sit
humor ve-
nalis.*

Solutio.

cium, aut compositorum, quæ à Chymicis aut Galenicis Medicis possunt excogitari, in relatas differentias in præsentī Capite posse resolui, quod clarius in Capitulis subsequētibz Deo dante exponetur.

De causis efficientibus tumorum omnium, ex doctrina Chymica.

C A P U T V.

Causa efficiētes tumorū.

E D I C I Chymici admittunt, & concedunt, vt & Medici Galenici, internas & externas causas antecedentes & consequentes, ad generationem tumorum, ad doctrinam faciliorem: etsi enim causas materiales coniunctas admittant, diuersas nomine & re, nihilominus tamen concedere necesse est alias similes causas, quæ concurrunt ad generationem tumorum. Aliquin falsam sustineremus doctrinam Hippocraticam quod absit; non enim Chymicam doctrinam sustinemus & amplectimur vt Hippocraticam abnegemus sed subtiliorem & acutiorem in arcanis naturæ indagandis Chymicum, ostendimus. Si tamen hæ doctrinæ diuersis loquantur terminis, nō tamen contrariæ sunt, quòd diuersitas terminorum consistat tantùm sæpiissime nomine non re, vnde fundamentaliter & essentialiter consentiunt, & in eandem abeunt sententiam. Sermo enim & loquendi facultas, non est scientia ipsa, sed tantùm cortex & tegumentum, quo scientia inuoluitur. Homo vestibz holosericis tectus & ornatus, non differt essentialiter ab homine, attritis & vilibus tecto vestimentis; ambo enim sunt homines. Pari ratione se habent scientia Chymica, & scientia Galenica, ambæ docent naturæ centrum & naturæ purum; at vna facilius quàm alia & verbis efficacioribus, sed in his omnibus latitat scientiæ fundamentum vnicum & solum, quòd summopere necesse est, vt ambæ sint scientiæ, cum enim scientia vnica

Chymica & Galenica scientia non discordant.

vnicā sit, fundamenta etiam & principia illius vnicā esse debent, quod Chymici obseruant & verè dogmatici sunt vt & alij, & in præsentī Capite huius libri manifestū est, non eos contrariari Medicis Galenicis quoad medicinæ fundamentum. Medici enim Hippocratici admittunt inter causas materiales coniunctas, omnes humores liquidos qui præter naturam fluunt in partem affectam, ibique intumescunt: Medici verò Chymici illum humorem fluentem in partes tumore affectas vocant balsamum naturale, mercurium vitæ, qui cum trinus sit in essentia, constituit etiam tria genera tumorum quæ ex tribus substantijs materialibus coniunctis ortum habent, ex sulphure scilicet, sale & mercurio, & quia hæ tres substantiæ excrementum fundunt, quod tartarus dicitur, admittunt aliam causam naturalem coniunctam per accidens, constituentem vnum genus peculiare & particulare tumorum: & sic quatuor causas agnoscunt materiales coniunctas tumorum omnium. Vt & Medici Galenici qui humorem fluentem in partem materialem coniunctam causam tumorum omnium dicunt, & hæc causa cum quaternis constet humoribus, sanguine, pituita & vtraque bile, diuiditur in quatuor causas materiales coniunctas tumorum, & sic in re conueniunt, & quadrant hæ scientiæ, Chymica, & Hippocratica, quamuis vocabulis discrepare videantur: humores Galenicorum admittunt Chymici; at in his latitare sulphur, sal & mercurium omnino contendunt, & humores Galenicorum esse vehicula harum nostrarum substantiarum, tumores & morbos omnes constituentium, ex diuersitate corruptionis, & læisionis partium omnium, dum enim sal, sulphur, aut Mercurius corrumpuntur, aut alterantur, à causis præter naturam, liquores & humores, quibus coërentur hæ substantiæ alterari & corrumpi etiam necesse est, ex qua corruptione & alteratione, in toto, aut in parte, sequitur morbus.

Conferuntur scientiæ Galenica & Chymica.

anni, quamplurimi verò nunquam resolvuntur: ac indurati ægris commoriuntur, propter copiam tartarei humoris spiritu salis coagulati, qui impedit coctionem & maturitatem tumorum omnium, & est sola indurationis eorum causa. Principium verò & fundamentum coctionis, & pepasmi in tumoribus, est spiritus vitæ, qui permiscetur balsami naturalis substantijs, quæ dum alterantur & immoderationem patiuntur, tumores præter naturam in corpore constituunt, & hi tumores, qui plus illius vitalis spiritus habent, citius ad pepasimum perducuntur, qui verò minùs, tardiùs etiam coquuntur. At verò hi, qui nullo vitali spiritu perfunduntur, ità indurantur, ut verè lapidescant in corpore, quod historijs confirmatur quamplurimis: vidi enim & ipse scyrrhos lapidosos, & nodos arthritidis lapides factos, & audiui, & legi, apud optimos authores factum ipsum in vtero prægnantis mulieris, lapideum factum fuisse, & toto vitæ suæ tempore hunc lapidem, pro fœtu in vtero mulierem gestasse, quia cum spiritu vitali, & balsamo priuaretur, alterationem etiam subire non poterat, nec tempore legitimo, & à natura constituto ex vtero excludi, & idè commortua est mulier illa, cum tali fœtu, quæ tamen poterat liberari, à Chirurgo prudenti, abscisso vtero, & abstracto tali lapideo fœtu. Pari etiam methodo scyrrhi lapidosi debent tractari à prudentibus Chirurgis, indurati enim à natura, arte nostra debent extrahi. Itaque tempora quæ Medici Spagyrici observant in generatione tumorum omnium, sunt tempora, & limites coctionis, & pepasmi tumorum. Qui termini incerti semper reperiuntur, propter confusam & permixtam humorum substantiam, quæ tumores generat, quæ cum simplex, & pura nunquam reperiatur in tumoribus constituendis, idè etiam terminus, & finis ultimus coctionis tumorum, nunquam certus & verus est.

Dixi rationem huius rei in Palladio.

Tempus quale tumorum.

*Quid agendum in curatione tumorum omnium
ex Chymicis.*

CAPVT VII.

*In principio
tumorum
quid agen-
dum.*

IN principio tumorum omnium calido-
rum, mercurialium & sulphureorum,
Spagyrici Medici solent, vt dissoluere
eos valeant & eorum accretionem im-
pedire, ne in magnam molem exten-
dantur, repercussione frigida & astrin-
genti vti, purgato prius corpore, pilula vnica mer-
curij, seu aquilæ chymicæ, vel pilula panchymagogi,
vt humores, qui sunt aliquando in motu & turgen-
tes, & in partem tumore affectam defluentes foras ex-
pellant, vel etiam prius misso sanguine ad eundem
scopum; & balsamum vitæ nostræ refrigerant, detracto
(vnâ cū sanguine) caloris febrilis foco, qui in omni-
bus præter naturam tumoribus, per sympathiam in
corde excandescit: hæc autem repercussio frigida &
astringens fit appositione aquæ distillatæ, ex vitriolo,
vel alumine, calore leuissimo balnei aquæ tepidæ, ne
spiritus acres & mordaces vitrioli, & aluminis, calore
fortiori exeant, & aquam acriorē, quàm postulat vsus
repercutiendi, reddant; hæc verò aqua ex vitriolo &
alumine distillata, subtilis admodum est, & penetrans
intiora tumoris, cæque cū frigidissima sit, tempe-
rat internum tumoris calorem & sic partem tumore
affectâ roborat, & spiritu salis, quo mediocriter abun-
dat, impedit ne balsamum partis subito corrumpatur &
sequatur intensiones coniunctarū causarum: salis enim
solus spiritus est causa conseruationis rerum omniū,
& dum ipse integer manet, manet & mixtum integrum
& à corruptione liberum; si verò corrumpatur, corrup-
tetur & mixtum. Itaque dum spiritus salis integer &
incorruptus aduenit alicui parti ad corruptionem
ruenri, tunc temporis spiritus illius partis roboratur
simili spiritu, & impedit corruptionem balsami natu-

*Quid impe-
diat corri-
ptionem in
tumoribus.*

ralis illius partis, propter vitales spiritus quibus turget & abundat. Hinc Cabalitzæ omnes Ægyptij & Arabes communi omnium consensu asseruerunt in sale latere omnia secreta, & vitæ conseruationem, & morborum omnium curationem, perfectionem actionum & facultatum animalium, fertilitatem vegetantium, splendorem & radios lapidum pretiosorum, & rerum omnium vegetabilium, animalium, & mineralium perfectiones & proprietates, ab spiritu vnico salis dependere: & in Chirurgia summum & tutum arcanum est, ad curandos omnes morbos curaneos, quod modò optimè præparetur, est balsamum homogeneous & simile nostro interiori quo viuimus, & conseruamur, cuius virtutes & miranda secreta detexi in Palladio Spagyrico, & præparationem docui in Myrothecio Spagyrico, Capite vndecimo, libri tertij. At quia multi sales sunt, diuersi generis & proprietatis, diuersi etiam erunt, & multi spiritus eorundem salium, diuersarum proprietatum nihilominus potentissimarum: Et qui extractionem alicuius illius spiritus perfectè sciet, fixationem & dulcificationem, perueniet ad summum naturæ arcanum.

Scopus præcipuus totius Chirurgiæ therapeuticæ, est extractio salis humani, & ex eo puro & puro, purum elicere spiritum, & hunc denuo sali suo fixo coniungere vt vnum fiant inseparabile, homogeneous & incorruptibile, quo Chirurgus gratias summas Deo poterit agere, tamquam habito medicamento diuino, quod erit morborum omnium cutaneorum cura, cæta, & iucunda cura. Docui præparationem huius medicamenti in primo libro mei Myrothecij Spagyrici, octauo Capite, cum proprietatibus illius, vsu, & dosi, quo poteris vti intrepidè & audacter ad curationem vlcèrum & tumorum omnium in omni tempore, exterius & interius, quo habito alia floccipendenda sunt. Attamen quia difficillimum paratu est, nec omnibus licet adire Corinthum, alia medicamenta docebinus paratu facilliora, quæ breui tempore sunt nullis fere expensis, & potentissimæ sunt virtutis, vt ostendamus Medicinam Chymicam abundare medicamentis omnis generis Vulcano præparatis, ad subleuamen & curam morborum.

*Scopus totius
Chirurgicæ
Chymicæ cir-
ca sua eligen-
da medica-
menta qualis
sit.*

*In principio
tumoris qua-
lia medica-
menta appli-
canda.*

In principio ergo tumoris alicuius mercurialis, saliti, aut sulphurei poterit Chirurgus Chymicus uti aqua aluminis, & vitrioli cum pari quantitate aquæ iusquiami, papaveris, lentis aquaticæ, quibus poterit imbuere & madefacere stupas, quibus superponetur albumen oui in spumam agitatum, spiritu tartareo irroratum, & hoc cataplasmate repercutere poterit, calorem nativum partis tumorem patientis, & frænare intemperatos balsami interioris spiritus, ne ruant in corruptionē, at sensim dissoluant materiam fluentē, & per poros inuisibiliter expellant, ut sæpius visum est.

*In augmen-
to qualia ap-
plicari de-
beant medi-
camenta.*

Si hoc cataplasmate tumor non dissolvatur, at magis accrescat & inflametur, mutanda sunt remedia, & accipiendum est vitellum oui, cui admiscebis parum spiritus therebentinæ, parum olei ceræ, & olei de lateribus, & hisce permixtis facies basilicon Chymicum, ad suppurationem tumorum calidorum aptum: in statu addes aliquid olei caryophyllorum, aut cinnamomi, ad augendam coctionem & accelerandum pepasum, & ad roborandum calorem naturalem partis. Suppuratum tumorem aperies scalpello Chirurgico, vel caustico potenciali, aut actuali: ducto pure vlcus apertum tenendum est & detergendum ter in die, inductis penicillis oleo de lateribus, vel oleo myrrhæ, vel oleo ex vitellis ouorum, & iniecto in vlcus per siphonem extracto aristolochiæ rotundæ, quod fit ex spiritu vini infuso in radicem contusam aristolochiæ, donec coloretur vini instar: spiritu deinde balneo mariæ abstracto, manet in fundo alembici tinctura Aristolochiæ rotundæ, quæ dissoluenda est in aqua plantaginis, aut lingule serpentis ad vlcera detergenda, & tumores omnes apertos detergendos.

*In tumoribus
frigidis qua-
si agendum.*

In tumoribus frigidis, quos vocant Chymici tartareos & salitos, qui respondent tumoribus à Galenicis scyrrhosis vocatis & œdematosis, purgato corpore & præparato medicamento è Chymico fonte desumptis, ad antecedentes causas tollendas, sudorificis demum medicamento iterum præparandū corpus, ut antimonio sudorifico, quod alij dicunt minerale bezoar, vel auro tonanti & sudorifico, aqua cinamomi permixto, & deinde super tumorem vagentur hoc applicandum.

℞. Olei gummi ammoniaci vnciam vnam, olei de lactibus vnciam semis, petrolei drachmas tres, olei caryophyllorum. ℥j. incorporentur omnia cum sapone nigro. & gummi caramæ, & reducantur in vnguenti consistentiam, quod erit potentissimum ad resoluendum tumorem tartareum & scyrrhosum tumori applicatum; ante tamen applicationem illius vnguenti fricabis tumorem diu linteis duris, & perunges spiritum tartari: si ad suppurationem hac methodo deueniat, tractandum erit vlcus simili methodo, ac præcedentes tumores: si verò post quindecim, aut viginti dies applicato vnguento non suppuretur, ad indurationem & lapidificationem desinendum est, frigidis, astringentibus applicatis, vt saleptra in aceto stillaricio dissoluta, & linteis imbutis tumor madefaciendus, dum autem optimè induruerit, ferro & igne tollendus est, & vlcus deinde communi methodo ad cicatricem perducendum est; cui operationi intensionis primæ vacandum est, ni euidentissime pateat Chirurgo, suppurationis possibilitas, citius enim hac methodo curantur tales tumores, aliàs verò desinunt in cancerum.

*De Flegmone & eius cura secundum
Chymicos.*

CAPVT VIII.

FLEGMONE apud Chymicos potest definiri: materialis intemperies balsami naturalis alicuius partis, quod corrumpitur in suo sulphure & Mercurio: lædēs & vitias actiones naturales illius partis, & figurā situmque naturalem. Aut aliter: est materialis intemperies Mercurij vitæ alicuius partis, qui excessu suo intemperato lædit actiones naturales, figuram situmque vitando naturalem, corruptione salis sui & sulphuris. Diuersa sunt genera flegmonum quæ Spagyricè diuidi possunt in simplex & cōpositum, & hæc genera, in astra lia & constellata, venenata & maligna diuiduntur.

*Flegmone
quid.*

Diuisio flegmonis.

Australia & constellata dicuntur quibus præter communem corruptionem balsami naturalis aduenit peculiaris aliqua malignitas, & venenata qualitas ab astris dependens, vt bubonibus pestilentibus, carbunculis, & flegmonosis tumoribus variolarū & morbillorum qui iure merito possunt deduci in numerum Mercurialium tumorum. Est enim hoc genus, ebullitio & excandescētia vniuersalis balsami naturalis, & Mercurij vitæ, de quo Deo dante peculiariter tractabimus in Pathologia Chymica, quam breui tempore in lucem dabimus: impræsentiarum verò hoc in Capitulo ægetur tantum de flegmone communi, cuius cum duplex genus statuerimus, simplex & compositum, vtriusque curam pertractabimus, vna eademque methodo, aut saltem parum dissimili: flegmone enim quamuis simplex non sit, at alijs etiam substantijs, sale putæ & sulphure æqualiter, aut diuersimode prædominantibus & corruptis componatur; medicamenta tamen quæ inferuiunt corruptioni harum substantiarum, possunt & inferuire corruptioni Mercurialis substantiæ simpliciter dominantis: habenda tamen est cautela in refrigerantibus repercutientibus adhibendis, plus enim in compositis flegmonis (vbi sulphur dominans corrumpitur) refrigerandum est, & repercutiendum, quam in alijs. In salitis, vbi sal dominatur plus suppurandum, quam refrigerandum, ne in tartareos transeant tumores, hac cautela adhibita, sequens cura omnibus idonea erit. In primis laxata aluo emollienti & refrigeranti enemate, tundenda erit vena basilica brachij oppositi humori, vt secundū Arabes medicos, debita fiat reuulsio, ad quantitatem virium, robori, ætati, consuetudini, tempori & regioni conuenientem; in senibus enim parum sanguinis est mittendum, in iuuenibus verò & adolescentibus, in maiori quantitate licet mittere sanguinem: laxata aluo, & misso sanguine, ad purgationē deueniendum erit, si timore affectus cacochymus sit, & humoribus plenus, malignis, & tumoribus obnoxius. Poterit autem purgari syrupo rosato solutiuo Chymico, aut panchymagogo Chymico, aut antimonio præparato, sequenti. ℞. Antimonij & Mercurij sublimati ana. æquales partes,

Cura flegmones.

ponantur in retorta, & distillentur leuissimo igne: aqua egressa rectificetur ter, aut quater, donec glaciæ candorem imitetur, nam statim dum sentit aërem frigidum condensatur in glaciem elaram, & pellucidam: hanc glaciem accipe, in aquam fontis clari & pellucidi projice, donec tota glaciæ conuertatur in puluerem albilimū, & permisceatur aquæ fontis, & fiant ambo brodium album, seu lac, huic adhuc adde magnam quantitatem aquæ fontis, & id omne fiat in vitreo vase magno & amplo, vt ambo possint agitari, & deinde quiescere possint, vt in fundo subsideant feces albilimæ. Deinde per inclinationem aqua clara & limpida, quæ supernatat fecibus, à recipiente tollitur & aufertur, hæc prima aqua poterit seruari in vasis vitreis ad dissolutionem corallorū, margaritarum, & similibus, & ad vlcera venerea curanda, & scabiem omnem; fecibus verò quæ supersunt in fundo, superaddenda est aqua recentis fontis, & roties cum noua aqua recenti lauandæ sunt feces & abluendæ, donec aqua quæ superimponitur dulcis egrediatur, & acrimonia omni priuetur: tunc temporis feces illæ albilimæ ponendæ sunt in crucibulo, seu tigillo cestaceo, & in leuissimo calore exsiccandæ, & seruandæ ad vsus varios, ad purgandos humores quoscumque sursum & deorsum: absque vilo periculo hypercathartæ: dosis huius pulueris est quindecim grana ad summum, in pueris verò grana duo, aut vnum sufficiuat.

Purgato corpore, & sic dogmaticè præparato, deueniendum est, ad partem affectam tumore correptam, quam in principio refrigerabis aliquantulum, vt calor naturalis hac repercussione foueatur, occlusis poris, & collectis suis viribus & ad centrum detrusis, vt ipsemet calor operationum omnium auctor, vel ad resolutionem insensibile tendat vel ad suppurationem: quo cognito, sequendus est naturæ motus, si ad resolutionem insensibilem inclinetur, continuandus est vsus refrigerantium, & repercutientium, vti sunt butyrum saturni, aqua prima vitrioli, quam rorem nonnulli dicunt, vel aqua aluminis: Si verò ad suppurationem inclinetur, patri applicanda sunt suppurantia medicamenta, qualia sunt oleum ceræ, oleum vitello-

rum ouorum, balsamum sulphuris, oleum ex lateribus, & galbani, vel ex his omnibus composita balsama, cum spiritu therebentinæ, cui dissoluta sit camphora: hæc omnia simplicia, vel composita medicamenta possunt parti flegmone affectæ applicari, donec suppuretur pars, quod breuissimo tempore fiet; aperto deinde tumore, continuanda sunt adhuc aliquandiu suppurantia dicta, deinde cum extracto Aristolochiæ, rotundæ & aqua salis & mellis æqualiter mixtis, ad cicatricem deueniendum est, & callositas, & durities quæ relinquuntur post curationem tollendæ sunt hoc solo litu sequenti. ℞. Aquæ rosarū ℥ij. salis cōmunis vulgaris calcinati. ℥iij. mellis. ℥ij. extracti Aristolochiæ ℥iij. misce fiat litus, quo foueatur pars affecta donec dissoluatur callositates & durities flegmonum.

Quod verò pertinet ad curationem flegmonum malignarum & pestilentialium tractatu de peste dicemus.

De Carbunculo ex Chymicorum doctrina.

CAPVT IX.

*Realgar
quid.*

Vob carbunculus aut Anthrax dicitur apud Galenicos, apud Chymicos tumoris Realgarini nomine afficitur, quòd tumores Mercuriales malignos & pestilentes adurentes & causticos, ex Realgare Mercurij ortum habere asserant: vocant autem Realgar, Mercurij excrementum terreum malignum & acre, & mordax, quod excrementum seu realgar, in omnibus constituunt elementis Spagyrici Medici: in omnibus quidem elementis tum macrocosmi, & microcosmi, imò & in influxu ipsorum astrorum realgar constituunt: nam malignum illud quod tempore pestis ex astris dependet, Realgar astrale dicunt. Realgar autem cuiuscumque elementi, præter realgar terræ & aquæ inuisibile est, & solo conceptu mentis percipitur, nisi ab effectis: terræ verò & aquæ inuenitur & palpabile est, & vt istud reperitur in macrocosmo, quod est excre-

mentum Mercurij salis & sulphuris ex quibus metalla fiunt, maligna qualitate & venenosa præditum, ob imperfectionem & cruditatem suam, quòdque applicarum partibus humanis adurit, vesicas excirat, & virali spiritu priuat: sic pariter voluerunt Spagyrici Medici in microcosmo reperiri Realgar, quod à facultate expultrice & separatrice, ex tribus principijs suis electum & in partes exteriores corporis detrusum, scarram, vesicas, inflammationem, & partium mortē inducens id ipsum pari Realgaris nomine notarunt, tumoresque corporis humani, in quibus hæc symptomata reperiantur, tumores ex Realgare dixerunt. Et quatenus Mercurius macrocosmi, seu vitalis humidi substantia suum Realgar habet: eatenus etiam voluerunt Chymici, viuifici nectaris substantiã quæ microcosmum constituit suum habere Realgar, quòd similia in microcosmo ageret, habent enim ambo, macrocosmus & microcosmus inter se, simile symbolum, nihil in vno potest reperiri, quin & in altero potètia & virtute reperiat, itaque cum in microcosmo reperiantur Anthraces & carbunculi, qui sua maligna qualitate, superiora symptomata excirent, ex Realgare humani corporis orram habere dixerunt, & similibus verbis, definitionem horum tumorum complexi sunt.

Carbunculus seu Anthrax nihil aliud est, quàm tumor factus ex Realgare Mercurij humani corporis, quod virtute exerciticiæ facultatis, in partes ignobiles detruditur, solutionem continui excirans sua fluxione, cum rubore maximo, liuido, nigro, calore, duritie, seu callositate & dolore, & scarra & vesica, quæ omnia symptomata comitantur assiduè hos tumores. Realgar enim illud tumorem excitans, corrumpit partem in quam detruditur, & in alienam naturam conuertit, vnde solutio continui, & reliqua sequuntur symptomata. Anthrax & carbunculus ex se non differunt, nisi secundum magis & minus: Anthrax enim dicitur, dum scarram nigram excirat, vnde anthrax, quòd satius carbo dicatur, & scarra nigra seu caro combusta similitudinè carbonis habeat, Anthrax græcè dicitur, carbunculus verò dicitur, quod suo rubore & inflammatione ingenti, rutilantis carbonis & prunæ imaginè

*Carbunculus
quid.*

repræsentet, vel lapidis pretiosi, carbunculi dicti, nitorem & splendorem rubini imitetur.

Dolor est maximus in hisce tumoribus, durities, & callositas, quod in Realgare tumores hos constituente, reperitur sal, maximè causticum & adurens, quod pungit, vellicat, & lancinat partem affectam. Durities verò & callositas, ab eodem sale dependent, quod coagulat & constringit partes Mercurij & sulphuris, quæ vnà cum sale in partem affectam fluxerunt: crises seu termini, quo terminantur & finiunt, vel in mortè, vel in salutem hi tumores, sunt septimus, decimus-quartus, aut vigesimus primus dies, in quibus solent terminari, & suum omne virus exercere, eo communicato cordi per arterias, quæ in partem affectam deficiunt: periculum consistit in quantitate Realgaris, nam si copiosum sit adeò vt non possit vinci & domari à calore naturali, tunc temporis conclamarum est, de salute ægrotantis; si verò minimū sit in quantitate, ità vt faciliè vincatur, vacat omni periculo: id autem cognoscitur breuitate & tarditate tempotis, quo pars affecta symptomatis varijs afficitur; nam si in breuissimo tempore grauissima appareant symptomata, suspicandum est magnū esse & copiosum Realgar; si verò tardè & lentè symptomata nascantur, minimum arguunt Realgar, & proinde in tanto esse ægrotantis salutem, quod tamen non est negligendum; nam si optimis remedijs, intus & extra assumptis, & admotis non curetur affectus, crescit virus ipsius Realgaris, & ex benigno fit malignus & periculo plenus Anthrax, quod tamè sequenti methodo Deo dante, euitare possumus.

Cura carbunculi.

Si febris adsit ingens, & ægrotantis vires, temporis constitutio, ætas, & reliqua ferant, mittendus est sanguis ex parte opposita parti anthraci affectæ, & illico succurrendum est cordi alexiterijs medicamentis, nec vllatenus purgandum vllò medicamento quamuis benignissimo, quòd virus ad centrum retraheretur. Alexiteria autem quibus opem afferre valemus, sunt quàm plurima apud Chymicos, cæque potentissima & efficacissima, inter quæ sunt momia vitæ, quæ est sanguis florantis & bene valentis hominis, lento calore exsiccatu spiritu limonum & acido vitrioli liquore

imprægnatus, & in trochiscos cum pauca myrrha paratus, dosis huius medicamenti est drachma semis, in aqua cinnamomi, summo manè ieiuno stomacho.

Est etiam summum alexiterium medicamentum, spiritus salis communis, si auri calcinati aliqua portio in eo soluarur: oleum etiam aridum vitrioli, ter aut quater rectificatum, & à suo phlegmare priuatum, tinctura auri imprægnatum summum est medicamentum ad cor tuendum contra vim pestilentis carbunculi, aqua theriacalis, succus limonum coctus & à suo phlegmate vindicatus & in miuam, (vt assollet fieri in Cydonijs) redactus, antimonium sudorificum, Mercurius sudorificus, aurum tonans, aurum potabile, & auri tinctura, & corallum, & margaritæ solutæ in spiritu salis, summa sunt medicamenta alexiteria, quibus venenum omne, & pestilentem auram è corpore fugare possumus, & irritam facere: sumuntur in iusculis assuetis, aut in aqua communi potabili, aut syrupis cardiacis, & acidis.

Postquam remedia ad internas partes attuleris, deueniendum statim ad externas, & præcipuè ad partem affectam, quæ statim multis sacificationibus paruis vellicanda est, vt citius foras venenum erumpat: deinde oleo Mercurij seu liquore ex antimonio & sublimato æqualiter mixto profluente, centrum anthracis inungendum est, & causticandum:

postquam scarra deciderit, emplastro ex magnete arcenicali pars tota tegenda est, vt virtute

illius emplastri virus omne foras eliciatur:

deinde aqua scloperaria, seu

extracti aristologiæ rotundæ pars

ad cicatricem conducenda

est, quod breui fiet

tempore.

* * *

De Bubone.

CAPVT X.

Bubo quid.

BUBO est ex Chymicorum doctrina tumor apostematofus in emunctorijs partium nobilium originem habens ex corruptione & alteratione Mercurij humani corporis, qui in hisce partibus per facultatem expultricem demandatur, cum pulsatione, tensione, dolore, vomitu, defectu animi & cordis tremore: ex diuersa corruptione istius mercurij, in hisce tumoribus, variam sortiuntur bubones diuisionem: nam si coniuncta est corruptio hac, cum peculiari malignitate, malignos constituit. bubones: si vero nulla malignitas & pestilens qualitas in hac corruptione insit, non maligni fiunt bubones, vnde diuiduntur in malignos & benignos: malignitas, seu pestilens, aut venenosa qualitas bubonum, dependet ex peculiari corruptione & alteratione sulphuris & salis, quæ vna cum Mercurio confluunt, ad partem bubone affectam ibique corruptione suarum substantiarum, similem tumorem constituunt, excrementis suis turgentibus: excrementa enim harum substantiarum similes tumores faciunt; non enim Mercurius sal & sulphur, per se, tumores constituunt illos, at ratione suorum excrementorum, quæ cum præter naturam sint harum substantiarum, Mercurij puta salis & sulphuris, pugnant, & agunt in has substantias, & alterant & corrumpunt, & in eandem naturam conuertere satagunt vt moris est omnibus agentibus: id autem fieri nequit sine læsione partium in quibus fit hæc pugna, & actio cum præcipuè tota natura & virtus eius, suo calore viuifico, tendat, ad expurgationem horum excrementorum, vt amandet ea ad emunctoria, tamquam ad partes minus nobiles, & vitæ minus inseruientes vt ibi calor naturalis ad pepasum reducat, & eorum venenum extinguat, & domet. Excrementa Mercurij, non tantum confluunt ad generationem bubonum; at

etiã salis & sulphuris: dicuntur ramẽ bubones, Mercuriales tumores quòd excrementa Mercurij, in his prædominentur, cæteris salis scilicet, & sulphuris excrementis: sal in omnibus bubonibus suũ colchotar constituit & accumulatur ex quo durities, callositas, & difficultas resolutionis fiunt: sulphur verò falsuginem suam, & nitromemphytim, ex qua inflammatio, rubor igneus, & colores varij omnes ortum habent & multa alia symptomata.

Materiales hæc omnes causæ & efficientes, ex centro Mercurij salis, & sulphuris nostri, originem ducere possunt: sunt enim ex se capaces & sufficientes, hæc omnia excitare, absque præsidio & auxilio causarum externarum. In bubonibus tamen malignis & pestilentibus, semper hæc causæ internæ ab externis coadiuvantur. Cælum enim & astra spiritualiter influunt in hæc inferiora spiritus mercuriales, quæ cum nequeant esse sine excrementis, pariter ac Mercurius vitæ noster, ex quo vivimus: hinc fit, ut suis excrementis, excrementum Mercurij humani augetur & crescat, unde inevitabilis est morborum ortus, cum & id quod nobis vitam quotidianam, & cibum impertiat nobis etiam mortem tribuat, ita ut una & eadem ossa, vita & mors deglutiantur.

Aër etiam in quo vivimus & ex quo vitale aurã inspiramus, multis terræ exhalationibus, & vaporibus atris, una cum influentijs cælestibus, inficitur & contaminatur, quibus præcipuè cõspurcatur vitalis nostra substantia, & hinc varij oriuntur morbi, secundum variam & peculiarem corruptionem, in ea substantia existentem; præsertim bubones, & omnes alij maligni seu pestilentes tumores. Quinimò & venerei bubones ab aère exortantur, & astris, ut videre est apud Indos meridionales, ubi magna gaiaci copia crescit, ibi enim sæpissimè morbus venereus fit epidemicus & generalis. ita ut hic morbus non ab hominum venereis actibus seu pollutionibus deditorum proluvie, & spurcitiæ ortum habeat, sed etiam ab aère & astris, quæ peculiarem infectionem & contaminationem Mercurio vitali nostro infundunt.

Curatur bubo cuiuscumque sit generis, missione sanguinis, ex parte opposita parti bubone affectæ, *CURA BU-
BONIS.*

Deinde verò si pestilens non sit bubo, at benignior, sit, aut venerens, medicamento aliquo benigno Spagyrico, eoque cathartico ad purgationem deuenire possumus: dari poterit vncia semis Syrupi rosati laxatiui in drachma vnica, aut duabus cremoris tartari: si verò pestilens sit & malignus abstinendum est ab omni purgatione, ne retrahatur venenum à circumferentia, ad centrum; at illico deueniendum ad sudorifica & alexiteria medicamenta, vt his cor foueatur, & defendatur à veneno interiori. Poterunt autem omnia ad vsum reuocari, quæ superiori Capite de carbunculo enarrata fuerunt; tum topica omnia; nisi quòd in bubone suppurandum est, & materia coquenda est & digerenda, vt ad suppurationem laudabilem deueniat, præsertim in bubonibus veneris & benignis: in pestilentibus verò suppurandum quidè est, at non expectanda est absoluta & perfecta suppuratio, sed statim ad aperturam caustico actuali deueniendum est, propter venenatam qualitatem quæ inibi latet, ne intrò recurrat: cui scopo poterunt esse in vsu cucurbitulæ scarificatæ, circa partem affectam & per totum corpus, vt attrahatur venenum, seu maligna qualitas, quæ in cætro corporis latitat & quiescit.

De Gangrena, & Sphacelo.

CAPVT XI.

*Gangrena
quid.*

ANGRENA, Sphacelus, est iomenos, & syderatio Galenicorum, sunt eiusdem speciei, ac ea omnia quæ apud Chymicos dicuntur vitæ priuationes, extinctioniones spirituum vitalium, corruptiones substantiæ vitalis, mortificationes partium, & vltimò calcinationes salis balsami naturalis. Galenistæ asserunt hos morbos succedere & sequi inflammationes partium tumoribus malignis, aut vulneribus correptarum. Chymici verò Medici, Galenicis hac in parte non refragantur, & causam incognitam

tognitam Galenicis indicant, afferendo gangrenas, sphacelos, & eiusmodi alios similes morbos, qui partes vitali spiritu & nectare priuant, dependere à calcinatione salis balsami naturalis, quod violentia sui sulphuris inflammati acquirit acrimoniam maximam, & virtutem adurentē, & causticantem, qua partes vitali nectare denūdantur & vt mortuæ separantur à viuis.

Itaque definiunt Chymici, gangrenas & syderationes Galenicorum, calcinationes salis balsami naturalis, ad salem vsque acrimoniam, vt aduret & corrodat sua acrimonia, reliquas omnes partes quas antea, suo naturali esse fouebat, conseruabat, & in vitā custodiebat.

Causæ antecedentes internæ gangrenarum, ex definitione ipsa possumus colligere; nihil enim sal excalcificare potest balsami naturalis, præterquàm febres omnes & inflammationes omnes vniuersales & particulares, quæ virtute sulphuris inflammati salē sublimant & separant, & amandant in partem aliquam, quod sal sic separatū calore & sulphure ipsiusmet partis, in quam amandatū est, calcinatur iterum magis, ac magis, & incineratur, donec virtutē acquirat adurendi, & causticandi, prinationem sui Mercurij naturalis, qui suo dulci humore ob eius acrimoniam temperabat, & sic partes adurit & vessicat, & tandem vita priuat. Sic sal istud in partem amandatū, & ibi calcinatum, est causa coniuncta & immediata gangrenarum, sal verò quod est in balsamo vitæ, antequam separaretur ab eo balsamo, est causa antecedens & mediata horum affectuum. Sunt & alix causæ antecedentes externæ gangrenarum, quæ disponunt salem ad separationem & calcinationem eiusdem, veluti sunt astra quædam, quæ peculiari suo influxu calcinant, & desiccant salem balsami naturalis, vnde à Latinis syderationes dictæ sunt gangrenæ, quòd ab astris & syderibus originē habeant, fulgura etiam & tonitrua aliquando gangrenas sæpissimè constituunt, suo nitroso spiritu, qui salem vitæ destruit & desiccet, magnum quoque frigus etiam gangrenas constituit, hæc simili ratione: natura cum tendat semper ad conseruationem sui ipsius, & frigore magno aliqua illius pars tentetur & affigatur, in eam ipsam partem natura calorem maximū immittit, tam-

quam frigoris hostem potentissimum, illo autē calore, sal ipsius partis frigore affectæ desiccatur, & ad calcinationem reducitur. Experientia ipsa comprobatur hæ omnes rationes; nam videmus quotidie salis quàm plurima genera reperiri, quæ dum calcinata sunt & humore omni priuata, adurunt partes & causticant quibus applicantur; dum verò adhuc soluta sunt & in humore permixta talem non habent adurendi potentiam, ut in causticis potentialibus cernere licet, quæ fiunt ex sale fabarum, ficus, & tartaro calcinato & sale petra. Sunt tamen quàm plurima salium genera, quæ etsi calcinentur, desiccantur, & humore priuentur omni, nullâ tamen adurendi facultatem habent, nec vllam potentiam gangrenas faciendi. Vnde sal in quibusdam hominibus admodum dulce est, ut quamuis desiccetur, nullas gangrenas, imò nullas scabies excitare potest: ut cernere licet in quibusdam hecticorum & tabidorum corporibus, in quibus nulla scabies, aut vlcus reperitur, nisi sola ariditas & totius corporis marcor & siccitas, propter salis balsami naturalis desiccationem & calcinationem. Sunt verò multi qui semper scabiosi sunt, malignis herpetibus scatent, & alijs abundant cutis exulcerationibus, hi omnes sale acri & mordaci abundant; quòd si humore aliquo & ingenti inflammatione tententur, aut vlcere aliquo, aut vulnere, periculum est ne in gangrenam incidant, propter salem hunc acrem & mordacem, quo turget eorum balsamum naturale, quod leuissima sui sulphuris inflammatione salem illum calcinat & mordaciorē reddit, admodum ut adurendi & causticandi potentiam habeat; alij vero homines qui numquam scabiosi, nec vllis cutis vlcusculis scatent, numquam etiam gangrena affligi possunt, nisi causa aliqua externa violentissima coadiuuante.

Cura horum affectuum consistit in extinguendo igne salis calcinati balsami naturalis; ignis autem eiusmodi potest extinguere medicamentis Chymicis & assumptis & admotis, quæ sunt interiorius assumenda, ut causas antecedentes tollamus istius desiccationis, & calcinationis, ut sunt iulapia Chymica refrigerantia & humectantia, quæ multum prosunt huic rei faciendæ, veluti sunt sequentia. ℞. Aquæ rosacæ, plan-

roginis & nenupharis & acetosæ, an. ℥. j. Syrupi vio-
 lati, Syrupi nenupharis, & de granatis acidis an. ʒ. ij.
 aceti sulphuris per campanam facti & olei vitrioli an.
 ʒ. j. spiritus salis communis rectificati ʒ. iij. misce fiat
 Iulep clarum, sumat serò & manè ad quantitatem
 ʒ. vj. longo tempore à pastu. Iuscula quibus vitur
 æger alreranda sunt, lactuca & acetosa, & succo acido
 limonum, aut granatorum, vel spiritu salis; tota enim
 curâ consistit in efficacia & virtute istius spiritus, nam
 eo liquore sal calcinatum & desiccatum reducitur ad
 suum naturale temperamentum, quod vnusquisque
 experientia cernere potest, nam sal quodcumque acre
 & mordax, si in spiritu salis rectificato soluatur, ad
 miram dulcedinem reducitur, imo spiritus iste salis
 optimè præparatus, exterius applicatus gangrenis &
 vlcibus absque dolore narcoticum summum reme-
 dium est. Possunt & exterius applicari remedia ignea,
 qualia sunt caustica potentialia, oleum Mercurij,
 aqua fortis & stigialis, vt horum medicamentorum
 igne potentiali, extinguitur ignis potentialis salis
 gangrenz; eo enim extincto, extinguitur & gangre-
 na, nisi aliud sal causticans & adurens succedat à causa
 antecedente. Postquam gangrena extincta est, ad ci-
 catricem vlcus facillimè deducitur, oleo myrrhæ, vel
 oleo ex vitellis ouorû, vel balsamo sulphuris sequenti.
 ℥. florum sulphuris ʒ. iij. olei violati ℥. j. bulliant
 simul in vase testaceo, agitando baculo, donec co-
 loretur oleum violatum in rubicundissimum
 colorem: tunc auferendum est ab igne, &
 addentur olei ex vitellis ouorum
 ʒ. iij, & reponendum
 ad vsus.

†

De Erysipelate, & eius speciebus.

CAPVT XII.

Erysipelas
quid.

VOD Galenistæ Erysipelatem dicunt, tumorem biliosum, ex subtilissima bilis parte, ad cutem amandata, tamquam ad vniuersale partium omniũ emunctorium, id idem ipsum dicunt Medici Chymici, tumorem sulphureum quem ita definiunt: florem sulphuris balsami naturalis ad cutem amandarum, inflammationem & dolorem causantem. Huic sæpissimè fiori, permiscetur flos balsami naturalis, differentias omnes & species Erysipelatis constituens, nam erysipelata sæpissimè coniuncta sunt cum corrosione aliqua cutanea, & vlcusculis, quæ non possunt dependere, & originem trahere à solo sulphuris balsami naturalis flore: at trahunt originem à flore salis balsami naturalis, qui vnà cum flore sulphuris, ad cutem sublimatur, ibique parit omnes differentias erysipelatum: nam quod Medici vulgares miliarem erysipelatem asserunt, id ipsum Medici Spagyrici, ex tenuissima sulphuris parte & flore salis originem trahere dicunt: tenuissimã portio salis, quæ ad cutem, vnà cum flore sulphuris sublimatur; constituit vlcuscula illa milij granis simillima. Sic omnia erysipelatum genera quæ composita sunt, quæ vnà cum inflammatione, & dolore ulcera pariunt, dependent à sale balsami naturalis, qui secundum variam sui ipsius acrimoniam & mordacitatem varia in cute generat vlcuscula superficialia, vel profunda, varias producit erysipelatum differentias, siue sint hydroæ, Ephærides, phlyctenes, & epinyctides, & similes alix, quas Galenistæ fecerunt ob variam curis excoiationem, quas itidem Medici Spagyrici, ad variam & diuersam salis balsami naturalis acrimoniam & mordacitatem retulerunt.

Causæ Erysipelatum omnium, vel externæ, vel internæ sunt. Internæ, vel sunt antecedentes & coniunctæ,

antecedentes sunt (si erysipelata simplicia sint) tenuissima sulphuris balsami naturalis portio, quæ leuissime calore ad cutem sublimatur ibique inflammationes illas parit: si verò composita sint, & vna cum inflammatione coniuncta sint vlcuscula quædam & cutis excoriationes, tunc temporis flos salis balsami naturalis, vnà cum flore sulphuris connectitur, & sunt causæ antecedentes internæ, erysipelatum compositorum: coniunctæ vero causæ horum affectuum, sunt iidem flores salis & sulphuris, si composita sint erysipelata; si simplicia, sunt flores sulphuris tantum: hæ causæ coniunctæ dicuntur seu immediatæ, dum flores hi ad partem tumore affectam incuneantur, & à balsamo naturali ad cutem particularem partem detruduntur, facultate expultrice dum turgent & abundant in eo balsamo naturali.

Causæ verò eorundem affectuum externæ, sunt omnes res, quæ excalfacere possunt balsamū naturale, in eoque producere possunt copiam sulphuris & salis, quales sunt, vini portio copiosa, frequens & iterata: motus violenti, tum animi, tum corporis, vt ira, & exandescencia, frequens deambulatio ad solē fortem, balneum calidum, & ciborum acrium & mordacium frequens vsus v. g. allij, cepæ, & similibus: hæ omnes res possunt excalfacere præter naturam balsamum naturale, in eoque producere copiam sulphuris & salis, quæ deinde cum turgent in eodem balsamo, calore ipsius balsami ad cutē sublimantur ibique incuneantur, & pariunt diuersa erysipelatum genera secundum variam salis & sulphuris sublimationē, vt ante dictum est.

Cura omnium erysipelatum simplicium, vel compositorum dependet à sequenti methodo: laxata aluo, clystere emolliente & refrigerante, mittendus est sanguis ex parte opposita parti affectæ, & seruanda quantitas, ætati regione, & viribus ægri proportionata, misso sanguine, præscribendus vlendi vsus refrigerans & humectans, vt temperetur calor excedens balsami naturalis; itaque iuscula omnia quibus vitium æger, temperata erunt & alterata succo pomorum acrium, aceto, succo limonum granatorum, acetosæ endiuia, & lactuca: interdiceretur æger interim omni-

*Cura Erysi-
pelatum.*

wini usu, pitifana utetur, alterata aqua lactuce, acetosæ, & posca veterum, vel aceto sulphuris per campanam facto, vel oleo vitrioli acido, quæ omnia possunt calorem præter naturam balsami naturalis, temperare, & acrimoniam salis extinguere. Instituro victus regimine, ad topica deueniendum est, butyrum saturni sufficiens ad curam absolendam erysipelatis simplicis, frigide exterius applicatum: fit autem butyrum saturni sequenti modo. ℞. Acetum distillatum in quo bullierit frustulum lithargyri aut minij, per horæ quadrantem, agitando cum baculo, postquã acetum deposuerit fecem & hypostasim suam, & clarum erit, & limpidum. ℥. huius aceti parum in paropside terrea aut alia, & cum oleo violaceo cum digitis simul agita, & incorpora donec in butyri albissimi consistentiam conuertatur, adde sæpe aliquid eiusdem aceti, sale lithargyri, aut minij impregnati, & aliquid olei violacei semper agitando, donec sufficientem habeas butyri quantitatem: quod butyrum reseruabis ad curam erysipelatum simplicium: si verò composita sint eodem etiam butyro uti poteris, sed ut curam absoluas, & vlcuscula cures, oportet ut aceto lithargyri sale impregnato, laues vlcuscula, antequam butyro saturni utaris: vel etiam curantur hæc vlcera lacte saturni, quod fit hoc, & eodem aceto, cum oleo tartari simul mixtis & in vitreo vase agitatis donec in lac candidissimum conuertantur, hoc solo litu utere.

De Oedemate & eius speciebus.

CAPVT XIII.

• *oedema*

• **EDEMAT**A Galenicorum, sunt apud Spagyricos, tumores præter naturam ex Mercurij excrementis ortum habentes; Mercurius enim apud Chymicos, ut antea dictum est, latè sumpto vocabulo, est qualiscumque liquor & humor in corpore existens, vnde phlegma Galenicorum cum liquor fit,

Seu humor, Mercurij nomine indicari potest. & tumores ex phlegmate & pituita ortum ducentes, tumores Mercuriales dici possunt; & quemadmodū pituita Galenicorum, cæteris humoribus permiscetur, & composita & permixta œdemata constituit, sic & Mercurius Chymicorum cæteris constitutivis substantijs permiscetur, & permixtus constituit Mercuriales tumores; nā aliquādo coniunctus reperitur Mercurius cum sulphure, & cōstituit Mercuriales & sulphureos tumores quæ dicuntur à Galenicis œdemata erysipelatodea: Aliquando & cum tartaro connectitur Mercurius, & constituit tumores tartareos Mercuriales, qui dicuntur à Galenicis œdemata scyrrhosa: aliquando & coniungitur cum Mercurio vitæ, & constituit tumores à Galenicis nuncupatos, œdemata phlegmonosa: sic quatuor sunt species œdematum compositorū ex compositione quadruplici humorum in corpore stagnantium: simplicia tamen aliquandō reperiuntur œdemata in corpore humano ut & composita: composita tamen frequentiora sunt, quàm simplicia, quia semper Mercurius humanus siue excrementitius, siue alimentitius, connexas habet alias secum substantias, secum permixtas, quæ vnā cum mercurio prædominium habent in constitutione œdematum, secundum quod prædominium in his œdematibus, dant nomen ipsis tumoribus. Simplex œdema potest definiri ex Chymicorum doctrina: tumor mercurialis ex congestione & fluxione Mercurij aquosi siue excrementitij in partem aliquam corporis humani, in quam amandatur ex balsamo naturali vitali, tamquam quid inutile vitæ, ibi constituens humorem indolentem, laxum, & mollem, absque inflammatione. Est indolens œdema si priuatur sale; nam sal in tumoribus dolorem constituit; inflammationem vero sulphur, unde œdemata simplicia seu tumores Mercuriales simplices, indolentes sunt quòd sale priuatur acri & mordaci, à quo dolor ortum habet, tum in tumoribus, tum in ulceribus, ut videbimus in eorum tractatu: hi tumores simplices mercuriales ad suppurationem non deueniunt, quòd humor mercurialis excrementitius hos tumores faciens priuatur, spiritibus vitæ,

aut sulphuris, à quibus pepasimus & coctio, seu suppurationis in tumoribus dependet; at resoluuntur per insensibilem transpirationem per poros cutis, calidis medicamentis apposis, quæ sub innato calore, & proprijs spiritibus sulphureis, coquunt & ad pepasimum deducunt crudam, & incoctam Mercurij aquosi substantiam, aut insensibiliter resoluunt, quod frequentius operantur quàm aliud.

Cura œdematum.

Cura horum omnium affectuum; tam simplicium quàm compositorum consistit in regimine victus, & in apposite medicamentorum subtilium & calidissimorum, ut causa materialis œdematum frigida cruda & incocta tollatur & evanescat, aut saltem ad pepasimum reducat. Victus ergo calidus & subtilis erit: viuo albo subtili & optimo uteretur, & iusculis aqua cinnamomi alteratis, & pané anisato, & carne euchyma caryophyllis condita: medicamenta autem quæ interius assumi debent, erunt cathartica & purgantia medicamenta, qualia sunt antimonium præcitatum quod ita fit. ℞. Antimonij & mercurij sublimati, in æquales partes reducantur in alcohol, & imponentur retortæ vitreæ ad distillandum leuissimo calore: guma seu liquor crassus, egressus rectificetur ter aut quater Deinde permisceatur aqua communi clara & munda, pulvis qui præcipitatur in fundo albus, lotionibus multis aquæ communis edulcoretur, donec nullam habeat acrimoniam, sed dulcis penitus & insipidus sit: hic pulvis erit catholicum chymicum summum, quo uti poteris ad purgationem omnium morborum, supra & infra purgat absque vlla læsione: dosis eius est quindecim grana, in vino optimo aut iusculo. Pulvis hic albus si permisceatur æquali quantitati salis petreæ, in tigilloque forti ambo comburantur, ter aut quater iterata combustionem simili, postquam lotionem aquæ communis salis petra sublata fuerit, & iterum edulcoratus pulvis, tunc temporis non est purgans villo pacto medicamentum, sed sudorificum medicamentum, cuius drachma vnica in aqua cardui benedicti assumpta, copiosos elicit sudores: quo etiam uti poteris ad curationem horum œdematum, post purgationem, itaque ex vno & eodem medicamento, absolutam habebis

curationem istius affectus. Quod verò attinet ad medicamenta parti apponenda, vt per insensibilē transpirationem resoluetur tumor vel ad suppurationē reducatur, multa poterunt in vsum reduci, qualia sunt spiritus vini ab omni phlegmate denudatus, vel oleum tartari, vel essentia torismarini, vel essentia saluix & stœcados, vel oleum philosophorum, quod & laterinū dicunt, vel petroleum. Quod si petroleum aut essentia aliqua alia supradicta, lateres imbibantur costiles, & contusi in retorta vitrea positi distillentur, secundum artem prodibit oleum, oleo philosophorum communi & vulgari longè efficacius, ad curationem istius œdematosi affectus. Poterit etiā regio hepatis inungi oleo cinnamomi, aut caryophyllorum, aut essentia carabes, seu succini, quæ essentia potentissima est ad roborandum hepar, vt non serosum producat mercurium & aquosum, sed vt spiritibus vitæ abundet: potens etiam hæc essentia est ad cerebri facultates omnes roborandas, vnde sistit omnes catharrhosas defluxiones, quæ sunt fontes & origines œdematum omnium, vnde eius vsus frequens vtilissimus erit ad causas horum affectuū antecedentes tollendas, vt euanescant tandem. Ad hoc peculiare œdematum Caput, posset referri tractatus de scrofulis, cum hæc œdemata sint: sed ad tractatum seu sectionem de vlceribus, hunc tractatum remittemus.

De Scyrro secundum Chymicorum doctrinam.

CAPVT XIV.

SCYRRVS qui & apud Galenicōs Medicos dicitur tumor præter naturam ex melancholico humore natus, frigidus & terrestris valde, quem naturalis calor, virtute & facultate exercitiæ, ad cutem pellit, & amandat, ibique in lapidem aut lapideam substantiā muscilaginosa conuertit & pei-

*Scyrro
apud Gale-
nico: quidē*

mutat, vnde indolentes, duri & suppurationis incapaces sunt hi tumores, quòd sua virtute & lapidea materia comprimat arterias & venas partis tumore simili affectas, adeò vt impediatur commercium & aditus vitalium & naturalium spirituum, qui sunt suppurationis & pepasmi vera causa efficiens; calor enim innatus horum spirituum massas illas & tartareas materias emollit, nisi omnino extinguitur.

Est autem tartarus apud Chymicos excrementum fæculentum, seu magma cuiuscumque humoris vitæ inseruiantis, quod excrementum priuatur omni fere vitali spiritu, vnde tumores sunt omnes indolentes & duri, & curatu difficillimi quia materia est difficilis resolutionis & pepasmi incapax, ob rationem dictam. Hi ergo tumores præter naturam à tartaro seu magmate balsami naturalis ortum habentes, quòd suo sale coagulantur in lapideam quasi substantiam, partem affectam inde efficiunt duram, frigidam & absque vlla inflammatione & sensibili dolore: hæc descriptio suo ambitu complectitur veros & legitimos scyrrhos, qui dependent à tartaro Chymicorum, quod comparari potest pituitæ frigidæ Galenicorum, quæ cum sit ex sententia eorum excrementum frigidum massæ sanguinæ. Sic & tartarus est excrementum balsami naturalis, quo viuimus nutrimur, & sustentamur. Quia tamen balsamum istud naturale, compositum est ex tribus substantiis, sale scilicet sulphure, & mercurio, trina etiam erunt excrementa diuersa quæ nomine tartari possunt efferri, vnde tartarus erit mercurij, salis & sulphuris, quæ tartara differentiam constituent inter hos tumores, duos & scyrrhosos. Nam sæpissimè tartarei hi tumores sunt verè simplices, hoc est ex solo tartaro simplici compositi: vt sæpe tartarus salis permisceatur tartaro mercurij & sulphuris, & sic constituunt tumores dictos à Galenicis scyrrhi erysipelatodes, & hi absolute non sunt indolentes; quia propter salis portionem, quam obtinent, corrosionem quamdam habeant, & vlcerationem internam carnis partis affectæ: vnde à solutione continui, dolor quidam oritur, in hisce tumoribus; & nonnulla etiam inflam-

Scyrrhus
erysipelatodes.

matio propter sulphuris portionem, à quo fit inflammatio, & leuis quædam suppuratio, non tamen vera & laudata; quia quod suppuratur in hisce tumoribus, crudum & incoctum est, & aquosum, quod calor naturalis sulphuris inflammari exprimit & separat, ex tartaro mercurij inurilis balsamo vitæ: ex partibus quidem mercurij non adhuc coagulati, ab spiritu salis, qui semper in scyrrhosis tumoribus repetitur, & duritiem & firmitatem forum tumorum causant. Si verò sal istud seu tartarus dominium habeat in hisce tumoribus, cæteris humoribus tartareis, ex ista combinatione fiunt cancri occulti Galenicorum, maligni, & curatu omnino difficiles, quam difficultatem noscens Hippocrates, in Aphorismis annotavit hos non esse curatione aggrediendos; quia citius inquit pereunt curati, quam intacti. Ratio in promptu est huius rei apud Chymicos, quod in hisce tartareis tumoribus, & canerosis, magna copia salis, acris & mordacis latitet, qui acrior & mordacior redditur medicamentorum curantium appositione; hæc enim medicamenta, cum calida sunt, acriorem & mordaciorum, suo calore reddunt salem: vnde eo modo effratur magis ac magis morbus, vsque ad interitum.

Non tamen incurabiles sunt, quod sal istud adurens & causticans edulcoretur, & eius ignis extinguatur, medicamento aliquo, ad hoc idoneo, veluti erit liquor Mercurialis dulcis, vel oleum lunæ dulce, vel auri Chymici: his enim certissimum est curari posse crudelem hunc morbum: vnde si Hippocrates horum medicamentorum notitiam habuisset, absolutum & generalem non fecisset de cancri occultis aphorismum, & omnes suos de morbis incurabilibus mutasset aphorismos: sunt enim hæc medicamenta morborum omnium verum, & vnicum remediū: existimo etiam posse curati oleo salis dulci rectificato, in cuius applicatione sola, extinguitur ignis salis calcinati, & dissoluitur eius durities, & coagulatio. Ex his paucissimis verbis posset Chymicus Philosophus, integram & absolutam habere tumorum scyrrhosorum curam: at eam in gratiam filiorum artis, amplioribus lineis expandamus.

*Hæc hæc
medicamenta
descripta sine
fraude, in 3.
lib. myrohe-
cy mei suis
peculiaribus
capitibus.*

Cura scyr-
rhi.

Cura ergo integra & absoluta tumorum scyrrhoso-
rum omnium, sequenti fiet methodo; purgabitur im-
primis ægrotus, puluere antimonij supra descripti
ter, aut quater, diuersis in diebus seruato regimine,
& custodia. Deinde per octo dies sudabit in lecto
cooperrus, omni arte adhibira, assumpto puluere,
eiusdem antimonij sudorifici, supra etiam descripti
bezoar minerale dicti, & assumet ad quantitatem drach-
mæ vnus, cum vncia vna aquæ cardui benedicti, &
inter sudandum assumet cochlearia nonnulla spiritus
vini, tartarifati, vt copiosius & abundantius sudet,
tartarosaque materia vniuersi corporis dissoluatur, &
in tenues dissipetur partes, & fricabitur scyrrhus &
pars affecta, oleo laterino, vel oleo salis, interim præ-
scribetur, victus regimen calidum & humidum & eu-
chymum, cum moderata corporis exercitatione, vt in-
calescat corpus, & refocilletur naturalis calor, vt dis-
soluat per insensibilem transpirationem humores illos
crudos, & serosos. Balnea etiam thermalia, & lutum
quod in his aliquando sulphureum & nitrosum repe-
ritur, post purgationes varias prædictas, multum con-
ferunt ad curam absoluendam, propter salem solutum
mineralium quem secum coercunt, qui multum con-
fert, ad causas antecedentes & coniunctas tollendas.
Quantum ad topica attinet medicamenta, sequens vn-
guentum præstantissimum est. ℞. Salis armoniaci ter,
aut quater, à sale communi decrepitato & calcinato,
sublimati, vnciam vnã, floris salis vrinæ humanæ,
vnciam semis, aquæ vitæ tartarifatæ, vnciam vnã
miscet, & agitandum in phiala vitrea conuertere in butyri
consistentiam, de quo vti poteris ad curacionem scyr-
rhosorum tumorum, vngendo partem affectam ter
aut quater, in die, superimponendo emplastrum gummi
ammoniaci, aqua vitæ dissoluti.

Spiritus omnium lapidum, & ossium humanorum
qui extrahitur ex eorum sale, fortissima distillatione,
vt artis est, mirandum præbet spectaculum in curatio-
nibus horum tumorum, & præcipue in curacione cancri
occulti, nam absque dolore, & cutis apertione insens-

biliter dissoluit & disperdit lapideas & nodosas illas
 substantias, & omnis salis ignis extinguit ardorem. Ac
 aurum Chymicum dissolutum omnibus præstat intrin-
 secus assumptum & extrinsecus applicatum, Renouat
 enim totum corpus, & ad æquale reducit temperamen-
 tum: quicquid dicant hi, qui illud irrident.

CONCLUSIO SECTIONIS

PRIMÆ.

TUMORVM infinitus est ferè nu-
 merus, qui corpus humanum infestant,
 quorum nulla fit mentio in supradiçta
 sectione; quòd omnes qualescumque sint,
 referri queant ad tumores antea cita-
 tos & descriptos, quales esse possunt verrucarum
 omnia genera, que tartareos tumores referuntur,
 & simili methodo curentur: nec pariter loquutus
 sum de igne volatili, maculis, lentiginibus natis,
 & similibus alijs, que possunt referri ad œdematum,
 aut erysipelatorum genus: & in eorum cura ob-
 seruanda est similis, & eadem methodus, ut
 agrotis satisfacere valeamus. Itaque transf-
 eundum est ad Sectionem secundam
 huius operis, in qua vulnerum
 dabitur tractatio.

SECTIO II. DE VVLNERIBVS.

*QVIVD SIT VVLNVS,
qua sint eius causa, &
differentia.*

CAPVT I.

VVLNERVM tractatus, secundum Chemicorum doctrinam, differt aliqua ratione, à tractatu eorumdem vulnerum, secundum Galenicorum doctrinam: possunt tamen ambo conciliari, leuissima verborum explicacione: nam quod Medici Galenici, solutionem continui à causa externa violenta, in parte molli,

cum effusione sanguinis dicunt, idque vulnus simplex vocant; id ipsum Medici Spagyrici, diuulsionem seu separationem partium unitarum per balsamum naturale, cum effusione eiusdem balsami, à causa violenta externa appellat. Quod solutionem continui cum effusione sanguinis dicunt Galenici, quadrare videtur & conuenire cum diuulsionem & separationem partium unitarum per balsamum naturale, cum effusione eiusdem balsami: est

*Vulnus
quid.*

semper aliqua differentia in eo quod balsamum naturale plus dicat quam sanguis, & ea ratione definitio Chymicorum plus indicat & ostendit, quid necessarium sit in curatione vulnerum, quam ostendat definitio Galenicorum; nam ostendit balsami naturalis conservatio debere fieri si unionem eius spectemus, quæ est cura totius continui solutionis; nam natura antequam uniat partes diuulsas & separatas, oportet ut habeat copiam balsami, integri & illæsi, ex utraque parte, ut partes se inuicem tangentes & se deosculantes unire se valeant, nam si putrescat & corruptum sit aliqua ratione balsamum naturale, numquam coalescet vulnus, quin prius euanescat illa corruptio, & separeretur. Unde suppurationem euitandam esse, in vulneribus curandis omni studio, indicat hæc Chymicorum definitio. Quam suppurationem euitabis per applicationem balsami alicuius externi, quod potentiam habeat & facultatem, arcendi & impediendi corruptionem omnem.

Causæ vulnerum communium externæ sunt, etsi aliquando pars interior aliqua rumpatur & vulneretur quod motu aliquo violento, & præter naturam exterius facto, id oriatur, causa semper externa est, etsi effectus internus sit; fluxione etiam aliquando interna possunt fieri vulnera.

Differentiæ vulnerum desumuntur ex varijs causis, aliquando enim ex partibus, quas afficiunt: nam si nervos afficiant, nervosa vulnera, & punctiones; si carnes carnosa vulnera, & contusiones; si ossa, ossæ vulnera & fractiones dicuntur. Aliquando autem desumuntur eorum differentiæ, ex figura, unde dicuntur profunda vulnera, lata, rotunda & magna; aliquando vero habent differentiam ex rebus à quibus dependent, ut sunt morsus diuersorum animalium, & scorpionum ictus, de quibus omnibus in Capitalis particulatibus Deo dante dicemus.

* * *

Слнъ внъ
перитъ.

Differentia
vulnerum.

*De prognostico vulnerum, & eorum, cuius
in genere.*

CAPVT II.

VERVM, veròque verius est, ex communi medicorũ doctrina vulnera (& morbos alios omnes) periculosiora esse, quo nobiliores occupant partes corporis humani, vitæ inferuientes, his omnibus vulneribus, quæ ignobiles occupant partes; nam vulnus brachij, manus, pedis, carnis, & similium partium, non aded periculosum est, ac vulnus capitis, cordis, hepatis, ventriculi, intestinorum & similium partium vitæ inferuientium: nam cum vita in hisce partibus fundamentum radicale habeat, & hæ partes sint fontes vitæ, à quibus dimanat & communicatur vita cæteris partibus, non potest fieri, quin vita læsa in ipso fonte, pereat in partibus, quibus communicatur. Itaque si caput læsum est, & vulnere aliquo affectum, si profundum sit vulnus, aut meninges lædantur aut substantia ipsius cerebri, grauissima sint symptomata, verbum amissum, conuulsiones, vomitus & stridor dentium adsit, sanguis effluat per nares aut aures, tunc temporis conclamatum est de salute ipsius vulnerati, & stultus omnino esset Chirurgus, qui medicamentis Chymicis hunc vulneratum curare vellet. Sic de reliquis partibus nobilibus aut vitæ inferuientibus prognosticum faciendum est, cum magno vulnere & profundo tentantur, vt si ventriculus viceretur, & statim sequatur vomitus, singultus, conulsio, dolor magnus ventriculi; tunc temporis Chirurgus certissimam mortem prædicere debet, & mente careret omni, si diceret bene est hoc vulnus, ego curabo illud intra paucos dies: balsama mea hæc efficiunt, & reliqua verba vanitatis plena, quibus solent vt circumforanei isti Chemiculi, ardeliones, qui modò bal-

samum

ſanum aliquod habeant, regna percurrunt omnia, & omnibus morbis unico medicamento ſuccurrunt & deludunt omnes, & Chymicæ arti ſunt dedecori, & veri latrones, & publici ſycophantæ ſunt, nec pœnas dant vllas, nec iuſtitia huic publico malo, dat remedium. Mittamus autem hos circumforaneos Chymicos vt redeamus ad noſtram Chirurgiam.

Si quæ pars ergo nobilis & vitæ inferuiens vulnere læſa magno, mors prædicenda eſt, & remedia quædam ad ſolatum parentum ægrotantis adhibenda ſunt. Si verò partes aliæ ignobiles lædantur, ſi magnâ non ſit vulnus, & profundum, & valeant vires vulnerati, & ſuadeat regio, ætas, conſtitutio temporis, & mos regionis, mittendus eſt ſanguis ex parte oppoſita parti vulneratæ, vt fiat reuulſio, balsami naturalis tendentis ad partem vulneratam vt ſuccurrat ei. At nimia quantitas nocet potius, quàm proſit, quia eius quantitas & nimia copia opilationem parit & prohibet ventilationem natiui caloris, vnde corruptio oritur: & vt huic ſuccurramus malo, ſanguinem mittimus ad reuulſionem faciendam, & retinendum iſtius balsami concuſum. Miſſo ſanguine aqua frigida eluendum eſt vulnus, & detergendum ab omni ſanguinis grumo. Deinde balsamo ſequenti agglutinandum eſt vulnus, aut ſi ſanguis effluat magna quantitate, compoſcendum eſt croco martis ſuperimpoſito, antequam balsamum ſequens applicetur. ℞. Decocti Ariſtolochiæ rotundæ in vino albo tenui facti. ℥. j. Olei communis & rubei hypeticonis. ℥. j. Theribentinx veteræ ℥. ſſ. Succo conſolidæ maioris ex eius radice extracti. ℥. vj. miſceantur omnia in teſtaceo vaſe, & bulliant ſimul ad conſumptionem decocti Ariſtolochiæ & ſucci conſolidæ maioris, & redeant omnia ad conſiſtentiam balsami, de quo vulnera perungendo mirabiliter ad cicatricem perduces breuiſſimo tempore. Si verò vulnera ſint compoſita & magna, auferendum imprimis eſt, antequam applicationem iſtius balsami, quicquid eſt heterogeneum vulnere, vt oſſa fracta, carnes contuſæ, fragmenta veſtium, tela, pilæ plumbeæ & ſimilia, quæ in Capitulis particularibus ſubſequentibus Deo dante videbimus, & de his copioſior erit ſermo.

De Vulnere simplici,

CAPVT III.

Vulnus simplex quid.

HYMICI vulnus simplex dicunt, cum superficies ipsius cutis, quam Græci δέρμιν καὶ ἐπιδερμιν, dicunt, cum carne subsequente læditur, solutione ipsius continuitatis, cum effusione balsami naturalis, quod continuitatē constituit: & hæc effusio sit sine tumore, & inflammatione partium circumiacentium, aut cum vulnus factum est absque deperditione magna substantiæ, vbi nec os fractum est, nec neruus punctus, nec symptomata grauissima sunt: itaque duplici ratione vulnus simplex dici potest, primò, quod in eo vulnere fiat simplex effusio balsami naturalis, per solutionem leuem & superficiariam continui. Secundò quod in eo non sint symptomata grauissima, & portentosa, at leuissima, & nihil mali prædicentia. Ità vt vulnus simplex sic breuiter definiatur, est deperditio seu effusio balsami, naturalis, partium similiarium per solutionem earum, absque magno detrimento ipsarum, & absque sequela symptomatum violentorum, & magnorum accidentium. Causæ afficientes externæ sunt, omnes res quæ possunt diuidere, scindere, & separare partes vnitas humani corporis, quæ continent balsamum naturale ad sui nutritionem & conseruationem.

Differentiæ horum vulnerum simplicium sumuntur, ex partibus quibus infliguntur, & ex figura externa, quam habeat, ex profunda scilicet figura quadrata, longa, triangulari, rotunda, quadrata longa: triangularia dicuntur vulnere, quæ figuræ & formæ externæ, variant eorum vulnerum curam, & prognosim, vt videre est in rotundo vulnere, cuius labia cum æqualiter inter se distent difficillimè coalescunt, propter eorum longinquitatem (& vt ità loquar) deosculatio-
nis difficultatem,

Cura consistit in vnione simplici harum partium , quæ separationem & solutionem continui passiæ sunt : Nam modò ligamento aliquo inter se, deosculari se possint , superimposito Balsamo superius descripto capite 2. huius Sectionis , ad cicatricem deducuntur laudatam breuissimo tempore , aut sola vixte ipsius ligamenti , quia balsamum naturale internum modò ne putrescat & corrumpatur , hanc agglutinationem & cicatrificationem , per se facit & tentat , tamquam ad finem suæ conseruationis : poterit etiam inungi vulnus , ad eius agglutinationem sequenti balsamo , quod ad hæc est superiori præstantius , & citiùs agglutinatur. ℞. mumia optimæ , vncias duas , mellis albi vncias quinque , myrrhæ vnciam vnam , radicis aristolochiæ rotundæ , & symphiti maioris an. vncias duas , croci martis vnciam vnam : hæc omnia puluerata indentur in matratio vitreo , cum libris duabus aquæ ardentis optimæ , & maneat in digestionem per duodecim , aut quindecim dies , quotidie agitando materiam , vt facilius spiritus vini extrahat tincturam rerum . Deinde per inclinationem extrahendus est spiritus tinctus , & feces comprimendæ & filtrandæ , nec clarescant liquores qui inde eliciuntur , & distillandi leuissimo calore , vt separetur spiritus aquæ ardentis , & maneat in fundo alembici balsamum , quo vti poteris ad vulnera quæcumque agglutinanda , quod balsamum dicitur , balsamum mumia compositum , nam ex mumia paratur aliud simplex balsamum , sequenti methodo . ℞. Sanguinis humani recentis ex homine sano , & valenti elicitum quantum volueris , ponatur in scutella terrea vitreata , & desiccetur super carbones , baculo ligneo agitando materiam , donec in puluerem siccum conuertatur , hunc puluerem coniunge cum sufficienti quantitate spiritus aquæ ardentis , & pone in matratio optime clauso in digestionem , per octo dies , agitando quotidie naturam donec coloretur spiritus viui in sanguinem , deinde filtretur , & euaporetur in alembico vitreo , tenuissimo calore , ne comburatur donec spissitudinem mellis habeat : hoc balsamum serua & custodi in vasis vitreis , ad vulnera curanda , quam citissimè , cui balsamo in æquali quantitate si coniungas balsamum sulphuris , balsamum efficies mirandum pro cura , tuta cita , & iucunda vlcera omnium .

*Cura simplicium
vulnerum.*

*Balsamum
sanguinis
humani.*

De vulnere, quod & contusio dicitur,

CAPVT IV.

*Contusionis
descriptio.*

ONTUSIO secundum Chymicos, potest dici, quando ictu aliquo violento, non incisivo, sed comprimente, carnis sub cute balsamum naturale, & sanguis partium contusarum, vasa sua linquit, & fugit cum violentia, iterumque redit cum motu violento, vt ferat opem, partem solutionem patienti, ita vt accursu balsami & sanguinis tumescat pars, & ibi corrumpatur balsamum & sanguis cum sint extra vasa sua, per illam contusionem, & corruptio illa sanguinis, & balsami quæ fit in contusione dicitur à græcis *εγχυμωσις*, quæ est sanguis coagularus in parte contusa. Balsamum ergo istud, & sanguis, aut alius liquor vitæ inseruiens, qui accurrit parti contusæ, cum sint extra vasa sua naturalia, non possunt longo tempore incorrupta perdurare: hinc videmus carnes contusas nigrescere, liuescere, aliisque coloribus variegari secundum diuersos sulphuris colores, qui in corruptione per digestionem enascuntur; sulphur enim quod reperitur in balsamo naturali, est pater, & origo omnium harum secundarum qualitatium, dum fit quædam alteratio in eo balsamo: corrumpitur autem extrahatum balsamum naturale, quod sal eius fixum & naturale, copia aduentitij serosi humoris, seu Mercurialis dissoluatur, & sic sua siccitate priuetur, humidum acquirendo, cui calor naturalis ipsius balsami, & partium connectitur, & agendo in illud humidum copiosum, fit inde putredo, & corruptio in ipso balsamo, ni succurratur à Medicis, medicamentis putredinæ inhibentibus, quæ ex sequenti methodo poterunt desumi.

Contusio vel est particularis alicuius partis, vel vniuersalis totius corporis, casu aliquo altissimi loci, vel contusione arenæ sacculis per vniuersum corpus facta.

*Corruptio
balsami vi-
sa unde de-
pendeat.*

Tunc temporis si sit vniuersalis, mittendus est sanguis, è basilica brachij dextri ad quantitatem sufficientem & correspondentem vitibus, & ætati ægrotantis, & regioni, ne sanguis ex venis internis occurrat magna copia ad partes contusas, & magnas producat enchymoses. Deinde dandum est contuso balsamum mumiæ simplex ad quantitatem drachmæ vnius cum vicia vna succi limonum, ad refrigerandas partes internas, & ad enchymosim euitandam, & Iulapia præscribenda, ex succo limonum, aqua rosacea, & decoctione acetosæ, & syrupo granatorum acidorum. Vltimo ad topica medicamenta deueniendum, perungendus est ægrotus, vniuersaliter toto corpore, balsamo mumiæ composito, superius descripto, & pelle arietina recenti inuolendus est ægrotus, nam in tali pelle recenti, adhuc spiritus naturales ipsius animalis sunt qui summopere succurrunt partibus contusis, & roborant omnino partes.

Victu interim humido & refrigeranti est vtendum propter periculum febris, propter internas enchymoses, donec decimusquartus dies transierit, vnde iuscula sua erunt alterata acetosa, portulaca, succo limonum, & arantiorum aqua rosacea, & potus eius erit prisana. Ab omni medicamento purgante abstinendum est violento, & forti, quia eo multiplicatur febris & enchymosis: sed si alius non fluat enematibus emollientibus & refrigerantibus vtendum.

Quantum attinet ad contusionem particulatam aliquius partis, tum ferro aliquo, in aqua & aceto madefacto, comprimenda est contusio pedetentim, vt balsamum, & sanguis qui est in parte contusa cumularus, redeat ad suas partes, tum vltimo forti ligamento liganda est, superposito emplastro astringenti, ex fermento, aceto, & croco martis parato. Quod si intrâ viginti quatuor horas, contusio sanata & curata non est; at enchymosis magna sit, aperienda est scalpello contusio, & lauanda extracto Aristolochiæ rotundæ, ter aut quater in die, donec perfectè cicatizetur vlcus & curetur.

De vulneribus cum solutione vena & arteria,

CAPVT V.

Vulnera ex
solutione
vena.

Vulnera in quibus venæ aut arteriæ tumpuntur, differunt omnino ab alijs, propter hanc hæmorrhagiam, seu sanguinis fluxum copiosum, qui in his contingit, præsertim in ruptione maguarum venarum aut arteriarum; is enim sanguinis fluxus, illico compescendus est, cum sanguis sit thesaurus vitæ, & spirituum, qui vnà cum sanguine per totum corpus sparguntur, & deportantur, ad balsami naturalis nutritionem & conseruationem. Itaque si fluat sanguis, & pereat, & vnà cum sanguine spiritus vitæ, & balsami fomitem petire necesse est: itaque cõpescendus est hic sanguinis fluxus, antequam curâ vulneris aggrediatis. Ut autem hunc scopum pertingere valeamus, perpendendum est primò, an vulnerati permotus sit animus ita aut aliqua alia animi passione, quæ quidem compescenda est & quiescenda, antequam media sanguinem compescencia adhibeas; quia tunc temporis natura non recipit virtutes & efficacias remediorum cum sit in motu violento, & moueat sanguinem ad fluxum. Perpendendum etiam est, si sanguinis fluxus ex vena rupta dependeat ex coitu venereo, vel ex ebrietate, & ciborum repletionem, vel ex motu violento aliquo corporis, vt saltu, tripudio, aut similibus, qui omnes motus, tum animi, tum corporis, temperandi sunt, & quiete aliqua extinguendi, antequam remedia nostra adhibeamus; alioquin enim periculum est, ne pars tumefiat in phlegmonem, & aliquando in gangrænam & superaccidat febris vniuersalis, varijs symptomatis & periculis concomitata, quibus sæpissime & citissimè succurrendū, relicta cura præcipua & principali vulneris nostri, vnde in longius tempus quàm par sit, & postulet prudentia Chirurgiæ, differtur vulnerati solatiū.

Postquam ergo sagaci mentis examine consideratæ fuerunt hæ omnes rationes supradiçtæ, deueniendum erit, ad sanguinis fluxum sistendum astringendo & ligando, si fieri possit orificia venarum aut arteriarum quæ sanguinẽ fundunt superimponendo medicamenta Chymica astringentia & sanguinẽ innata virtute sistentia. Qualia sunt, terra exanimata, seu mortua vitrioli calcinati. Postquam enim vitriolum violentissimo igne calcinatum est ad rubedinẽ vsque, & solutum in aqua communis feces quæ relinquuntur ex solutione illa, modò edulcorentur omnino, & priuètur omni sale suo, qui sua est anima, terra illa deinde dicitur mortua, & exanimata vitrioli, quæ citissimè compefcit & sistit omnes hæmorrhagias tam externas, quàm internas. Exterius applicatur cum albumine oui malaxando simul agitando, & parti vùneratæ frigidè applicando: interius verò sumitur cum succo granatorum acidorum, aut limonum, aut cydoniorum, ad quantitatem drachmæ vnius, & sistit omnes fluxus ventris & diarrhœas. Crocus etiam martis pollet virtute efficaci, ad sanguinem compefcendum, & præsertim ille, qui paratur à Chymicis, ex chalybe candenti in aceto extincto, donec chalybs in rubiginem conuertatur, aut puluerem sububicundum, qui puluis in aceto stillatio digestus, donec coloretur acutum, & acetum euaporatũ: linquit melleum liquamen in fundo alembici, qui liquor malaxatus & incorporatus farinæ fabarum, vel bolõ armenæ, efficacissimum præbet emplastrum, ad sanguinẽ compefcendum. Oleum etiam Mercurij superius descriptum idem præstat, causticando partes & orificia venarum & arteriarum modò palea aliqua, hoc oleo delibuta pertangantur, quod cautè peragendũ est, propter inflammationẽ, quæ solet ex caustico isto exoriri, si in magna copia oleũ istud superimponatur: superiora iam dicta huic præstant, & anteponenda sunt. Præstat huic, lapis magnetis calcinatus & aceto extinctus, donec in puluerem conuertatur & albumine oui malaxatus & vùneratis superimpositus, gypsum etiam calcinatum & lororum, & sale suo per lotiones varias & iteratas priuatum, valet, & confert ad eundem effectum vùneribus superimpositum. Postquam sanguinem fluentem

compeſcuimus. Vulnere deinde communi methodo antea deſcripta, ad cicatricem laudatam conducenda ſunt, baſſamis adhibitis.

(De vulnere cum ſolutione nerui,

CAPVT VI.

*Neruus qui-
bus ſubſtan-
tijs compo-
natur.*

ER VVS cūm habeat originem à ſale, quod eſt in humido radice, ſeu baſſamo vitæ, in quo ſpiritus vitæ turgent, qui ſunt ignes inuiſibiles humido aquoſo, & humido fixo, ſeu terreſtri puro, & limido circumdati, vnde ſoliditas & transparentia in neruo eſt: nequus hic inquam cōpoſitus & conſtatur ex tribus his ſubſtantijs mercurio ſale & ſulphure, tubus & canalis eſt, quo ſpiritus vitæ deſertur vndiquaque per vniuerſa corporis membra, ad eorum nutritionem & conſeruationem. Si lædatur in ipſa ſua ſubſtantia, neceſſe eſt, corpori ipſi ſuperuenire, & accidere ſymptomata præter naturam cōplurima, vt conuulſiones, ſpaſmos, motus, ſenſusque priuationes, & alia multa grauiffima propter miram harmoniam, & ad vitam eiufdem neceſſitatem. Quibus vitæ malis vt medeamur neceſſe eſt primò ſcire, quo genere læſionis, lædatur ipſe neruus: vel enim lædatur, punctiōe, vel ruptiōe, vel contuſiōe, his enim tribus tantūm vulneribus lædi ſolet: quod vt procul dubio ſciamus, vulnus dilatandū eſt, in parte carnoſa, vt optimè nerui læſionem videamus, id autem faciendum eſt, ſubtili ſcalpello & ſubtili manu, & cauendum ne neruus, iterum lædatur. Si punctus ſit tantum ſuperficialiter, & punctura non ſit profunda, & magna, at perceptibilis, vnctiōe olei therebentinx rubei, calidè ſuperimpoſiti citiſſimè curatur. Si verò magna ſit, & apparens, & aliqua nerue ſubſtantia ſeu pars ſeiſſa ſit, ſcindendus eſt omnino neruus, & deinde oleum iterum therebentinx rubeum rectificatum, calidè ſuperimponendū, vel tincturā mumix, ex ſpiritu therebentinx extracta, ſuperimponenda eſt calidè; hæc enim citiſſimè curat omnia neruorum vulnera, præſcripto

idoneo victus regime, & nullo semper sanguine, è parte aduersa & opposita parti vulneratæ, ad reuulsionem faciendam, & inflammationem impediendam; id enim semper prius faciendum est, antequam remedia adhibeas parti læsæ. Essentiæ euphorbij, rutæ, rorismarini, saluiæ, vermiû terrestriam, vitellorû oui, sabinæ, resinæ, ceræ, picis, & mellis præstantissimæ sunt, & curant citissimè & tutissimè vulnera neruorum. At datur compositum balsamû cæteris prædictis præstantius, & nobilius, illud autem componitur sequenti methodo. ℞. Olei mellis rectificati. ℥vj. Olei, seminis ebuli & myrrhæ an. ℥. v. Balsami mumię superius descripti. lib. j. Misce seruetur ad vsus in vasis vitreis optimè clausis: balsamum etiã quod per descensum elicitur ex catulis, si ter aut quater rectificetur, præstantissimum etiam est remedium ad hæc vulnera curanda.

*Balsamum
ad vulnera
neruorum.*

De vulnere cum solutione ossis,

CAPVT VII.

LN vulnere cum solutione ossis, multa consideranda sunt: primò, an os fractum ruptumque sit intra carnes ipsas, absque læsione carnis aperta: secundò an iphus ossis fractura intrâ carnes ipsas sit cum fragmentis & frustulis, vel tantum raphanidon (vt inquit Galenici) sit fractum os, vel in longû scissum: tertio an fragmenta ipsius ossis fracti adhæreant & iungantur omnino periostio, quod est membrana, qua immediatè, ossa circumteguntur, & beneficio cuius ipsa ossa sugunt alimentum ex carne & venis: si enim non adhæreant, tollenda sunt ipsa ossa & fragmenta omnia, antequam remedia adhibeamus vlla: si verò os tantum transversim rumpatur raphani instar collocanda est pars, seu membrum quod patitur vulnus, in suo esse naturali & liganda secundum artem, & quies omnino toti membro, & corpori imperanda, donec natura callum obducatur, & porrum vt dicunt,

*De vulnere
cum solutione
ossis &
cuius cura.*

vice ossis, quod solet fieri intrà quadraginta dies. Interim victus refrigerans & humectans agròto est imperandus, sanguis mittendus, ex parte opposita parti vulneratæ. Ad febrem & inflammationes quascumque impediendas & arcendas, si in longum sit scissum, & adhereret periostio, non auferendum est os, sed pars liganda, & in suo naturali situ, & esse collocanda, & eadem methodus obseruanda in hac fractiõne, vt in ea quæ sit raphani instar. Postquam ligata sunt membra, possunt exterius applicari balsama agglutinantia superiori Capite enarrata; conferunt enim maximè omnia & præsertim balsamum mumix compositum & simplex, & balsamum ex catulis: quibus balsamis, ad maiorem efficaciam poterit permisceri oleum ex ossibus humanis extractum, & rectificatum, & oleum symphyti maioris, seu consolidæ maioris, quæ omnia balsama multiplicant, & adaugent virtutes & energias prædictorum balsamorum, ità vt mirandos præstent effectus in agglutinatione ossium fractorum.

De Vulnere animalium venenatorum,

CAPVT VIII.

*De vulnere
venenato &
eius cura.*

 VLNERA quæ insiguntur ab animalibus venenatis, non differunt inter se ab alijs, nisi ratione veneni, quod animalia ipsa suis moribus infundunt in ipsa vulnera; ratione cuius veneni, particularem & peculiarem exigunt curam: ratione solutionis continui & agglutinationis ipsius solutionis conueniunt & quadrant omnino: at in hisce vulneribus venenatis, solutionis ipsius continui agglutinatio non est magni momenti: imò ratione ipsius curæ est vltima in executione: præcipuum quod viget est venenum, quod in primis est extinguendum, & è vulnere tollendum, & eradicandum. Vt autem methodicè id fieri possit, sciendum primò est, quid venenum sit, & qua ratione suam exerceat vim, & facultatem lethiferam; vt autem id

sciatur, sciendum etiam est, quid sit alimentum & qua ratione sint inter se contraria, alimentum & venenum, contrariorum enim eadem est scientia: alimentum ergo, ex Chymicorum Philosophorum sententia (quæ quidem hac in re aliorum Philosophorum sententijs, & opinionibus præponderat) est substantia similis & homogenea substantiæ, qua nos nutrimur & conseruamur, & partes corporis nostri constatæ sunt: vel est substantia similis & homogenea humido radicali nostro quo viuimus, quæ substantia separatur à calore & attrahitur, per similitudinem suæ substantiæ, ab his omnibus quæ in alimentum sumuntur. Vnde verissimum est, alimentum esse substantiam puram quatuor elementorum virtute cœlesti, seu spiritu æthereo, & vitali imprægnatam, quæ à calore naturali, animalium separatur ab esculentis, & poculentis omnibus, vt fomentum & conseruationem sui ipsius recipiat: hinc veneni definitionem colligere facillimum est, tamquam aliquid alimento contrarium, & sic verè definitur: venenum est substantia quædam impura, dissimilis, & heterogenea substantiæ, qua viuimus, & partes nostri corporis constatæ sunt: vel est substantia dissimilis, & contraria humido radicali nostro, quo viuimus, quæ substantia crescit, & ortum habet, ex excrementis vitalis substantiæ, in quibus vis & efficacia mortis consistit. Vel in genere, venenum dicemus impuram & excrementitiã elementorum nostrorum substantiam, nullo cœlesti spiritu æthereo & vitali imprægnatam, at realgarinis virtutibus scaudentem, & turgentem quibus vitæ spiritus suffocatur, & extinguitur. Itaque cum iam sciatur quid sit venenum, potest facili negotio medicamentum & remedium, apponi, vt virtus eius euanescat, nec in vulneribus quibus infunditur suam exeret facultatem, vt retundatur & disperdatur.

Cum ergo vulnus aliquod venenatum tibi occurrit, quod in imprimis agendum est, balsamo vitæ, tum ipsius vulneris, tum totius corporis succurrendum est alexiterijs, quibus target Chymicorum myrothecium. Si quis morsus fuit & vulneratus ab apibus, à vespijs, à

*Cura vul-
neris vene-
nati.*

serpentibus & ab alijs animalibus venenatis, quibus terra nostra & regio scater, illi ipsi succurres, solæ aquæ theriacalis lotionem, cū sale communi calcinato, curcubirulam prius applicando vulnere, vt fortius, & citius atteratur virus veneni, quod adhuc in superficie vulneris residet, quod si profundius quàm in superficie ei aculatum sit, oleum myrrhæ, est applicandum, & vulnus lauandum aliquo sale serpentis, in aqua theriacali, cuius etiam serpentis salis, in aqua theriacali soluti, drachma vna potanda est, vt virus veneni penitus extinguatur: obseruato victus regimine refrigeranti & altringenti, vt in febribus pestilentibus, si vulneris ita postulet & exigit periculi ratio. Si verò vulnus infligatur ab aliquo alio animali, quod potentissimum, & lethale habeat omnino venenum, quale est venenum rabidi canis, viperæ, scorpionis, & similibus animalium, quæ venenum subtilissimum & acutissimum habent, quod citissimè penetret totum vitæ balsamum, & suis iusticiat qualitatibus: huic vulnere possimus mederi vnico remedio chymico, quod potentiam habet & efficaciam omnia venena euincendi: est autem istud remedium, spiritus salis purus, & rectificatione multoties iterata, ab omnibus excrementis vindicatus, & corpori suo itidem puro, & calcinationibus multis, & sæpe iteratis, cum lotionem multiplici, ab omni excremento terrestri vindicato, coniunctus: hic spiritus & corpus suum, simul iuncta, sunt remedium potentissimum & efficacissimum, imò & certissimum vulnere omnium venenatorum, quæ ab animalibus venenatis infliguntur. Qui huic certissimæ veritati fidem recusant, perpendant quæso, & rationis lance præponderent virtutem aquæ marinæ in curandis vulneribus rabidi canis; hæc enim solo aquæ marinæ balneo curantur; ratio autem est, quòd mare abundet tali spiritu qui incoagulatus & inhxus suas permeat aquas & inflat, vnde cùm quis vulnere venenato infectus his proluitur aquis, spiritus salis statim penetrat vulnus, & venenum ibi latitans, sua innata facultate extinguit, imò & alijs suis manifestis qualitatibus, balsamum naturale ipsius partis, à putredine

conseruat. Ità vt sic præseruatum, ad naturale suum esse, seipsum ipsummet redigat, & solutionem continui curare aggrediatur: hoc autem remedium paratur difficillimè, & postulat doctum & patientem artificem, propter difficultates & longinquitatem suæ præparationis, quòd pharmacopolis nostris durum penitus est, & nimis arduum; nihil enim amant, nisi quod paratu facillimum est, & quod citò crumenas implet, ità vt faciant & parent remedia, non sanitatis ergo, sed avaritiæ, & ditandi causa. Si quis Medicorum noctes, & dies, annos & menses, & totum vitæ suæ cursum impendat præparationibus Chymicis, & inquisitioni noui alicuius medicamenti, vt locupletius antidotarium reddat, & maiorem constituat medicamentorum supellestem. statim omnes eum ipsum inuidiæ stimulis lancinant & mordicant, & audacem prædicant, & temerarium medicum, qui omni sprete ratione & methodo, ægrotos præcipitat, leui quacumque occasione, vt medicamenta sua tentet, & probeat, quod mihi contigit in natali mea ipsa ciuitate Castronouodarensi, in qua semper omnes pharmacopolas, imò & medicos alios omnes, non commilitones, sed Zoilos inuidiæ plenos habui. At non me terruit vnquam hoc humanæ miseræ telum, imò potius, aduersus ipsum fortior, contractis supercilijs steri, & audentior iui, vt medelam ferre possem omnibus malis, assumptis vndiquaque medicamentis, & quod ex Galenico fonte haurire non poteram, id ipsum ex mari Chymico expiscari non erubescbam. Itaque si in cura vulnerum canis rabidi, non satis valeant medicamenta Galenica. eritne dedecus medico, si recurrat ad fontes Chymicorum, vsq; inde hauriat aquas tanti veneni vitricas? si verò non habeat salis spiritum, vt huic veneno subuenire possit, poterit medicus Spagyricus sequenti vti methodo.

Scarificetur vndiquaque vulnus & dilatetur: vt ex paruo fiat magnum & sanguis effluat: quamdiu effluere poterit, deinde comprimendo vulnus & aqua salita lauando, iterum compelletur ad sanguinis fluxum, vt venenum vnà cum sanguine, & sanie foras effluat. Deinde adhuc cucurbitulæ cum multa flamma appli-

centur vulneri, vt attractio maior fiat, applicatis cucurbitulis, & sæpè iteratis, vngatur vulnus oleo Mercurij, vel aqua forti, aut causticis in aqua ardenti dissolutis, vt si quid veneni adhuc latitet in partibus ipsius vulneris. aduratur & in aliam conuertatur naturam, adurentibus hisce medicamentis, quæ potentiali suo igne profundissimè penetrant, & vulnus ipsum summopere inflammant, ita vt per inflammationè attrahant superficialiter humores adhuc profundos: & sic natura ipsa ex toto corpore, vt extinguat illum ignem, humorem illuc admittit, vnde in illa admissiõne, venenum etiam admittitur vnà cum humoribus, ibique ambo putrescunt, & formæ veneni exeunt, illæso corporis totius balsamo. Interim dum hæc fiunt, partibus internis, & cordi præcipuè est succurrendum aqua theriacali assumpta, cum oleo Spagyricè præparato ferti, seu martis, ad quantitatem guttularum decem, aut duodecim in vncia & semisse aquæ theriacalis, si non adsit febris; si verò febris adsit, in vncia vna succi limonum: dari etiam poterit caro serpentis alicuius sale communi decrepitato condita, vel sal serpentis alicuius, quod potentissimum est remedium, aduersus omnia venena, si sumatur in aqua cardui benedicti, aut vlmariæ, ad quantitatem drachmæ vnus, supersudando quantum fieri potest, per decem aut octo dies, iteratis iisdem portionibus, vt venenum ad superficiem è centro pellatur. Potest etiam dari ad maiorem efficaciam, Deique gloriam & laudem qui benignè vbi malum, ibi remediũ posuerit, sal ipsius canis rabidi, qui ex combustionem ipsius corporis elici potest vt artis est, quique purificatus & lotus filtrationibus & lotionibus, ad quantitatem drachmæ vnus in vncia vnica aquæ theriacalis, vel vlmariæ poterit propinari singulis matutinis horis ieiuno stomacho, donec conualuerit omnino æger, & quadraginta dies apertum tenendum est, & ne coalescat & cicatrizetur impediendum omni arte adhibita, vt venenum inde exire possit faciliùs, quàm per reliquas corporis partes: sic Deo dante habebis absolutam canis rabidi vulneris curam, medicamentis hisce Chymicis, quæ cum

putredinem nesciant, putredini maximè assistunt, & hinc omnibus rebus quæ inducunt putredinem, etiam obstant, quod in curandis vulneribus præcipuus debet esse locus: Si enim medicamentum, quæ foras applicantur corruptioni obnoxia sunt, imò & corrupta ipsamet, qua ratione & qua mente poterit incipi, ut vulnus ipsius medicamenti curari possit nihil enim dat quod non habet: sanitas & incorruptibilitas (ut ita loquar) in vnum concurrunt: si ergo medicamenta communia incorruptibilitatem non habeant, imò ipsa corrupta sint (nam pulucrem radicum, & herbarum, & ipsamet olea, quæ compositionem eorum ingrediuntur, cariem & rancorem effugere non possunt, vade tetrus odor & fætor in emplastris & unguentis communi methodo paratis) si ergo hæc medicamenta communia corrupta sint, qua ratione poterunt dare vulneri sanitatem, si incorruptibilitatem, ipsi vulneri præstare nequeant, neque vis balsamum impedire, quin corrumpatur, & putrescat? hoc est velle curare putredinem putredine, & Hippocratis oraculo, fidem non adhibere, quod dicitur, contraria contrarijs esse curanda. Respiciant quædam Medici Galenici, qui omni spreta rationis lance, medicamenta Chymica, imò, & totam artem Chymicam floccipendant, in eamque ululant, veluti canes in lunam: at eorum ululatus nec splendorem eius diminuet, nec extinguet, quin radijs suis collustrat infinitos Hermetis filios & alumnos, qui pretium suum, condignis verbis extollent, eique templa & altaria honoris

& laudis, mente pura, & non fucata construunt, in eiusque tholis spolia
 ampla inimicorum omnium
 suorum suspendent.

! * *

*De Vulneribus Sclopetorum, armorumque
aliorum igneorum,*

CAPVT IX.

VULNERA omnia quæ ab armis igneis sunt, non differunt ab alijs quæ in superiori-
bus Capitulis tractauimus; habent enim
solutionem continui omnia communem,
& multa alia quamplurima symptomata,
nempe solutionem nerui, venæ, arteriæ & ossis, &
præterea dolorem, inflammationes, & totius corporis
febrem: at hæc tamen vulnera differunt ab alijs, quòd
in his sit adustio partis vulneratæ, veluti facta fuerit
ab aliquo ferro candenti & ignito, propter illam adus-
tionem & aggregata omnia dicta symptomata, quæ in
his vulneribus reperiuntur: hæc vulnera peculiare
expostulant curam. Ità vt cum hoc vulnus sit quasi
compendium reliquorum omnium vulnere, cum in
solo ipso vulnere, alia cætera comperiantur, necesse
etiam est excogitare remedia quæ propria sint & con-
ueniant omnibus vulneribus, & simul curent eorum
omniũ symptomata. Adustio quæ in hisce vulneribus
comperitur, aduenit ex motu illo violentissimo, quo
voluitur & fertur pila illa plumbea aut ferrea, quæ
ex illis instrumentis ferreis, igneo puluere & tor-
mentario plenis, igne concepto foras cum violentia
pelluntur & emittuntur; in illo enim motu vio-
lentissimo, incalescit pila illa, ità vt candeat &
ignescat: quocirca dum aliquas corporis partes vul-
nerat, suam ignitam & candentem facultatem parti
imprimat, eamque adurit, ac si esset aliquod ferrum,
igne ipso concalescens & ignitum. Addam & ego
quòd ex puluere tormentario ipso, quod compona-
tur & fiat sulphure, salepetra & carbonibus, simul
malaxatis & alcoholizatis permixtis, crusta quædam
salita igne potentiali plena, cooperiatur pila illa
plumbea, qua vt solent milites, ad instrumenta
sua bellica implenda & sarcienda, beneficio cuius
crustæ

*Vulnera sclo-
petorum qua
ratione differ-
unt ab alijs.*

crustæ salitæ & ignitæ, carnes vulnerum adurantur, & causticantur, vnde necesse est medicamentis proprijs & conuenientibus illam adustionem tollere, quod sequenti methodo fiet. Imprimis applicandû est vulnerecenti vnguentum refrigerans saturni, descriptum capite de cryselate, sectionis primæ huius operis, quod ex aceto stillatitio & minio, lithargyro, aut calce plumbi paratur, cum oleo rosaceo: Postquam viginti quatuor horæ transferint, ab applicato vnguento illo sæpius iterato intrâ illud tempus, vt virtus caustica omnino tollatur & extingatur, mittendus est sanguis ex parte opposita parti vulneratæ, ad reuulsionem faciendam, ne balsamum vitæ, nimia copia ruat, in partem vulneratam, & copia sua producat obstructions, & hinc caloris naturalis euentilationis prohibitiones, vnde inflammationes & multa alia grauissima symptomata: Misso sanguine ad quantitatem viribus ægrotantis correspondentem, immittendum est in ipsum vulnus ipsum oleum myrrhæ, permixtum in æquali quantitate cum extracto Aristolochiæ rotundæ, vel cum extracto simphyti maioris, cum aliquibus guttulis spiritus salis, & olei rectificati garyophyllorum: hoc balsamum mirum est, curandis hisce vulneribus, modo syphone aliquo in omnes eius sinus penetret & immittatur; & si vulnus habeat exitum, oportet vt balsamum istud exeat ab illa parte, & sic perfectè colluat totum vulnus. Quod si vulnus non habeat exitum, at vnum tantum profundum foramen, in quo adhuc pila plumbea superstes est, quod in hoc vulnere faciendum est, ante applicationem balsami, est pilæ illius plumbeæ extractio, aliarumque rerum heterogenearum, vt sunt fragmenta ossis, & vestimenti, & alia multa quæ in instrumentis bellicis reposita inueniuntur, quæ omnino extrahenda sunt, vt vulnera agglutinari & curari possint: postquam ergo extracta sunt volcellis, & alijs instrumentis Chirurgicis illa omnia, applicandum est balsamum superius dictum, & continuandum donec curatum absolutè sit vulnus: imperandum est etiam vulnerato vt partem vulneratam immotam teneat; nam si ligamenti id facere cogatur, periculum est ne propter ligamenti violentiam, dolo-

*Cura vulne-
ris sclopeto-
rum.*

rem patiatur multum & grauem, quod omnino euitandum est, vnde ligamenta omnia stricta fortia, & pyxides cupreæ vel ligneæ, quas Chirurghi excogitarunt ad partes vulneratas inuitis vulneratis, immotas tenendas, improbandæ omnino sunt, quòd dolorem excitent, quod omnino euitandum: nam natura dum molitur curam, nullum excitat dolorem: vnde Chirurgus prudens & doctus, cum sit naturæ seruus, sequi omnino debet naturam & imitari: vt autem ad hunc scopum queat collimare Chirurgus, multa sunt apud Chymicos Medicos balsama, vulnera omnia curantia absque vilo dolore. At inter ea ipsa, quæ ego in scriptis Chymicis reperi, tria tantum notatu dignissima comperis, quibus Chirurgus vti poterit. Primum sic componitur: Accipiendâ est caro humana recens & sani hominis, ad quantitatem trium, aut quatuor librarum, deinde ℥. Pulueris radicis Aristolochiæ libram semis, radicis symphyti maioris libram vnam, rhapontici vncias duas Rheubarbari optimi vnciam vnam, baecarum succi vnciam vnam, croci martis vncias tres, minij vnciam vnam, florum hypericonis manipulos duos, pilocellæ & millefolij an. m. j. linguæ serpentis m. vj, folij serpentariæ maioris m. j. iarii m. ß. foliorum lauri. m. j. betonicæ & florum eius an. m. ij. corticis mali granati, & quercini an. ℥. j. fructuum rubi. ℥. ij. omnia cõtundantur, & caro rumpatur in frustulâ, & bulliant simul per duos dies, in vase duplici optimè obturato, cum optimo vino rubeo, imponendo semper vinum, dum inter bulliendum consumitur: peracta hac coctione, materia prælo est torquenda, vt exprimatur vinum, & succus rerum quæ motionem passæ sunt, magma quod ex expressione relinquitur magno igni cõmittendum, vt calcinetur, & reducat in cineres albissimos, qui coniungendi sunt decoctioni præcedenti, & huic addendæ sunt olei theribentinæ vnciæ tres, olei myrrhæ ℥. ij. olei gariophyllotû, ℥. ℞. olei ceræ ℥. iiij. olei mastichis ℥. iiij. olei sacchari ℥. iiij. Extracti sanguinis humani, seu tincturæ ipsius ℥. ℞. misceantur, & in phiala vitrea forti & capaci imponatur & obturentur, & digerantur in cineribus tepidis per decem, aut quindecim dies: deinde bulliant simul aperto vase, donec

confumatur, & euaporetur liquor humidus & aquosus, relicto tantum oleaginoso: deinde dum adhuc calet filtrandum oleum vt separetur à cineribus, & partibus crassis & terrestribus, & reponendum in vasis vitreis obcuratis, ad vsus nostros mirandos & stupendos.

Secundum balsamum quod ego miratus sum scriptissime, est ex Antimonio, sequenti methodo. ℞ Antimonij crudi & Mercurij sublimati an, ℥. ij. reducantur, in alcohol tenuissimum, & deinde misceantur simul & indantur vitreæ retortæ, & distillentur lento igne: gummi quod egreditur rectificetur semel in noua retorta, deinde postquã rectificatũ fuerit gummi istud, ponatur in phiala vitrea capaci & super illud proiciatur magna quantitas aquæ laudati fontis, limpide & claræ, & permisceantur simul, & conuertantur in lac, supersedeant deinde, vâsque quiescat, vt hypostasi facta, aqua clara quæ supernatat pulueri albo, per inclinationem auferatur, addendo nouam aquam laudati fontis, & iterum agitentur simul & moueantur & quiescant: vt iterum hypostasi facta, per inclinationem auferatur eadem aqua clara, & coniungatur priori in vase aliquo vitreo seruatur: opus hoc iteretur tamdiu, quamdiu aqua quæ superfunditur pulueri albo, acris est & acetosa: puluis hic albus sic lotus & dulcoratus potest seruari ad purgationem vniuersalem cuiuscumque morbi; aqua verd acetosa distillanda est, calore leui cinerum, donec guttæ quæ exeunt, acescant; tunc tēporis finienda est distillatio, & quod remanet in fundo alembici acre, & valde acetosum accipiendum, & superfundendum est Antimonio crudo in puluerẽ tenuissimum redacto, in vase vitreo oblongi colli, & per mensem integrum digerendum in cineribus tepidis, donec coloretur Antimonij acetum, seu spiritus acetosus, in rubicundissimum colorem, instar sanguinis: hæc deinde tinctura auferenda est per inclinationem, & nouus spiritus acetosus eiusdem antimonij superfundendus & iterum digerendus, donec coloretur vt ante, & sic tota tinctura antimonij extrahenda est, quæ distillanda est leuissimo calore balnei, donec guttæ staveant: tunc temporis cessanda est distillatio, & magmati melleo, quod in fundo alembici remanet, superfundendus

*Balsamum
Antimonij.*

est vini spiritus rectificatus, & digerendus donec coloratur, & auferendus per inclinationem post colorationem, & iterum superfundendus nouus est spiritus, & digerendus, donec iterum tota extrahatur tinctura beneficio vini spiritus, hic spiritus tinctus, distillandus est leui calore, donec eius guttæ flavescent: tunc temporis musandum est recipiens, & vera tinctura Antimonij recipienda, quæ est balsamum mirum, quo vti possumus ad vulnera omnia absque dolore curanda; imò omnia vulnera tam interna, quàm externa, & optimum est arcanum ad lepræ moderanda symptomata, & leniendam eius ferocitatem. Multi sunt Chymicorum, qui in descriptione istius balsami, acetum commune stillatitium assumunt; at decipiuntur omnino, nulla enim tinctura elicitur aceto communi stillatitio, nam ipsemet expetitus sum tincturam antimonij extrahi solo suo spiritu acetoso, vt experientia ipsa testari poterit, cuilibet Chymico.

Tertium balsamum quo vti possumus ad vulnera nostra curanda, potest desumi ex carne hominis vel carne cerui, sequenti methodo ℞. Carnis humanæ, vel ceruinæ ꝑb. vj. Scindantur in minuta frustula, & indantur in phiala vitrea obturata & bulliant in balneo mariæ per quatuor horas continuas: deinde dum adhuc calet vas, aperiatur, & per inclinationem auferatur liquor carnis humanæ, aut ceruinæ; magma veto quod in fundo vasis remanet comburendum est, & calcinandum fortissimo igne, ad cineres vsque; ex cineribus per aquam communem sal extrahendum est, vt artis est, & purum putum factum calcinationibus multis & lotionibus iteratis, conuertendum est, & coniungendum liquori suo, cui denuò est adiungendum sal ex ossibus humanis extractum, aut ceruinis, & sal etiam hypericonis ad quantitatem vnciarum trium, aut quatuor si fieri potest, vt conseruari possit illæsus & incorruptus: liquor balsamicus carnis humanæ, aut ceruinæ: huic adhuc mixtioni & compositioni addendum est oleum therebentinæ & ceræ, ad quantitatem medijs ponderis rotius commixtionis, & sic conflatum hoc balsamum reponendum est, in vasis vitreis perquam optimè clausis ad vsus nostros.

Multa alia sunt balsama, apud Chymicos quibus vulnera omnia curari possunt; at hæc supradicta mihi magis arrident & placent, non contemno tamen alia, quibus omnibus balsamum Antimonij enarratum antepono, & consulo omnibus Chirurgis vt præ manibus habeant; nam si illud debitè præparatum possideant, non egent medicamentis alijs, vt curent cutaneos omnes morbos, modò victus præscribatur opportunus & conueniens: vt in vulneratis ab armis igneis, & tormentarijs præscribendus est victus humidus & frigidus, ad arcendas phlogoses, tum generales, tum particulares ipsius vulneratæ partis, vinumque prohibendum est, donec septimus saltem dies transierit, aut decimus quartus, in quibus solent exoriri omnia periculosa vulnerum symptomata, & loco illius possunt vti prisana, cum syrupo limonum & guttulis nonnullis olei vitrioli, vel sulphuris; iuscula vulneratorum alterari debent cucurbitis, cucumere, melone, portulacâ, lactuca, & cichorio, & possunt edere omnes iuuenes carnes, & pisces omnes, & cum hoc victus regimine Deo dante, ad laudatam & breuem vulnere omnium cicatricem & agglutinationem perueniet Chirurgus prudens, doctus, & diligens, cui regimini addet vulnere nitorem, hoc est, vt quotidie vulnera abstergat ab omnibus excrementis; imò membra vulnerata ipsa, & totum corpus, à fuliginibus crassis, & alijs excrementis emunget, vt corpus transpiret, & membrum vulneratum, ne hinc exurgant multa symptomata, quæ non ex vulnere, at ex transpiratione impedita exoriri solent.

De Vulneribus Capitis.

CAPVT X.

APVT cùm in se coërceat omnes animæ facultates, & sit domicilium ipsius animæ, & organum sensuum omnium, si vulneretur profundo aliquo vulnere, ita vt cranium ipsius offendantur, symptomata multa patitur peculiaritè, qui-

*De vulnere
bus capitis.*

bus aliæ partes vulneratæ non afficiuntur, veluti sunt conuulsiones vniuersales, spasmi, stupores, diminutiones sensuum cum priuatione vocis, quæ omnia symptomata originem habent ex partibus læsis, & offensis, quæ cranio coëreant; læsæ enim hæ partes vel per se, vel per sympathiam & communicationem, patiuntur alterationem in suo balsamo naturali fixo, vel infixo, quod est causa proxima & immediata animæ facultatû, & virtutum & potentiarû organicarum. Chirurgus itaque cui erunt eiusmodi vulnerati, competet vulnera ipsa speculari, & videre an profunda valde sint, & qua in parte capitis sint, quæque ossa cranij offendantur & futuræ, vt iudicium firmum & certum de his vulneribus ferre possit. Si pericranium solum quod est membrana carnosa cranij lædatur, istud vulnus facillimè est curæ, breuissimòque tempore agglutinationem adipiscitur, methodo communi curandi vulnera simplicia: Si verò cranium offendatur, quod læsum est in ipso cranio tollendum est prius ante curationem ipsius vulneris, dilatando imprimis vulnus vt partes omnes ipsius læsi cranij, conspiciere valeamus: deinde partes omnes ipsius cranij læsi, auferendæ sunt instrumentis Chirurgicis, quibus turget Chirurgiæ supellex: cerebri verò substantia cooperienda est linteo aliquo delicato, balsamo humanæ carnis peruncto, quod antea descripsimus, regimen victus optimum & medicum obseruando, & sanguinem mittendo è basilica partis affectæ, eiusdem lateris, viribus ægrotantis correspondentem, ad reuulsionem faciendam, ne sanguis concurrat ad partem vulneratam, ibiq; putrescat & causentur varia symptomata vulneribus eiusmodi frequentia, quibus vt occurramus tutissimum est remediû sanguinis missio, quâ postquâ celebrauerimus methodicè, vulnus ipsum tantû linteis delicatulis, balsamo carnis humanæ suprädicto perunctis, & modicè delibutis cooperiendû, cauendo ne magnâ copiam balsami in ipsum vulnus immittamus, eò quòd balsami ipsius substantia ingrederetur substantiâ cerebri, & ipsam læderet: quod non solum in balsamo obseruandum est, sed etiam in omnibus alijs medicamentis, vulneribus capitis applicandis; nam substantia ipsa cerebri non patitur.

ullam aliam substantiam, quin lædatur ab illa, unde non lauanda sunt vulnera capitis, in quibus cranium sublatum est, & ipsa cerebri substantia denudata est. Sic sola applicatione balsami carnis humanæ, eiusque perunctione curabuntur Deo dante omnia capitis vulnera, & symptomata omnia grauissima curabuntur, perungendo eodem balsamo spinam dorsu, & partes capitis vulneri collaterales.

De Vulneribus Pectoris.

CAPVT XI.

Vulnera pectoris aut profunda sunt, *De vulneribus pectoris.* aut superficialia, quæ superficialia sunt, nullo modo ambigendum est quin simplicia sint vulnera, & quin curentur eadē ac simili methodo vulnerum simplicium.

Quando verò profunda sunt, vulnerantque partes ipsius thoracis internas, tunc temporis peculiarem exposculant curam, & distinguuntur ab alijs simplicibus vulneribus. Perpendendumque Chirurgo prudenti & docto, qualēsnam sint vulneratæ partes. An pulmones, vel mediastinum, an Diaphragma, vel vena porta, vel cor. Omnes enim hæ partes considerandæ sunt, tamquam vitæ necessariæ inseruiens, quarum partium vulnera lethalia fere sunt omnia, & adhuc lethaliora sunt propter dispositiones prauas harum partium, ad morbos fixos & heclicos, in nonnullis subiectis. Qua ratione consulo, omni prudenti Chirurgo, vt illico in vulneribus profundis pectoris, in quibus aliqua pars vitalis, aut vitæ inseruiens læditur, recurrat ad prognosticum mortis, ne infamentur præsidia quæ multis fuere saluti, néne videatur Chirurgus cum occidisse quem fors ipsa peremit: facto tali prognostico, recurrendum est deinde ad remedia salutaria, nec propterea debet Chirurgus auxiliares vulnerato suo recusare manus, quod sequenti methodo facere poterit.

In primis debet vulnus ipsum spatula sua argentea, vel candela aliqua tenui percontari, vt sciat à quibus partibus tēdat & quas vulneret. Deinde vulneri applicandum est emplastrum refrigerans & astringens, descriptum in capite de vulneribus, simplicibus, & statim mittendus est sanguis ex basilica opposita parti vulneratæ, vt reuulsio fiat, & vulneratio imperandum est, seu consulendum, vt cubet super vulnus suum, vt sanguis effusus in capacitatem thoracis effuat foras per orificium externum vulneris. Post duodecim horas ab applicatione emplastri astringentis & refrigerantis, renouandum est illud ipsum emplastrum ter aut quater, & singulis vicibus pus & sanies ipsius vulneris extrahenda sunt, & abstersum perquam optimè vulnus perungendū est balsamo sulphuris superius descripto, capite de gangrena sectionis primæ; & vulneratus debet semper accumbere vulneri suo, vt pus & sanies exeant, & reliqua omnia quæ sunt vulneri extranea: semper solo balsamo sulphuris perungendū est vulnus, missis omnibus alijs remedijs; solo enim illo, & vnico possunt optimè curari omnia thoracis vulnera. Tinctura etiam Aristolochiæ rotundæ, oleo violaceo dissoluta confert maximè ad eandem curam: at sulphuris balsamum præstat.

In hisce vulneribus solent supervenire multa grauissima symptomata, qualia sunt febres, difficultates respirationis & vrinæ, quibus omnibus possumus subuenire optimo victus regimine, refrigerante putà & humectante, & mediocriter abstergente. Vinum omnino prohibendum est, & loco illius vrendam pifana alterata syrupo de liquiritia, & de ruffilagine cum guttulis nonnullis olei seu aceti sulphuris per campanam facti. Lac asininum & humanum imperandū vt bibant toto curationis tempore, & iuscula sua alteranda sunt herbis pectoralibus.

Datur & aliud balsamum sulphuris superiori præstantius ad curanda prædicta vulnera, quod præparatur ex floribus sulphuris in spiritu therebentine decoctis in vitreo vase obrurato, donec rubescat vt sanguis spiritus: hic spiritus tinctus supermiscendus cum optima aqua ardente alcoholizata, & digerendus est,

donec tinctura sua spoliatur, & transeat in aquam ardentem, quæ distillanda est leuissimo calore, vt in fundo reliquat sulphuris tincturam, quæ fortissimo igne compellenda est in nouum recipiens vitreum, & seruanda ad vsus; potest applicari externè, & assumi internè ad quantitatem guttularum decem, aut duodecim cum lacte humano.

Balsamū etiam quod præparatur ex margaritis preciosis, præstantissimum est remedium in curandis pectoris vulneribus: præparatur autem aceto stillatitio, in quo dissoluntur margaritæ, digestionibus varijs & iteratis. in eodem aceto renouato, & iterato, super sal quod relinquitur ex euaporatione primi aceti dissoluentis illud sal purum putum factum solutionibus in aqua communi factis, & euaporationibus multoties iteratis: soluitur in spiritu optimo vini, & simul in vase vitreo oblongi colli digeruntur: deinde per distillationem separatim spiritus vini, & vltimò in recipienti nouo colligitur spiritus, seu balsamum margaritarum, quod phthisicis curandis, & vulneribus pectoris omnibus alijs remedijs & medicamentis præstat, & antecellit: potest etiam idem spiritus margaritarum deco-randæ faciei mirum esse pigmentum.

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

CAPVT XII.

VLNERA superioris & inferioris ventris si profunda non sint; nec vulnerent partes internas in hisce locis contentas, non differunt à vulneribus simplicibus, & debent curari vt simplicia vulnera: quòd si profunda sint, & vulnerent partes internas, tunc temporis differunt valde, & periculosa sunt secundū partes quas vulnerant; ventriculus enim si vulneretur in sua substantia, & ità profundum sit vulnus, vt vndiquaque perforetur, conclamatum est de salute ipsius vulnerati; ventriculus enim pars est spermatica, num-

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

quam agglutinationem & coagulationē recipit: si verò superficialit̃ vulneretur, potest curari in optimè temperato, & euchymo viro, à prudenti Chirurgo, & experto, & docto, medicamentis & balsamis adhibitis ex arte, & præscripto optimo viuēdi regimine. In eo vulnere subueniunt dolores ingentes & crudeles, quibus succurritur oleo therebētinae, & balsamo mellis & sacchari; plurimum enim conferunt hæc balsama, in vetriculi vulneribus curādis & agglutinandis: sumuntur ad quantitatem drachmæ semis in lacte humano, & applicantur exterius tepidè immittendo in vulnus ipsum ipsa balsama. Si verò hepar ipsum vulneretur profundè valde, conclamaturn omnino est de salute ipsius vulnerati; si verò superficialit̃ tantum, potest in euchymo corpore curari hoc vulnus, apposis balsamis sanguinis humani, & carnis humanæ, & interiùs assumptis, ad quantitatem drachmæ vnus cum drachma semisse essentia ferri, in iusculo optimo, aut lacte humano vstulato chalybe candenti: balsamum etiam antimonij superius descriptum multum & plurimum confert ad curationem horum vulnerum; sed omnibus præstat tinctura sanguinis humani, & balsamum carnis humanæ, quod est omnibus anteferendum. Interim dum hæc fiunt & vulnus sic tractatur, non est silentio transcendendum, quod mittendus est sanguis ex basilica brachij dextri ad quantitatem viribus vulnerati correspondentem, & vulnerato consulendum vt semper & assiduo, vulnere suo accumbat, vt pus & sanies foras exeant, ne pariant copia sua inflammationes internas & phlogoses.

Essentia ferri & essentia coralli multum etiam confert ad curationem huiusce vulneris & splenis, qui, vt & hepar vulneratum curari debet; obseruando eandem methodum; non tamen adeò periculosiora sunt splenis vulnera, ac hepatis. Quod si omentum & intestina vulnerentur, sequenti methodo procedendum est ad eius curam: omentum imprimis illico intus suo loco collocandum est, & reponendum; quod si aliqua parte sui refrigeretur, illa pars secanda est, & reliquum omenti strictè ligandum est, & intus reponendum, & pars quæ resecta est, perungenda est ante-

quàm intus reponatur, balsamo carnis humanæ, vt citius coalescat, imò ligamentum ipsam, quo ligatur omentum delibutū debet esse, & madidū balsamo eodem: deinde cōprimendum est vulnus, ne iterum exeat omentum, & balsamis antimonij, carnis humanæ, & tinctura sanguinis humanæ vulnus ipsum perungendū est ter in die, & vulnerato præscribendum est regimen victus humidum & refrigerans; oportet vt cibetur iusculis tantū alteratis lactuca, cichorio, portulaca, & acetosa, & adhuc parçè admodū cibandus est, ne copia ciborum ingestorum tumeant intestina, & sic impediatur eorum (si vulnerata sint) curatio; nam intestina eadem methodo curari debent ac omentum; non tamen villo pacto rescindenda sunt, sed consuenda filo aliquo tenui serico rubeo, balsamis prædictis delibuto, & vulnus externum hisdem balsamis semper perungendum donec coalescat: tinctura sanguinis humani potest assumi interiùs, & potari in vulneribus intestinorum & ventriculi, vt citiùs coalescant & agglutinentur: nec silentio & obliuione inuoluenda est sanguinis missio, ad quantitatem viribus vulnerati correspondentem: in omnibus vulneribus sanguinis missio est potentissimum arcanum, vt symptomata mitigentur, & ne noua orientur, quod curationem valdè accelerat.

De Vulneribus Articulorum, & iuncturarum.

CAPVT XIII.

ARTICVLORVM & iuncturarum vulnera differunt omnino ab alijs omnibus prædictis vulneribus, propter copiam neruorum, ligamentorum, tendonum, musculorum, & ossium quæ in his reperiuntur, simul compacta & vnita, ad articulationem complendam & perficiendam; quæ omnia in vulneribus eiusmodi alterationem & morbum patiuntur ex sympathia, & vicinitate loci vulnerati: & si aliquando omnes illæ simul vulneren-

*De Vulneribus articu-
lorum:*

tur partes, propter magnitudinem vulneris, quod cum ita sit, partes vulneratae reijciendae, & tollendae sunt; ut si ossa fracta sint, reijcienda sunt, si nervi contusi valde, & scissi, scindendi omnino sunt, & à vulnere alia omnia extranea reijcienda veniunt. Antequam curationem illius aggrediamur reiectis his omnibus, ad sanguinis missionem deueniendum est, & ad topica statim remedia recurrendū, & ut vulnus compositum est, sic & composita requirit balsama ut curatione debitam habeat. Sed antequam imponas balsama agglutinantia, applicandum est vulnere recenti emplastrum astringens & refrigerans, compositum ex croco maris, farina furua, aut farina hordei, aqua plantaginis, albumine oui, omnia permiscenda sunt in forma cataplasmatum, & frigide vulnere recenti applicanda, ut inflammationem arceant, & sanguinem sistant: deinde duodecim transactis horis auferenda sunt, & vulnus aqua frigida lauandum, & abstergendum ab omnibus fordibus, & balsamis praedictis superioribus in capitulis perungendum: vel si Chirurgus non habeat haec balsama potest uti simili balsamo donec alia habeat, quod cito sic praeparatur. Sumendae sunt quatuor, aut quinque librae carnis arietinae, aut vituli, aut bouis, & in frustula conscindendae sunt & vitro indendae optime clauso ne respiret, cum sequentibus herbis. ℞. Aristolochiae rotundae radice ℥. β. radice symphyti maioris puluerati ℥. β. Florum hypericonis m. j. vini optimi ℥. j. haec omnia cum pulueribus Aristolochiae & symphyti indenda sunt in phiala vitrea optime clausa, & imponenda balneo mariae bullienti, per quatuor horas: his transactis auferendum est vas illud vitreum quod continet materias, & dum adhuc calet, per inclinationem auferendus est liquor qui in eo continetur, cui addenda est thebentina Veneta, ad quantitatem uncularum quatuor, & parum simul in scutella terrea calefacere, ut simul vniantur, & vinum pedetentim euaporetur, saltem pars aquosior: dum simul sunt vnita, & incorporata, asseruanda veniunt in balsamum sarris praestans in curandis praedictis vulneribus, optime praescripto victus regimine.

CONCLUSIO SECTIONIS

SECUNDÆ.

De Vulneribus.

CAPVT XIV. & VLT.

I quid in hoc tractatu silentio inuolutum sit, nec Asiatica facundia, & longissimo eloquio traductum, id de industria fecimus: non enim omnia quæ pertinent ad Chirurgicam artem tradere voluimus, quod multi sint & fere infiniti Medici, qui hoc egerunt: nos tantum in lucem edere tentauimus ea quæ alij nunquam tractarunt, nec meminere, nisi enigmaticis circumlocutionibus, nulla methodo, nec ordine ullo. Quod fecimus in gratiam Alchymia, ut eam notam omnibus si fieri potest faciamus, & honorem suum, & laudem in tenebris detentam, & incarceratam tandem in lucem educamus, ut videant omnes Alchymiam veram esse scientiam, fundamentis certis, & firmis stabilitam, axiomatibus stipatam infallibilibus, quibus Philosophia & Medicina si decorentur, præstantiores & nobiliores multo sunt scientia, quam dum communibus, & vulgaribus nituntur scholæ trivialis præceptis. Pratermissi etiam ex industria in hoc tractatu, compositionem & structuram partium vulneratarum, ut hinc perciperentur differentia carnis, membrana, & musculi, tendonis & nerui, ossis & cartilagineis, quanquam ex primis nostris substantijs,

sale, sulphure, & mercurio, prae-dominium habeat, in compositione earum partium, haec omnia omisimus, quod Deo dante (modo ille sufficiens mihi largiatur auum) in Physiologia Chymica (quam in lucem breui editurus sum) fuse admodum tractaturus sim. Quae cognitio est valde necessaria Chirurgo, ut administrare queat balsama homogenea, & similia partibus vulneratis, ad agglutinationem & cicatricem laudatam accelerandam: nã partes carnosae vulneratae, exigunt balsama & postulant medicamenta quibus praedominetur Mercurij substantia & vita sulphur; cum caro his componatur praedominantibus substantijs: membrana verò, vena, & arteria vulnerata exoptulant balsama, in quibus praedominetur sulphur & sal. Cartilagine verò, nervi, & ossa requirunt balsama, quibus praedominetur sal, & praecipue in ossibus ruptis agglutinandis; quia in eorum compositionibus natura ipsa, sal copiosum naturale posuerit: in cartilaginibus verò, & nervis posuit sal copiosum, & Mercurium & propter Mercurium flexibiles sunt, & transparentes nervi & cartilagine. In omnibus balsamis in superioribus Capitulis descriptis & praescriptis ad curanda vulnera uniuscuiusque partis, hunc ordinem, & praedominium substantiarum, salis, sulphuris, & Mercurij obseruani, quod notum erit cuilibet Chymico sagacius intuenti. Praescripsi etiam balsama uniuersalia, ad curationem omnium vulnerum, in quibus aequali lance librata sunt substantiae salis, sulphuris, & Mercurij; ita ut etsi simplicia sint, ut sunt tinctura sanguinis humani, balsamum carnis humanae, balsamum antimonij: haec tamen generales habent virtutes propter temperatum, & aequale harum substantiarum dominium in eorum compositione.

SECTIO III.

DE VLCERIBVS.

*QVID SIT VLCVS
secundum Spagyricos Medicos.*

CAPVT . I.

EDICI Galenistæ , vlcus definiunt solutionem continui in parte carnosa cū pure & sanie : Spagyrici Medici verò vlcus definiunt, alterationem balsami naturalis, in parte carnosa, per solutionem continui, quæ sale naturæ alterato, & corrupto fit, & producitur: dum enim sal naturalis balsami, per quamdam alterationem à suo naturali temperamento dissidet, acquirit statim vim corrodendi, & caustici potentialis facultatem, qua carnes, & reliqua cuncta adurit, & separat ab vnitatem continui: imò & caries ipsius ossis, ab acrimonia & vrendi facultate, ipsius prædicti salis dependet, ità vt caries ipsius ossis nihil aliud sit, quàm solutio continui, in ipsa ossis substantia, ab ipso sale acri, & mordaci facta. Galenici Medici in definitione ipsius vlcus, nullam mentionem faciunt de hoc sale, nec de vlla alia substantia huic homogenea simili, aut aliqua ex parte correspondente: nã pus & sanies, quæ in vlcibus admittuntur ab illis, sunt balsamum vitæ corruptum, & in pus degeneratum, à sale acri & morda-

Vlcus quid.

Pus & sanies in vlcibus quid.

ci, quod corrodit & corrumpit partes, quibus continetur balsamum, ita ut impossibile sit, has partes posse corrumpere, quin & corrumpat balsamum vitæ, his partibus contentum, quibus balsamo, & partes ipsæ nutriuntur, conseruantur, fouentur, & fiunt.

*Vlcerum
causa.*

De Ulcerum causis.

CAPVT II.

EDICI Galenici constituunt causas vlc-
cerum omnium, omnes humores in cor-
pore contentos, qui calore naturali pos-
sunt acquirere aliquam corrodingi fa-
cultatem, quique ad eum amandati,
tamquam ad sentinam & commune ro-
tius corporis emunctorium, ibi suam exercent fa-
cultatem, partes corrodingo, & causticando, vnde genus
omne vlcera & differentia procedunt, secundum hu-
morum diuersitatem, ex quibus fiunt. Chymici Me-
dici, humores non curantes, ac tamquam vehicula
quædam esse existimantes, quibus deportatur causa
immediata & proxima omnium vlcera, ideo nullam
mentionem de humoribus faciunt in recensendis vlcera-
rum causis; asserunt tantum vnicam esse causam vlcera-
rum omnium, saltem putà balsami naturalis, qui sepa-
ratus à balsamo naturali, calore sui ipsius, aut alterius
alicuius externi agentis, desiccatur & calcinatur, & in
illa calcinatione acquirit vim solutionem faciendi, in
partibus, in quibus ita dispositus & separatus reperit-
ur; ita ut causa antecedens vlcera omnium sit sal,
quod reperitur in balsamo nostro naturali: causa verò
coniuncta sit ipsum sal, qui reperitur in vlcera ipsius,
& qui solutionem facit: hæ sunt causæ antecedentes
internæ: dantur adhuc externæ antecedentes, quæ sa-
lem ipsum, tum vlcera ipsius, tum balsami nostri na-
turalis disponant ad quamdam desiccationem & calci-
nationem: has causas Spagyrici Medici ad astra & in-
fluentias retulerunt, quæ possunt virtute sua ignea &
astrali,

astrali, salem disponere ad calcinationem, seu desiccationem, & coagulationem. Nam astra quæ prædominantur balsamo nostro, aliquando multiplicant salem, aliquando Mercurium, aliquando sulphur, ita ut quæ multiplicant salem, sint ipsa quæ possunt multiplicatione sui ipsius, ipsummet salem coagulare, & desiccare, & ita solutionem continui facere in aliqua parte, in qua reperitur talis multiplicatio, salisque desiccatio: hæc ipsamet astra, quæ in balsamo nostro multiplicant salem, possunt & in parte ipsa aliqua particulari, salem multiplicare, ibique ipsum calcinare & desiccare, & ita disponere ipsum ad solutionem continuitatis ipsius partis, & vlcus producere, & esse causa ipsius vlcus externa, coniuncta & proxima, ut videre est sæpissime in multis anni temporibus, in quibus vlcera prædeunt particularia in multis hominibus, & in vna tantum regione; & non in altera, quod dependere ab astris certissimum est; epidemicum enim omne, à celo est, hocque vlcus genus difficile admodum curari est, quod ut curetur, coniunctam causam tollere necesse; astrum autem istud cum sit causa coniuncta, sublari quam arduum est, & difficile, opus subtilissimi astronomi, & acutissimi & peritissimi physici est: nam ut tollatur hæc causa coniuncta, seu istud astrum, necesse est inuenire aliud astrum terrestris efficacissimum, quod & alterius astri, superiores virtutes & efficacias extinguere queat, aut impedire eius influentes virtutes, partem roborando, & vlcus cicatrizando, reducto ad temperamentum debitum & naturale, balsamo ipsius vlceratæ partis. Alimenta etiam omnia, quæ sale mordaci, & aeri abundant & scatent, ut sunt porri, allia, cepæ, raphani, & salita omnia, ut carnes, & pisces omnes sale conditi, possunt esse causæ externæ antecedentes vlcus: hinc fit ut omnes ferè Christiani post quadragesimale tempus, aduentante verno tempore, in quo humores bulliunt, & multiplicantur, scabiosi fiant, quod toto illo tempore quadragesimali, pisces sale conditos ederint, & multa alia salita, quæ salem ipsius balsami naturalis multiplicant, ipse verò multiplicatus & auctus calore sui ipsius naturali & innato coagulatur & desiccatur, & defertur ad cutem,

ibique pruritus excitat corrodingo cutem, & sic producit scabies & aliz cutaneæ defædationes.

Motus etiam violenti corporis nostri, dum ipsum saltu, cursu violento, & continuo agitamus, possunt recenseri inter easdem causas antecedentes externas ulcerum: nam ipsi motus possunt balsamum naturale supra modum exalfacere, & dum hoc ita fit, si balsamum abundet sale acri & mordaci, amandatur per facultatem expultricem, in aliquam partem corporis, ibique desiccatur, & in sua desiccatione cutem corrodit, & partem, & producit vlcus, secundum mordacitatem & acrimoniam ipsius salis in partem amandati.

Causæ verò coniunctæ externæ, apud Spagyricos Medicos, sunt omnes res, quæ exterius applicatæ partibus nostri corporis habet virtutem & efficaciam eas corrodingi, & earum continuitatem soluendi, vt sunt omnes aquæ fortes, & caustica potentialia, & herbæ quàm plurimæ, vt Ranunculus, flammula, scrophularia maior, & multæ aliæ, quibus mendici quàm plurimi, nebulones & pernici, tibias & crura sua vlcérant & dilaniant, imo & caput suum tinea defædant, vt elemosynam & aliquid argenti & auri, & victus ab avaris hominibus extorquere possint, quæ tamen vlcera sola vini lotionis, quàm citissimè curantur, quia succus plantæ vlcèrantis eluitur & tollitur, qui est causa externa coniuncta, vnde pars citò suo innato balsamo curatur: Quod ita posset fieri in alijs naturalibus vlcèribus, si causæ antecedentes omnes, & externæ coniunctæ possent ita citò tolli: hoc opus autem difficile admodum est medicamentis vulgaribus, & balsamis Spagyricis: hoc solum relinquunt possibile tincturæ Philosophorum, & balsamo Arabico vniuersali, quòd citò temperet omnes humores.

De differentijs Vlcernm.

CAPVT III.

DIFFERENTIA vlcernm, apud Spagyricos Medicos desumuntur, aut ex causa eorum materiali & efficiēti, quæ sal est, vel ex locis & partibus, quas vlcera occupant & infestant. Galenici vero desumunt differentias ex causis & symptoma-

*Vlcernm
differentia.*

tibus omnibus quæ in vlceribus superueniunt, quas quidem differentias probant vt & Spagyrici: primas quidem tamquam suas, secundas verò tamquam externas & accidentales: quantum autem ad causas Chymicas attinet, audacter assero, esse adeo cognitu necessarias omni Chirurgo, vt si eas ignoret, non possit mereri nomen & titulu perfecti, & peritissimi Chirurgis non enim vlcera omnia curare poterit, si causas eorum ignoret, quod, remedia conuenientia & apta non possint excogitari ad curationem vlcernm, ignoratis eorum causis. Si sal verbi gratia alicuius particularis vlcernm ignoretur, qua ratione poterit Chirurgus inuenire aliud sal, quod sit contrarium alteri sali vlcernm causanti, vt ignem illius extinguat, & virtutē corrosiuam temperet, in quibus totus curandi cardo versatur: nā sicut in magno mundo sal tartari, salem aquæ fortis extinguit, & ita tēperat, vt sine noxa vlla potari queat aqua fortis, modò sal tartari in cam proiciatur, ita in paruo mundo, in homine putà, sal tartari extinguet omnia vlcernm, quæ sient à sale vitrioli, aut nitri; & sic de reliquis fiet, modò eorum antipathiam sciamus. Id non solum in vlceribus cognoscere prodest: at etiā in calculo & arthritide, & alijs eiusmodi, quæ à sale balsami nostri sunt: si cognoscas, stupendos prodes effectus, nā calculum & arthritidem certissimè curabis, si coagulationes & solutiones salis habeas notas; nam sal coagulatum à soluto disperditur, & solutum, à coagulato curatur: hoc sal reperiri in corpore nostro nullo

paſto ambigendum, cum vrinæ & lachrymæ per ſe ſatis ipſum reſtentur. Itaque nullo paſto etiã ambigendum eſt differentias omnes vlcerum ab eodem ſale dependere: cum autem ſalis ſpecies in macrocoſmo ſit multiplex, multiplex etiam erit in microcoſmo ſalis ſpecies, & proinde etiam erunt multiplices vlcerum differentia. Quod autem attinet ad differentias quas Chymici deſumunt ex locis affectis, non eurant valdè, quia eſſentiales non ſunt differentia, noménque tantum vlceribus dant, & eatenus Chirurgo conſilio ſunt; vt ea vlcera curet & tractet ſecundum temperamentum, partis, quam occupat vlcus; nam vlcera capitis debent mitius tractari, vlceribus cruris & tibiz, & ſic de reliquis, in quibus ſemper conſideranda eſt pars affecta, in eaque adhibere medicamenta competentia, & correſpondentia temperamèto partis, vt eius robur, facultas, & baſſamum ipſius partis in ſuo vigore quantum fieri poſſit, conſeruetur.

*De Diagnosticis & prognosticis signis
vulcerum omnium.*

CAPVT IV.

VEADMODUM in macrocoſmo, metalla quæ in ſubterraneis locis generantur, ſua generationis ſigna diagnòſtica in ſuperficie terræ oſtendunt; & vt arbores, lapides, & plantæ, imò & animalia ipſa, ſigna apparentia præmonſtrant ſua generationis, in quocumque loco ſiant. Sic & vlcera in microcoſmo dum ſiunt, & producantur, etſi præter naturam ſint, præmonſtrant ſigna certiffima ſua productionis, ſiue interna, aut externa fiat eorum generatio: nam vlcera Renum notantur vrinis turbulentis, craſſis, cum hypoftaſi multa, aliquando alba vt lac, & obſcuro ſeu obtuſo dolore in ipſa Renum regione; veſicæ verò vlcera indicantur vrinis acerbis, mordacibus, cruentis, purulentis, ſurſuraceis atomis

scatentibus, & fœtentibus, & dolore, & partis pondere. Ulcera verò intestinorum præmonstrant dolor acutus, & magnus, pus & sanies in excrementis tertie coctionis. Pulmonum verò ulcera ostendunt tussis, excretio sanguinolenta vel purulenta, & fœtida, dolor obrusus in pectore, febricula. Capitis autem ulcera manifestant dolor continuus, & magnus, capitis pondus, vigilie, puris & saniei egressio per aures, aut nares continua, & frequens, cum frequenti sternutatione. Ulcera verò externa quæ in partium superficie adnascuntur satis manifesta sunt, adeò ut signa diagnostica non exposculent ut indicentur; sufficit enim oculus, ut percipiantur. At ut in principio eorum ortus notentur qualia sint, difficile admodum est: non secus, ac in ortu alicuius arboris, aut plantæ arduum est, & difficile cognoscere quales arbores, & plantæ sint. Itaque ut cognoscantur ulcera quæcumque in ipsorum ortu, imitandi sunt Medici Borannici, qui frequentissima arborum & plantarum ortus inspectione, tandem dum tantum pullulant plantæ, earum notitiam habent: sic & Chirurghi, pauperum hospitia frequentare debent, eorumque morbifica corpora tractare, ut ulcerum ortum indiuiduum, & particularè notum & apertum habeant.

Prognostica verò signa ulcerum internorum, difficilia admodum sunt; nihilominus si Chirurgus spectet eorum symptomata an magna sint, si pus copiosum & sanies per emunctoria egrediantur, si ulceratus debilis sit, & in dies debilitetur, & macrescat, si discoloratus, & facie Hippocratica, si cacochymus sit, si febre laboret acuta, & magna, conclamatum erit certissimè de salute ipsius ægrotantis: si verò contrà, ulcere affectus febre non laboret, & in dies eius vires valeant, & calore viuifico, seu rosaceo eius facies tingatur, & leuissima sint reliqua symptomata, sperandum erit de salute ipsius ulcerati.

Externorum autem ulcerum prognostica signa desumuntur ex profuuditate ulceris, ex colore liuido, ex figura rotunda, ex colore plumbeo ipsius ægrotantis, ex febre, ex macie corporis vniuersali, ex causticante, & corrorente humore, qui ex ulcere effluit: hæc omnia signa simul sumpta, testatur ulcera maligna cacœthica.

& curatu difficilia; imò & aliquando impossibilia in nonnullis, nisi magnâ illâ & numquam satis laudatâ Chymicorum vnica & sola Medicinâ, quam tincturam fixam dicunt, & Elixir. Vlcera verò quæ sunt cum pure albo digesto & cocto, sinè fœtore magno, & sine magnis symptomatis, quæque vlcera nullo liuido colore defœdant, ea omnia vlcera curatu facilia sunt, & speratæ salutis: de quibus adhuc in Capitulis subsequen- tibus in particulari dicemus.

De Vlcerebus internis Capitis.

C A P V T V.

CEREBRUM & caput hominis, cum sit pars suprema partium omnium humani corporis, & sit figuræ rotundæ, suscipit in se omnes vapores, qui sursum feruntur, ex partibus infernis: hi autem vapores sunt tenuissimæ Mercurij vitæ partes aquosæ, & humidæ, quæ dum spiritu salis denudantur omni, numquam cerebrum caputque offendunt: ac sinè noxa per emunctoria communia foras pelluntur à facultate expultrice: si verò detineatur, porique maiores & minores impleantur illo aquoso humore, apoplexia tentatur caput, & similibus morbis frigidis & aquosis: si vero humores illi, qui sursum feruntur ad caput, salis spiritu copioso turgeant, adhærent aliquando membranis seu meningibus ipsius cerebri, & partibus alijs interioribus ipsius capitis, in hisque coagulatur ipse salis spiritus, & desiccatur, & sua innata facultate corrodit partes, & inflammat, & sic vlcera interna producit. Itaque cum aliquem inuenimus, qui conqueritur de dolore fixo, & permanenti alicuius partis capitis, cum pondere & cum purulento muco, aut cum excremento auris purulento & fœtido, & copioso, & sanioso, tunc temporis suspicandum est, de vlcere interno capitis, quod hac methodo curare poteris. Imprimis obseruata ægrotantis ætate, viribus, & tempe-

ramento, regione, & tempore, mittes sanguinem ex cephalica lateris dolentis ad sufficientem quantitatem, & deinde purgandus est ægrotus, pulvere Catholico antimonij superius descripto, & ter aut quater repetenda est purgatio, interpositis duobus aut tribus diebus, ab vna purgatione ad alteram: purgato corpore, per quindecim dies sumenda est hæc potio vulneræ, summo manè icidno ventriculo, superdormiendo fieri possit. ℞. succi limonum aut malorum aurantiorum recentis ʒ. j. Aquæ cinnamomi ʒ. ℞. balsami sanguinis humani, aut carnis humanæ, aut Antimonij ʒ. j. olei sacchari ʒ. β. misce fiat potio, detur mane seruato regimine præscripto. Interim donec curetur affectus, cibandus ægrotus alimentis euechymis, & facilis digestionis, & vinum aqua temperatum & dilutum potandum est, & parcè admodum cibandum est, ne vapores copiosi ad caput sursum ascendant, somnulusque omni arte conciliandus, & quies summa. Aqua stillatitia radicis recentis Aristolochiæ rotundæ plurimum confert, ea ipsa aqua potest vinum diluere: tinctura etiam Aristolochiæ rotundæ naribus & auribus inspirata, & instillata, aut per vapores assumpta confert ad eandem curam: pars etiam quæ dolet maximè, pilis denudanda est, & balsamis prædictis perungenda, ut per poros cranij vaporatim aliquid eius medicamenti subtilissimi ad vlcus penetrare queat.

Quod si post quindecim dies non cesset affectus, permanentibus in vigore suo symptomatis omnibus, deueniendum est ad aperturam ipsius cranij, beneficio trapani: aperiendum autem est cranium in parte ipsius doloris, suturas euitando: aperto cranio, balsamo antimonij, aut balsamo carnis humanæ, aut sanguinis, aut alijs similibus compositis balsamis, superioribus in Capitulis descriptis, perungenda sunt lintheamina delicata & tenuia, & vulnere seu cranij aperturæ superponenda, & bis quotidie mutanda, obseruato eodem regimine & custodia, antea præscriptis, donec curatum sit vlcus omni ex parte.

* * *

De Ulceribus internis pectoris.

CAPVT . VI.

PECTUS, & eius partes internæ, cum nutriantur balsamo naturali quod sale conditur, quod quidem cum aliquando, & in nonnullis hominibus sæpissime turgeat, & calcinetur, suomet calore naturali tunc temporis ulcera, ut in reliquis corporis humani partibus excitat, & producit, quorum differentia dependet ex specie salis ulcus efficientis, aut ex eiusdem diuersa calcinatione seu desiccatione: dignoscuntur autem ulcera pectoris, tussi continua & frequenti quæ ægros discruciat, cum pure & sanis simul permixtis, ab ulcere promanantibus, cum dolore paruo, & pondere totius pectoris, & febre lenta, & continua, quæ dependet ex communicatione inflammationis partium ulceratarum cum proximo corde, quod dum inflammatur, cæteris corporis vniuersi partibus, febrem suam illico comunicat. Rubedo maxima in genis apparet, quod ramus venæ azigos, qui toto pectore extenditur, inflammetur per communicationem partis ulceratæ.

Methodus curandi hæc ulcera, est victus regimen humectans & refrigerans radicaliter, ut vitæ Mercurius multiplicetur, qui salis acrimoniam temperabit, & eum dissoluet, & à sua siccitate & calcinatione priuabit, vnde lac humanum, asininum, & similia lacticia conferunt valde hisce ulceribus curandis, quod humido polleant & turgeant radicali, quo reficitur & restauratur Mercurius vitæ, seu humidum radicale perdicum, tum à calore præter naturam febris ab ulcere promanantis, tum à sale ipso desiccato, & calcinato, ulceris causa & materia. Balnea etiam aquæ dulcis tepidæ, valde prosunt, quia sua abundantia humiditate per poros corporis penetrant, & sal ipsum dissoluunt, & eius acrimoniam temperant. Arcanum

autem & secretam tutillimum, & ceterum curandi hoc vlcus, consistit in potione frequenti, & continua alicuius humidi radicalis, alicuius mineralis, aut metalli, modo purum purum illud humidum radicale habeas, omni acrimonia denudatum. Oleum commune vitrioli modo dulcoretur rectificando ipsum super limaturam chalybis, arcanum est mirum in curatione huius vlcis, & totius morbi, permiscendo ipsum oleum, ad quantitatem ʒ. R. cum ʒ. vj. lactis humani, per mensem continuando potionem: balsamū etiam sulphuris, seu tincturam eius extractam beneficio spiritus vini, ex spiritu therebentinæ, qui secum habet flores sulphuris dissolutos, eius inquam tincturam, in oleum distillatione conuersam, valde etiam conferre asserimus: oleum etiam margaritarum: at omnibus præstant medicamentis olea, seu balsama metallorum dulcia, quæ non solum vlcera hæc ad laudatam cicatricem conducunt, sed etiam humidum radicale totius corporis deperditum restaurant, & reponunt, & salem balsami naturalis calcinatum & desiccatum dissoluunt, & temperant, & ad suum naturalem statum, & temperamentum deducunt, in quibus vera consistit cura horum vlcis, & hæcticæ febris, quam ariduram humani corporis dicunt Medici Spagyrici. Hæc medicamenta omnia, in Myrothécio descripta sunt, suis peculiaribus Capitulis.

De Ulceribus internis ventris.

CAPUT VII.

VENTRIS vlcera producuntur ab vnicâ & eadem causa, à qua reliqua causantur vlcera; nam sal balsami naturalis, est causa vlcis omnium, quæ in corpore humano oriri possunt; & si diuersa sint & contraria, illa diuersitas dependet, non ex causa, at ex diuersitate subiecti, & partium in quibus fiunt vlcera, quæ partes, cum diuersæ sint,

*De Ulceribus
internis ventris.*

& contrariæ, operationem causæ variant & mutant, causamque materialem diuersificant & variant, causæque etiam vniocæ, secundum subiectorum diuersitatem, diuersos produciunt effectus. Nihilominus cura horum vlcerum, quamuis methodum habeat diuersam habita ratione partium affectarum, vnica & eadem est, scopum enim habet vnicum & eundem, putà temperiem salis, & dulcedinem.

Intestina ergo, & omnes aliæ partes, quæ in capacitate ventris coërentur, possunt calcinationem & desiccationem salis balsami naturalis pati, & eatenus vlcerum omnium multiplices differentias, curatu admodum difficiles, quòd venter sit centrum totius corporis, in quod, veluti in sentinam quamdam, & cloacam, excrementa omnium humorum demandantur, & deferuntur, & præcipuè salis excrementa, quæ vesica continentur, & ni partes omnes illæ ventris, humidæ admodum essent, vlcera semper fierent à copioso salis excremento, quod in his partibus continetur; at humiditas harum copiosa partium, salem dissolutum continet, & eius acrimoniam coërcet & temperat, ne partes quas tangit vlceret. Ad curanda ergo hæc vlcera, imitanda est natura, quæ cum has partes humiditas naturaliter habeat, humiditas etiam conseruandas oportet, tum regimine victus humido, & refrigeranti, tum balneis tepidis aquæ dulcis: deinde præscripto regimine, possunt adhiberi medicamenta cicatrizantia, & desiccantia ipsum vlcus, vt sunt crocus martis, eius tinctura, & oleum: sal dulce & volatile, quod varijs distillationibus & putrefactionibus ex aqua communi elicitur, est absolutum & completum remedium horum vlcerum: oleum ceræ etiam mirum est in curandis omnibus hisce vlceribus, quod ad quantitatem drachmæ vnus, cum iusculis potest permisceri.

Si verò vlcera sint in intestinis, hæc medicamenta omnia possunt per clysteres, & enemata carminatiua, & anodyna in intestina deferri, & deportari veluti hoc enema quod plurimæ est efficacis, in curandis deploratis dysenterijs. ℞. Muscilaginis seminis cydoniorum, aquæ rosacæ aut plantaginis extractæ ℥. j. butyri recentis ʒ. vj. olei ceræ ʒ. j. croci martis ʒ. ℞.

mummiz vitæ ʒ. j. misce fiat clyster, iniiciatur tepidè bis in die, serò & manè. In Myrothecio habes hæc omnia medicamenta clarissimis descripta verbis.

De Vlcerebus ex influxu astrorum.

C A P V T V I I I.

V M vlcera reponantur in morborù numero, secundum omnes Medicos, nullo pacto ambigendù quin & ab astris causari & produci possint: bubones, carbunculi & dysenteriz sæpissimè ab astris excitantur, in hac miseriarum valle. Quomodo verò & qua occulta rerù efficacia id efficiatur, demonstrandum venit. Certo certius est, omnes & qualcumque mundi partes, esse ipsi mundo vtilis, & nihil in terrum natura inutile posse reperiri, ità vt partes omnes huiusce mundi inter se inuisibili catena vinciantur, & vna egoat alterius ope, ad sui conseruationem. Vita quæ omnibus rebus inferioribus communicatur, eger vita superiori, hoc est cœlesti vita, calore putà cœlesti, vt conseruetur: hinc cœli habere eandem materiam radicalem, & substantialem cum substantia sublunarium rerum certum est: differentem tamen & diuersam, ab ipsa nostra substantia, ratione accidentium, quæ in cœlo permanentia sunt, & incorruptibilia, nobis verò eaduca, & mutationi obnoxia. Hæc substantia cœlestis permanens, & incorruptibilis, est luminis plena: hoc verò lumen nihil aliud est, quàm vita, & hæc vita, nil nisi calor. Sublunaria quæque in centro suo scintillulas aliquas huiusce luminis obtinent, quib⁹ viuunt & subsistunt. Nihilominus tamè ad eò excremētis, & tenebris multis obruitur, vt nisi indefinenti fluxu & refluxu cœlestis luminis, foueatur & conseruetur, illico extinguatur & pereat. Descendit autem in hæc infetiora hoc lumen, seu vita cœlestis, per radios cœlestes, qui per totum aëris spatium sparguntur, & illi communicant vitam hanc è cœlo expirabilem, vnde nos & viuētia

*De Vlcerebus
ex influxu
astrorum.*

Vita quid.

*Vita qua
ratione è cœ-
lo descendat.*

cuncta aëre indigemus, sine quo ne momento quidem subsistere possumus. Calor ergo hic cœlestis, lumen seu vita, quæ nobis aëris medio, è cœlo descendens communicatur, est similis & homogœna radicaliter & substantialiter nostræ substantiæ qua vivimus, alioquin esset incommunicabilis, & nullo pacto vitæ nostræ competeret. Si ergo similis sit substantia; necesse est ut componatur tribus primis substantijs, scilicet sulphure, & Mercurio, uti & nostra substantia, seu balsamum nostrum, quo vivimus componitur: & in cœlesti lumine seu calore vitali, hæ primæ substantiæ, scilicet sal, sulphur & Mercurius, adeo subtiles sunt & spirituales, ut nisi inter descensum elementis misceantur, & aëris corpus induant, nobis permisceri nequeant: idèd Deus & natura, elementa constituit, ut hæc substantia puro elementorum aëreo corpori permisceretur, & ità nostro iungeretur balsamo, inspirationis & transpirationis ope, qua utuntur viventia cuncta, & reliqua omnia quæ subsistunt: aërea enim illa vitalis substantia, spiritu cœlesti seu lumine plena, cum admodum subtilis sit, & penetrans, omniâque corpora sublunaria porosa sint, quibus transpirant, idèd per poros illos se insinuat illa substantia, & iungitur substantiæ radicali mixtorum omnium, ad sui conservacionem. Ad id & ego quoddam inter has substantias insit magnetica quædam virtus, & occultus amor, quo invicem vincuntur, & se trahunt ut suis ipsis potiantur amplexibus: hinc sympathia & antipathia rerum omnium dependet, ut in Palladio nostro docuimus. Hæc refocillatio seu fœtus exterior & interior ope aëris spiritu cœlesti pleni factus, gradus, proportiones, & qualitates balsami nostri, & temperamentum observat, & quamdiu æquatur nostro balsamo, tamdiu sanè vivimus; cum verò hæc substantia cœlestis inæqualis est nostro balsamo, ità ut sulphur, Mercurius, aut sal prædominium habeant, aut aliqua inficiantur maligna qualitate, & sic harmoniam non observet cum nostro balsamo, necesse est nos malè habeamus. ætoret corpus, quod tali balsamo vivit. Itaque si sal redundet, planetarum & corporum cœlestium aspectu, que radijs suis huic substantiæ vitali,

*Sympathiam
antipathiam
unde.*

*Sanitas
unde.*

seu lumini (quod Chymici omnes, spiritum mundi dicunt) infundunt suam peculiarem naturam & vim, præpotentem quidem, & magnam pondere & mensura; adeò ut pondere isto præter naturam, in spiritu mundi constituto, actiones eius peruertantur, & vitalibus contrarietur & aduersentur facultatibus, cum tamen antea dulci harmonia & connexionione trium primarum substantiarum vitæ admodum nostræ competerent, necesse est ut fiant morbi varij, secundum varias balsami nostri alterationes, ab spiritu mundi factas & causatas. Si spiritus salis cœlestis prædominetur spiritui mundi, seu humido radicali, quo viuimus & humidum nostrum fouetur & conseruatur: si prædominetur inquam influxu Saturni, & Martis, qui potissimum talem in omnibus rebus multiplicant, hic spiritus sale Saturni & Martis imprægnatus, & turgens, si nostro humido quo viuimus iungatur, & connectatur, sale nostri balsami multiplicabit, & qualitates suas omnes malignas, aut benignas, in ipsum balsamum immitteret: turgens vero salua siccitate, humidum omne biber, & sic calcinabitur & corrosionem & acres, mordacèsq; qualitates adipiscetur, & sic vlcera varia, secundum malignas, aut benignas & varias omnes Saturni, & Martis qualitates, in corpore nostro constituet, & producet: sic sunt vlcera ab astris in nostro corpore. Quod difficile admodum fuisset intellectu, nisi prædicta omnia latissimè explicassem: obscurius enim quàm par sit, dictum fuisset, si tantùm dixissem, spiritum mundi, ex astris factum & constatum, corumque qualitatibus seu influxibus malignis, aut benignis imprægnatum, nostro balsamo iunctum, constitutere vlcera omnia quæ in corpore humano solent oriri, nî latiùs explicassem conformitatem & homogeneitatem substantiæ cœlestis, & nostræ, ex descensu spirituosæ substantiæ cœlestis quæ ex astris omnibus, tamquam ex perenni fonte dimanat, ut iungatur nostræ substantiæ, eumque foueat & nutriat, & in ista connexionione, foru, & nutritione, si spiritus mundi, qui è cœlo descendit, maligna aliqua qualitate inficiatur, eadem ipsamet qualitate qua ipsa inficitur, inficit etiam & nostrum quo viuimus spiritum, ex qua infectione de-

pendent morbi omnes, qui fiunt ex astris, quorum curam fieri impossibile est. dum astra quæ inficiunt spiritum mundi vigent & pollent sua inficiendi potestate. Linqvenda est aliquamdiu cura, donec influxus malignus transferir, & mutatus fuerit, & interim membro vicerato succurrendum balsamis externis, vigorantibus & roborantibus internum membri balsamum, vt resistere queat spiritui mundi, astrarum maligno aspectu infecto, ne dum viger & iungitur nostro, valeat nostrum pervertere, & suis qualitatibus inficere quod præstare valde arduum est, & Medico summo & peritissimo dignum; nam paucissimi sunt, imò nulli, qui hæc omnia cogirent. Cùm ergo in aliquod v. incurabile incidet, quod spernit medicamenta balsamica interiùs sumpta, & exteriùs applicata curandi capacia, certum tibi sit, & notissimum, constellationem quamdam, quæ huic vlceri prædominatur, curarionem illius retardare, & impedire, quòd causas eiusdem vlceris materiales et efficiences, foueat et multiplicet. Itaque omnis cura adhibenda est, vt planeta talis, seu constellatio nobis nota sit, et postquam cognouerimus ipsam, quærenda est constellatio quædã terrestis, hoc est mixtum quoddam, quod correspondeat cœlesti constellationi vlcus causanti, in cuius balsamo, seu interna eius essentia, consistet absoluta vlceris huius cura. Vt verbi gratia detur homo temperamenti melancholici, nigri capillitij, nigraeque faciei, taciturni eloquij, et rari, incessusque grauis, qui cancro aliquo maligno afficiatur, in aliqua sui corporis parte. Saturnus absque dubio erit planeta dominans, et infundens suam malignitatem tali vlceri, & eius curam retardabit & impediet: itaque Medicus prudens & doctus, recurret ad plumbum quod est Saturnus terrestris, & correspondet omnino Saturno cœlesti, eiusque malignitatem temperat & frenat; itaque elicitio oleo seu balsamo dulci ex eius substantia, curam certissimè absoluet huius cancri, & maligni saturnini vlceris; vel confugiet: tamquam ad sacratissimam anchoram & tutissimam, ad balsamum auri, seu solis, qui correspondet omnino soli cœlesti & habet homogeneas virtutes & efficacias: nam sicut sol cœlestis suo aspectu &

coniunctione refranat, & temperat suo benigno lumine & vitali, omnes planetatum malignos aspectus, & influxus; sic & aurum suo benignissimo & vitali necesse, omnes quascumque sint humorum malignos affectus, astrorum spiritibus imprægnatos, moderat & lenit: sic aurum potabile, verum & legitimum, non fucatum nec putabile, curabit omnes internos, & externos affectus.

Primum, verum, legitimum & potabile aurum, est Elixir Arabicum seu lapis Philosophorum antiquorum, cuius qui habent notitiam, Dij potius haberi merentur quam homines; hæc enim cognitio Angelos potius decet, & Deum, quam homines: Paratur autem ex antiquorum omnium Philosopherum qui hunc lapidem viderunt, & fecerunt sententia, ex humido interno radicali metallorum, quod & Mercurius dicitur, cuius essentia seu liquor perennis, terrestrem quamdam substantiam fixam continet, quæ eius aurum & sulphur dicitur, quæ quidem substantia terrestris in suo humido cocta, putrefacta, & ad puram substantiam redacta, verum est aurum potabile antiquorum, cuius ope, vita in nostris corporibus inuitis morbis cunctis retineri potest, & multiplicari, & iuuentus conservari in suo vigore: de cuius virtute, & operatione, eiusque compositione totum Palladium nostrum refertur est, & adhuc Deo fauente, Panchymicum in lucem dabimus, quod lucem adhuc maiorem & ampliorem de eius compositione Chymicis omnibus dabit.

Sunt tamen & aliæ auri essentia, seu tinctura, quæ eliciuntur ex auro communi, quæ auri potabilis nomen, falso apud vulgus Chymicorum sibi vendicant, quæ quidem magni sunt momenti ad curam omnium morborum, non tamen sunt aurum potabile antiquorum; imò quid multò vilius: non tamen ego eas reprobo auri essentias, at magni facio, & præcipue essentias has, quæ parantur ex auro communi calcinato, & soluto in spiritu salis communis, à phlegmate suo vindicatio, vel auro tonanti soluto, in eodem spiritu salis, vel ex auro communi soliato, cum oleo vitrioli rectificato, & à suo phlegmate depurato; cum illo enim oleo per digestionem satis leuicam tinctura rubicundissima

*Remedium
omnium
morborum
quale.*

ex auro elicitur, quæ magni est valoris in vlceris cuiuscumque curatione, modò dulcoretur ex infusione limaturæ chalybis in ipsum oleum vitrioli, quæ limatura eius tincturam multiplicat, & cicatrizandi virtutes.

De Ulceribus Simplicibus.

CAPVT IX.

De vlceribus simplicibus.

MEDICI Spagyrici vlcus dicunt simplex, quod causatur à sale simpliciter corrosiuo, nulla alia maligna qualitate prædito: nec vlcus vlllo alio symptomate circumuolutum. Vlcera hæc simplicia proueniunt ex sale balsami naturalis abundantè, qui copia sua desiccatur & coagulatur suomet naturali calore: cùmque coagulatus est, & desiccatus, ab harmonia & temperamento reliquarum duarum substantiarum sulphuris putæ & Mercurij balsamum naturale constituentium, separatur & disiungitur, & à facultate naturali expultrice amandatur in aliquam corporis partem, ibique magis ac magis desiccatur & calcinatur, & sic corrosione acquirit, & vlcerat partem, in quam amandatur, simplici vlcere, si sal nulla alia maligna qualitate, quàm simplici corrosione afficiatur. In omnibus corporis partibus hæc vlcera simplicia possunt oriri, quia in omnibus partibus, tam internis, quàm externis potest sal superabundare, & calcinari suomet calore: hinc oriuntur omnes herpes, serpigines, scabiosa lues, & cæteræ simplices cutaneæ excoitationes, quâdo sal naturale balsami nostri abundans, eius subtilissima pars sublimatur ad cutem, ibique desiccatur, pruritus excitando, & pendentim cutem excoitando cum aliqua carnis subiacentis parte. Quod si sal sit fixior, & crassior, profundè magis vlcerat, non tamen facit differentiam vlceris simplicis, modò nullis alijs qualitatibus, quàm simplici corrosione partes afficiat, nec pròinde methodum curandi mutant, sed iisdem & similibus omnino balsamis, & medicaminibus

dicaminibus

dicaminibus curari possunt. In primis obseruandum est in eorum cura, vt alius expurgetur crassioribus exercementis, vt sal & tartarus à natura in locis segregatus & depositus expurgetur: Expurgata aluo, deueniendum est ad phlebotomiam, vt misso sanguine calor naturalis temperetur, & balsamum naturale frigidius multò quàm antea reddatur, & ita sal quod inibi latet abundans, non desiccetur & coaguletur, vtpote frigidiore facto balsamo, quod frigiditate sua & humore, salis caliditatem & siccitatem temperabit, eiusque acrimoniam vincet. Præscripto deinde victus regimine humectante & refrigerante, balsamum adhuc frigidius reddetur, & sic salis acrimoniam fortius vincet, & dissoluum intra limites sui temperamenti continebit; si enim tale permaneat, impossibile est vt vlcerà vlla producat & constituat. Vfus lactis, & feri lactis maximè confert ad hanc rem obtinendam, balnea etiam aquæ dulcis tepidæ plurimum conferunt ad acrimoniam salis balsami naturalis contemperandam. Purgationes verò minimo sunt, & debent esse in vsu, quia calcificant naturale balsamum & calorem augent præter naturam in corpore humano, beneficio cuius sæpius qui scabiosi sunt, scabiosiores euadunt, quod calor præter naturam auctus, in corpore desiccet & calcinet sal corporis, & amandet in superficiem cutis, ibique scabiem producit: confert tamen hac in parte alium habere fluidam, & laxam: at id procurandum est clysteribus emollientibus, & prunis dulcibus in cæna sumptis ante omnes alios cibos. Postquàm hæc omnia facta fuerint, balsamum sulphuris sufficit ad vlcuscula illa cutanea curanda, aut aqua sclopetaria, vel aqua in qua cuprum candens sæpissimè extinctū fuerit, vel viride æris ebullierit, de qua aqua lauandum est sæpè in die vlcus,

* * *

De Ulceribus, complicatis.

CAPVT X.

De Vulneribus complicatis.

COMPLICATA vlcera differunt toto cœlo à simplicibus, secundum Medicorum Spagyricorum sententiam, beneficio symptoatum quæ à sale causantur; dum præter simplicem calcinationem, & corrodendi facultatē malignis quibusdam qualitatibus astralibus, aut alijs afficiuntur, quæ inficiunt vlcera, & complicata constituunt multis varijsque symptomatibus, vt inflammatione maxima, tumore magno, duritie maxima, sanguinis seu balsami naturalis fluxu, fœtor & dolor maximus, & partis vlcerae torpor, & multa alia symptomata quæ immediatè non dependent à corrosione ipsius salis vlcus causantis; sed ab intemperie quadam maligna ipsius salis quæ trahit in intemperiem aliam, Mercurium & sulphur, duas alias substantias balsamum naturale constituentes; quæ quidem dum intemperatae sunt, aut corruptae, varia symptomata vnà cum sale, in vlcerebus constituunt, & sic complicata oriuntur vlcera: ex eodémque sale simplici possunt etiam oriri vlcera complicata, quia in ipso sale simplici, possunt ab astris, & ab alijs causis procatharticis introduci aliæ qualitates, præter simplicem corrosionem, vt sunt omnia enumerata symptomata.

Itaque vlcerum omnium complicatorum causæ coniunctæ, & materiales sunt sulphur, Mercurius; & sal; sal autem est causa principalis & primaria, quia ab hac sola causa, sulphur & Mercurius fiunt aliæ duæ causæ: nam à sale corrumpuntur & alterantur, ita vt vnà cum sale iungantur in perniciem vlcerae partis, omniaque symptomata supradicta, quæ complicata constituunt vlcera dependent ex his prædictis causis alteratis & corruptis.

Vt verbî gratia, inflammationes quæ sunt in vlcerebus complicatis, ex alteratione sulphuris balsami

naturalis dependent: inflammatur autem sulphur & excandescit ex nimia corrosione partis quam sulphur nutrit, & fouet in suo esse naturali; non potest enim pati solutionem continui vehementem, & acrem, quin excandescat partis sulphur: Tumor autem magnus & excessiuus in vlceribus complicatis dependet ex abundantia Mercurio, qui affluit parti, tum ad sedandam inflammationem & compescendum ignem, tum ad moderandam salis acrimoniam ne corrodat partem affectam, ibique in molem accrescit, & aliquando concrefcit ab spiritu salis copioso, in lapideos nodulos, vnde duri & callosi fiunt tumores: fluxus verò sanguinis & balsami naturalis fit, ex partis venis (quæ sunt in parte affecta) à sale corrosis, vnde etiam & dolor dependet. Torpor vetò & fœtor maximus qui aliquando & sæpius reperiuntur in vlceribus, fiunt à sulphure corrupto & alterato, quod dum priuatur spiritu vitali, atram redolet mephytim, & partem sensu priuat, sua narcotica substantia.

Cutantur autem hæc omnia symptomata, & eorum causæ tolluntur sequenti methodo. In primis deueniendum est ad regimen victus refrigerans & humectans, vt salis acrimonia temperetur, & mutetur totus corporis habitus: deinde ad phlebotomiam, & balnea aquæ dulcis tepidæ, ad eundem scopum attingendum: Sic enim causæ antecedentes vlcerum complicatorum tollentur. His sublatis causis, ad topica deueniendum remedia, vt pote, ad inflammationē tollendam vtendum est butyro Saturni, superius descripto, vel sulphure vitrioli, quod in eius dissolutione colligitur in forma spumæ deautatæ, quæ spatula lignea colligitur, & cum albumine oui cogitur, & vlceribus inflammatis superimponitur, vel ex spiritu narcotico vitrioli, qui ex codē vitriolo calcinato & spiritu vini simul mixtis, & in vitro clauso, per mensem putrefactis separatur: hic spiritus mirum est arcanum ad inflammationes omnes sedandas, & dolores omnes, non solum vlcerum, sed etiam arthritidis ipsius: aquæ etiam quæ eliciuntur per distillationem ex alumine, & ex oleo vitrioli, quod putret & fœret maximè, miram habent efficaciam in sedandis doloribus & inflammationibus vlcera omnium.

Durities verò & callositas curantur spiritu salis communis, permixto cum oleo vitellorum ouorum, vel cum oleo ceræ rectificato, vel cum oleo Philosophorum, seu laterino; scætor verò tollitur cum balsamo Aristolochiæ rotundæ, ex lotione eiusdem Aristolochiæ tincturæ, aut ex spiritu salis. Torpor vero curatur, ex lotione vlcæris cum oleo tartari, & spiritu vini, simul permixtis: deinde perungenda sunt vlcera oleo rosis marini, aut saluiæ, aut petroleo naturali.

Curantur autem hæc omnia symptomata quamuis varia sint, & à diuersis causis dependeant, vnico balsamo, auro scilicet potabili superius descripto, quod non est quid putabile, & fictitium, vt quidam Medicorum nomine tenus, falsissimè putant, & nimis stultè: nam quod ego ipse vidi & multoties feci, fideliter testari possum, præter rationes naturales, quæ possunt omnibus doctis viris, hanc naturæ potestatem & facultatem ostendere facilem: at multi sunt ad eò stulti, vt putent impossibile omne, quod ipsi nesciunt: quasi verò omnis naturæ potestas, eorum coërceatur cerebro. Itaque ego iterum assero vlcera omnia posse curari auro potabili supradicto: arcanum etiam sanguinis humani, quod docuimus in Myrothecio nostro, vires huius auri potabilis æmulaturum, maximi est momenti in curandis omnibus cutaneis affectibus: hæc sola medicamenta merentur, vt Chirurghi omnes, assidue in pyxide aurea gestent, & non putrida illa quæ vulgariter solent afferri.

De Vlcæribus ex defluxione.

CAPVT XI.

De Vlcæribus ex defluxione.

LCERA quæ dependent ex defluxu humorum, dicuntur à Chymicis fontanea vlcera, quòd hæc vlcera imitentur fontium scaturigines in macrocosmo: nam cum homo microcosmus dicatur, & compendium totius naturæ, debet aliquid reperiri in ho-

quod respondeat fontibus macrocosmi. Fontes autem in macrocosmo dependent ex humiditatibus superfluis quæ in terræ cavitatibus & poris eius magnis & parvis reperiuntur, quæ impetu quodam ad superficiem terræ pelluntur ab spiritu mundi, qui perpetuò ad generationem rerum omnium terræ poros permeat omnes: hæc autem humiditates superfluz occludunt poros terræ, & claudunt, adeò vt spiritus huius mundi quotidianus & assiduus impediatur aditus, & commune commercium. Itaque illa occlusione crescit spiritus, & multiplicatur donec sufficiens sit, vt cum violentia pellat illas humiditates superfluas ad terræ superficiem, ex quibus fiunt fontes varij qui fluxus & refluxus habent, vt in Palladio nostro clariùs ostendimus: sic & in homine fieri solet; nam humiditates superfluz seu ferositates, vt aiunt Galenistæ, dum à balsamo naturali separantur, & à facultrate expultrice foras amandantur, pellente spiritu vitali microcosmi; tunc temporis si illæ humiditates inueniant in aliqua parte quantitatem salis separati & desiccati, eam dissoluunt & vlcérant partem per quam exitum habent: aut illæ humiditates possunt exeundo colligere vndiquaque sal corporis, si abundans sit, & secum deferre, & in exitu cortodere partem, per quam exeunt: sic fiunt vlcera in extremitate penis, & in collo vesicæ, & in alijs partibus corporis, in quibus sal aliquod separatum reperitur, ibique humiditas adueniens, sal illud dissoluit, & curam aperit, & vlcus facit. In cuius cura duo consideranda sunt: humiditas primò desiccanda, & auferenda, & sal deinde auferendum, aut temperandum: in quibus obrinendis Medicus debet imitari actiones naturæ in macrocosmo, in desiccandis fontibus, fluuijs, & aquis stagnantibus: sol etenim suo multiplicato calore tempore æstatis, & fontes, & fluuios, & aquas stagnantes desiccet, & disperdit; itaque similiter exciranda est æstas in corporibus vlceratis ab vlcerebus ex defluxione, vt sol vitalis noster excirer, & multiplicet suum calorem & hæc faciat; hoc autem impetrabimus sequenti methodo: Mirremus sanguinem secundùm vires & ætatem ægrotantis; deinde præscribemus illi victum cælidum, & moderatè siccum; Allis

*Fontes vnde
fiunt in ma-
crocosmo.*

*Methodus
curandi vlcera fontana.*

utetur, non elixis: purgabitur frequenter purgatione sequenti. ℞. Cremoris tartari ℥. j. Syrupi rosati laxativi spagyricè præparati ex succo rosarum depurato ℥. ℞. Aquæ stillat. Mercurialis ℥. j. Misce, fiat potio: iteretur frequentissimè, & sumatur manè ieiuno ventriculo, seruato ægimine & custodia. Deinde statur per quindecim dies manè ieiuno ventriculo supersudando quantum fieri poterit, potione sequenti. ℞. Tincturæ ferri ℥. ℞. Aquæ cardui benedicti ℥. j. Syrupi de fumaria, ex succo eius depurato præparati. ℥. ℞. Auri tonantis. ℥. j. Spiritus vini, tinctura malarum aurantiorum imprægnati. ℥. iij. Misce, fiat potio sudorifica, quam sumet summo manè, coopertus in lecto, exspectans sudorem quantum fieri poterit. Hisce medicamentis procul dubio exsicabuntur vlcera ex defluxione, quia hæc medicamenta excitant & multiplicant calorem natium nostrum, & aptum reddunt, vt desiccet, & consumat superfluas humiditates in corpore nostro stagnantes; & his desiccatis & consumptis, vlcera se ipsa agglutinant & cicatrizzant balsamo naturali partis vlceratæ operante, quod vt citius fiat, ego consulo vt vlcus lauetur sæpissime aqua communi, vel aqua sclopetaria, aut tinctura Martis, seu ferri.

De Vlcerebus leprosis.

CAPVT XII.

*De Vlcerebus
leprosis.*

LN his vlcerebus leprosis sal quod est eorum causa efficiens, & materialis, habet præter simplicem corrodingi facultatè, quam ex sui ipsius calcinatione & desiccatione obtinet, corruptionè & alterationem peculiarè suæmetipsius substantiæ; quâ corruptione & alteratione priuatur spiritu vitæ, tartareamque acquirit substantiam omnino terreâ, & fœculentâ: beneficio cuius insciuntur & reliquæ duæ substantiæ balsami naturalis, Mercurius scilicet & sul-

phur: nam cum sal balsami naturalis sit causa conseruationis ipsius, & partium omnium: si corrumpatur, corrumpi & necesse est reliqua cuncta, quæ à solo sale conseruabantur. Itaque in leprosis corrumpitur omnino substantia tota humidi radicalis, & proinde mirum non est si ad eò deformes sint, cum toto corpore tuberosi & ulcerari sint, propter salis vniuersalis balsami naturalis absolutam corruptionem. Quod sal ita corruptum & alteratum terreni & fœculenti tartari naturam imitatur, reliquasque substantias, Mercurium putà, & sulphur conuertit in tartaream & fœculentam substantiam, & sic balsamum omne, tum proximum, tum futurum, tartareum quid est & fœculentum, ad eò ut non permittat liberale commercium spirituum animalium, & non detur copiosus aditus spirituum animalium, in partes omnes corporis leprosi: vnde sensus sunt obtuso, & hebeti prorsus, & adhuc magis ac magis corruptione inficiuntur, nec stareo illo volatili balsamo priuatæ partes: quamobrem cura eorum valde est difficilis, imò impossibilis, dum lepra est omnino confirmata, hoc est, dum substantiæ omnes balsami naturalis, à sale naturæ corrupto, & alterato corrumpuntur, & alterantur, tunc temporis eorum cura æquè difficilis est ac resurrectio mortui in vitam, cum oporteat reficere, & reparare partes substantiales vitales deperditas omnino, & corruptas, vnde talis reparatio est potius recreatio, quam curatio, & soli Deo conuenit: & propterea solus in hac miseriarum valle curauit hos morbos miraculo, ut ostenderet, quod creator esset rerum omnium, & verus Deus potens reparare, & reficere solo suo verbo ea omnia, quæ corruptio mundi infecerat & vastauerat, in his omnibus quæ ipse creauerat.

At dum balsamum naturale non ita centraliter corrumpitur, at aliquo modo alteratur, in suo sale, tunc temporis potest reparari illa alteratio, & refici omni ex parte, medicamentis quamplurimis, ita ut non curaretur in lepram absolutam, & confirmatam inelideret; qui tali salis sui corruptione afficeretur. Itaque ad curationem ergo ipsius corruptionis sic procedendum præscripto victu humido & refrigeranti euchymo seu boni sucti, mittendus est sanguis è basilica brachij dextri. in parua quantitate viribus & ætati ægotantis correspondente.

Et iteranda est phlebotomia ista singulis mensibus in plenilunio: deinde statim singulis etiam mensibus in plenilunio post phlebotomiam, purgandum est corpus antimonio, aut ex Mercurio sublimato, super antimonium quod est sublimatum albiſſimum, & potentissimum arcanum ad lepram, & venerem luem quamcumque expurgandam: hic autem sublimatus Mercurius præparatur per cohobationes multoties factas, Mercurij crudi super antimonium erudum, donec vna cum floribus antimonij ascendat Mercurius, in crystallos pellucidas: dosis huius sublimati est drachma vna, in conserua rosarum: purgat lentissimè per inferiora tantùm, sed renouat maximè totum sanguinem. Idem etiam præstat tinctura antimonij extracta beneficio aceti ex oleo antimonij extracti, vt declaratum est superius. Præstat autem omnibus hisce remedijs aurum potabile nostrum, supradictum: quin etiam sanguinis essentiam valdè probamus, & reliqua cuncta quæ ex sanguine humano eliciuntur Spagyrica arte, & omnia extracta, tincturæ & essentia, quæ ex serpentibus, & præcipuè ex vipera eliciuntur: mirum enim faciunt in renouandis corporibus leprosis: aurum etiam tonans & fulminans maximè etiam confert; dosis eius ℞. j. in aqua cardui benedicti, aut vlmariæ.

De Vlceribus Venereis.

CAPVT XIII.

*De Vlceribus
Venereis.*

VLCEA Venerea nullo pacto differunt ab alijs vlceribus secundum causam efficientem, & materialem essentialiter, hoc est, ex essentia, & substantia ipsius causæ; sed secundum quædam accidentia, quæ huic peculiariter causæ adueniunt, vt corruptio insignis balsami naturalis futuri, hoc est sanguinis & cambij, & corruptio naturalium spirituum, beneficio quorum hic morbus fit contagiosus: nam spiritus seminales qui naturales sunt con-

Vndenam

stant ex tenuissima sulphuris Mercurij & præcipue salis substantia; turget enim spiritus salis in hoc spiritu seminali, vnde est illa ingens titillatio & voluptas toti corpori communicata. Spiritus inquam, hi cum egrediuntur è corpore per vias communes & generationi destinatas, dum homo suo simili iungitur, non ad sui similis productionem & generationem, sed ad voluptatem & delicias in quibus ob fragilitatem carnis, volutatur: ideò repetit actus illos vt voluptate sua inebrietur; quibus tandem tandem repetitis ob humiditatem partiu generationi dicararum & calorem super naturalem, corrumpitur semen in sua substantia, & spiritus inficiuntur, & infecti regrediuntur ad fontem, nempe ad hepar, ibique sanguinem & spiritus naturales reliquos inficiunt, & ab hoc fonte totum corpus inficitur: homo autem sic infectus, aut mulier, si cum altero tem habeat veneream, inficit cum simili infectione, per contactum seminis & spirituum naturalium infectoru; qui suos similes illico aggrediuntur, & inficiunt: calor deinde naturalis per facultatem expultricem excitatur ad expurgationem illius infectionis vnde desiccatur & calcinat salem balsami naturalis, desiccaturumque ad cutem pellit, ibique vlcuscula rotunda rubea crustacea excitat. Tunc aliquando si materia corrupta maximo abundet sale, & pellatur ad superficiem cutis, decidunt pili, quia sal corrodit & causticat radices pilorum, vnde fit eorum casus. Si vero hæc eadem materia quæ ad cutem amandatur, non tota ad cutem, sed ad centrum corporis, hoc est ad imum musculorum, neruorum & tendinum & periostiorum amandetur, tunc fiunt dolores ingentes & crudeliores arthritide, ex corrosione illarum partium ab ipso sale; hoc autem fit, dum tota materia luis venereæ non ad cutem & superficiem corporis cogitur, propter crassitiam suam & tartaream eius naturam, quæ non potest à calore naturali corporis sublimari ad partes superiores. Itaque crassior redditur, & fixior, & proinde acrior & mordacior fit: coquitur enim à calore semper sal, vnde dolores illi crudeles, & atroces. Hæc deinde materia pedetentim coalescit in tophos & nodulos, qui curationem difficiliorem multò reddunt, imò in-

curabilem medicamentis vulgaribus. Ab hisce causis interuis dependent vlcera venerea. Causæ verò externæ à quibus etiam dependere possunt, sunt vel contactus externi infectorum hominum cum non infectis, solo enim contactu vt accubitu, potione in eodem vitro non loto, vel vase aliquo alio potest contrahi licet morbus; quia spiritus naturales per poros corporis dimanant semper ab illis corporibus infectis, & iunguntur alijs spiritibus, vnde non infectus (aut per inspirationem, aut per insensibilem transpirationem: nam spiritus hi totum permeant corpus) contrahet hunc morbum.

Sunt & aliæ causæ externæ huius morbi, præter contactum contagiosum alicuius infecti; hæ autem sunt astrales, & influxus cœlestes, beneficio spiritus mundi, qui recipit in se primò, & immediatè malignos, & peruersos planetarum radios, & influxus, & sic spiritus ita infectus, aëre mediante corpus nostrum ingreditur, & nostro spiritui, quo viuimus iungitur, & ita inficit illū infectione, quam ab astris recepit: quod naturaliter contingit, apud Indos, vbi Gaiæi quantitas crescit, theoriam hanc testari potest, ibi enim hic morbus epidemicus est, & regionalis, inficit natales omnes, tamquam quædam pestis: ideò benigna natura, vbi malum naturale, ibi posuit patrium remedium. Quod & in nostris regionibus, & per totam Europam solet etiam euenire in morbillis, & variolis, quæ vlcuscula sunt ab astris descendentiæ, & pueros omnes, vna vice saltem in vita inficientia: Spiritus enim mundi, tali peculiari influxu astrali infectus, inficit balsamum naturale puerorum, & infectum balsamum tali lue ebullit, vt eam expellat ad cutem, in qua sunt illa vlcuscula, vniuersam puerorum cutem descædantia. Sic & in Indicis regionibus, spiritus mundi afficitur peculiari astrorum influxu producendæ lue venereæ idoneo & capaci. Itaque ab spiritu deinde mundi afficitur, & contaminatur balsamum naturale Indorum, & hinc oritur lues illa venerea, quæ tamdiu fuit à Medicis serè omnibus incognita, & curatu impossibilis, quam lepræ & elephantiasis speciem esse assero, propter corruptionem vniuersalem, & insignem, quam inducit in totum corpus humani balsamum & suauissimū vitæ nectar:

quid enim lepra est, quàm corruptio insignis, humidi radicalis vitæ nostræ? Quid vero lues illa venerea, quàm id ipsum? Vnde etiã medicamenta quæ lepram curant, luem etiã veneream mundant, vt videre est inferius in curatione istius morbi.

Medici Galenici non probabunt vllatenus huius morbi theoriam; in eo potissimum quòd asseram spiritus humidi radicalis nostri corruptioni esse obnoxios, imo etiã spiritum mundi, quem omnes Philosophi incorruptibilem, & inalterabilem dixerunt, ex ætherea substantia & cœlesti, qua fiunt & componuntur, quæ quidem substantia inalterabilis est, ex copia sui ignis innati, quo turget. Respondemus spiritum mundi, & spiritus nostros quibus vivimus, spiritusque aliorum mictorum esse quidem in simplici sua substantia ætherea & cœlesti incorruptibiles; at quatenus permiscerentur elementis, vt vitæ nostræ profint, eatenus corruptibiles sunt; quia corpora sunt elementaria, vt corpori nostro elementari iungantur, & cæteris profint mixtis: itaque nullatenus mirandum est si cum Medicis Spagyricis admittam corruptionem, & alterationem spirituum nostrorum, quibus vivimus, & cætera elementorum mixta conseruantur & fiunt, quòd hi spiritus antequàm fiant idonei conseruandæ vitæ nostræ, oportet vt iungantur elementis, & fiant quid corporeum elementare; id autem corruptibile est, non ratione primæ suæ substantiæ cœlestis & ætheræ, sed ratione secundæ, & elementaris: illæ autem substantiæ simul sumptæ & vnitæ, fiunt vnum quid corruptibile, & alterabile, vt possit mutari in nostram substantiam. Obiectione prædicta soluta, possumus iam ad curam absolutam huius morbi peruenire. Si sit ergo corruptio vniuersalis trium substantiarum balsami naturalis, salis, sulphuris, & Mercurij, cum corruptione & alteratione spirituum vitalium, & calcinatione & desiccatione salis balsami naturalis, ita vt lepram imitetur: si non absoluta, & integra sit corruptio, & alteratio trium substantiarum possumus sequenti methodo tanto succurrere malo.

In primis nutriendus & alendus est ægrotus alimentis boni succi, vt caponibus, palumbis, columbis, alaudis, coturnicibus, perdicibus, & alijs eiusmodi,

quibus omnibus parçè admodum vtendum est , ne stomachus cruditatibus impleatur, quibus potissimum vigente morbo abundat: itaque commodū erit singulis hebdomadis has serositates , & stomachi cruditates medicamento vomitiuo euacuate , vr sale vitrioli, vel antimonio optimè præparato , deinde aqua theriacali singulis matutinis horis sumpta roborandus est ventriculus. Præscripto hoc vitæ regimine, mitterendus est sanguis è basilica brachij dextri , ad quantitatem viribus ægrotantis , regioni , & ætati illius correspondentem ; copiosa debet autem esse hæc phlebotomia , ne tamen ægrotus debilitetur, per vices iteranda est , vr sanguis omnino corruptus extrahatur , & tandem renouetur , medicamentis alijs sequentibus: Præscribetur per mensem integrum , si pertinax sit morbus, sequens potio.

℞. Aquæ cinnamomi sudorificæ. distillatæ (ex partibus æqualibus vini optimi, cinnamomi , & ligni Gaiaci)

℥. iij. Antimonij sudorifici , seu pulueris bezoartici mineralis ʒ. Lapidis bezoartici naturalis grana quatuor, misce fiat potio , vtatur per mensem , manè sumendo , ieiuno ventriculo , supersudando ; quantum fieri poterit , in lecto optimè coopertus. Post sudores purgandum est corpus , ab humoribus crassis & tarrareis quibus abundant hi ægrotantes; erit autem eorum purgatio ex Mercurio præcipitato cum oleo vitrioli , aut oleo sulphuris , quod si amalgaueris Mercurium cum auro , & illud amalgama fixaueris , aut saltem coagulaueris cum oleo sulphuris , per coabationes ter aut quater iteratas in alembico, aut in retorta, habebis Mercurium præcipitatum purgatiuum optimum , qui eluendus est ab acritudine olei sulphuris lotionibus quamplurimis, aqua dulci factis donec dulcescat: dosis eius erit granâ duodecim ad quindecim in confertua rotarum.

Datur & alia Mercurij præparatio quæ radicitus tollit malum hoc, seu lepram hanc veneream: fit autem sequenti methodo Capiatur Mercurius sublimatus vulgi & coniungatur cum æquali quantitate salis communis deputati & dealbati : deinde sublimetur Mercurius & septies iteretur hæc sublimatio , renouato & mutato singulis vicibus sale communi : deinde super illum

Mercurium ita præparatum ponatur ad eminentiam quatuor digitorum, spiritus salis communis, & digerantur simul in matraccio optimè clauso in cineribus tepidis per quindecim dies. His transactis auferatur spiritus salis per inclinationem, & reponatur nouus, donec tota Mercurij substantia soluat: hæc soluta distilletur per retortam in cineribus; deinde in balneo Mariæ separetur spiritus salis qui primò egreditur: deinde in cineribus pellatur Mercurij substantia, quæ potest rectificari ad maiorem penetrationem. Aliquando ascendit in puluerem albißimum, & tenuißimum. at statim soluitur in aquam: hæc aqua rectificata donec nullas emittat feces, potest, esseque capax curandi hunc morbum. Cui adhuc si addas aliquid auri tonantis, soluetur statim, & præstantius fiet remedium, aut si addas aurum foliatum, extrahet tincturam ad eundem effectum præstantissimam, & huic soli medicamento debetur cura huius lepræ veneræ absoluta, & radicalis: Ideò prudens & doctus Medicus debet omni cura adhibita, habere hoc præstantissimum medicamentum, quo gloriam & laudem sibi comparare poterit, modò obseruet cætera prædicta in hoc prædicto Capitulo; regimen puræ vitæ præscriptum, & phlebotomiam, & dietas, & reliqua cuncta: deinde præscribat hoc medicamentum ad curam absoluendam.

De Strumis, seu Scrofulis.

CAP. V. T. XIV.

VLCERA, quæ strumæ, seu scrofulæ dicuntur vulgariter, à Chymicis dicuntur vlcera nitrea, quod a Nitro præter naturam corporis humani fiunt; sunt enim quamplurimæ species salis in corpore humano; nitrum verò copiosum est, & nî communi suo emunctorio, quod est renes, & vesica, foras expellatur, hæc vlcera parit. Nam fertur vndiquaque per totum corpus per medias scrofula-

De strumis

tes Mercuriales, quibus omne corpus turget, & potissimum cerebrum, in cuius emunctorio, natura ipsa constituit glandulas quasdam tamquam spongas ad attrahendas illas serositates, & digerendas, & foras per insensibilem transpirationem detrudendas. Quod si calor illarum glandularum, & facultas innata imbellis sit, serositas crescit magna in copia, & coagulatur, beneficio salis nitri quo turget in globulos & nodulos; non secus ac nitrum in magno mundo: deinde sal istud coagulatum pedetentim calore suo, & partis in qua coagulatum est, acrimoniam acquirit & adurendi potentiam, qua cutem rodit, & causticat: unde fiunt hæc ulcera.

Causa strumarum.

Causæ externæ horum ulcerum sunt alimenta omnia, quæ turgent & abundant sale, quibus si nutriamur sal nitrum corporis multiplicatur & crescit; unde videmus animalia omnia quæ utuntur alimentis putridis, tartareis, & feculentis, hæc sola esse obnoxia prædictis ulceribus, ut sunt porci, & homines, quod utantur omni genere alimentorum, & quod copiosè edant: sic enim eorum tartarea excrementa multiplicantur, ac proinde sal præter naturam balsami naturalis, ex quo hæc ulcera fiunt: unde possunt definiri hæc ulcera, sequentibus verbis. Strumæ seu scrofulæ sunt, nitrum præter naturam balsami naturalis, separatum & amandatum, in emunctoria communia partium nobilium, aut in alias aliquando partes, ubi coagulatur in tophos & nodulos lapideos quasi, qui successu temporis ab acrimonia salis fiunt ulcera canerosa & phagædenica.

Scrofularum definitio.

Curatio strumarum.

Curatio horum ulcerum dependet ab ablatione, aut diminutione salis illius nitrosi, præter naturam, quod in balsamo naturali residet, & crescit: ut causa antecedens tollatur: Tollitur autem sal istud, aut diminuitur, victus regimine eucymo, & purgatione ex Mercurio superius præparato, singulis mensibus in plenilunio iterata: potest etiam ante purgationem, aut post celebrari phlebotomia, ætati, & viribus ægrotantis correspondens. Oleum etiã Mercurij, seu eius essentia, superiori Capite descripta & præparata præstat omnibus remedijs, ut humorum omnium saburram è corpore horum ægrotantium sine noxa expellamus: sufficit

etiam istud oleum vt ad cicatricem laudatam vlcera hæc omnia perducamus, modò admisceatur oleo vitellorum oui, & sic vlceribus superimponatur tepidè: debent tamen priùs hæc vlcera lauari & abluui, bis, aut ter in die, spiritu nitri aut spiritu salis communis, & his solis medicamentis Deo daute exterius applicatis, & interius assumptis possunt certissimè curari hæc vlcera.

De Tinea.

CAPVT XV.

TINEA est vlcus peculiare capitis crustas *De Tinea.* siccas & aridas, & squamosas producens, coloris albi, & aliquãdo suberocci. Hæc vlcera dependent a sale vitriolato præter naturam balsami nostri; vitriolum enim in magno mundo, dum fortissimè calcinatur igne, modò ab excrementis suis terreis & argillofis sit defæcatum, coagulatur in squamosam mallam albã & subflauam. Sic & in paruo mundo, vitriolũ dum separatur à balsamo corporis nostri, tēdit ad cutem, ibique coagulatur in squamosam substantiã vnã cum cute, quam vlcera & corrodit; & si id fiat vniuersaliter per totum corpus, fit vera lepra: nam Tinea, est vera lepra peculiaris capitis; à sale enim illo corrumpitur omnimodo balsamum naturale pericranij. Itaque potest definiri Tinea, vlcus peculiare capitis phagædenicum & canerosum à sale vitrioli corporis humani dependens, cuius ope pericranium corroditur in squammas albas & subflauas.

Hoc vlcus malignum admodum est & curatu valde difficile cui si segniter succurratur, & negligatur eius cura, conuertitur certissimè in veram lepram, & pedentim serpit per totum corpus, & inficit vniuersum totius corporis habitum, balsamo naturali corrupto; quamobrem citissimè mederi debemus huic malo, sequenti methodo. In primis præscribendum est victus

regimen euchymum refrigerans & humectans, vt temperemus calorem naturalem, ne viuacitate sua & robore deficiat & coagulet sal illud, & amandet ad superficiem capitis, ac coëreatur in centro balsami naturalis dissolutum. Post præscriptum victus regimen, deueniendum ad sanguinis missionem ex cephalica, ad quantitatem viribus ægrotantis, & ætati correspondentem. Quæ sanguinis missio iterandâ est, ter, aut quater in anno in plenilunio. Deinde balneanda sunt corpora prædicto vlcere affecta, balneo aquæ dulcis tepidæ, hecticorum more, prohibendo ne in balneo, nec extrâ balnea supersudent: id autem fit, vt acrimonia salis illius vitriolari moderetur, ad auctis corporis humani humiditatibus, quibus & salis istius acrimonia temperatur, & calor natiui robur & viuacitas moderatur, ne coagulet & deficiat sal istud, & amandet ad cutem: interim inter balneandum laxanda est alius clysteribus emollientibus & refrigerantibus, aut potionibus benignis catharticis, vt ex senna decocta cum prunis dulcibus, aut alijs eiusmodi potionibus, vel ex cremore tartari cum syrupo rosato laxatiuo. His celebratis medicamentis, deueniendum est ad topica remedia quibus sal istud corrumpitur & mutatur in aliam substantiam, itâ vt eius corrosiua facultas pereat & annihiletur: quod vt facilius obtineas sequentem obseruabis methodum.

Truncandi & radendi imprimis sunt capilli, aut euellendi vnâ cum crustis si fieri possit, aut post capillorum tonsionem humectandæ sunt crustæ decocto serpentariæ maioris, & eas crustas sic humectatas perungere oportet oleo vitellorum ouorum, vt omnes decident: deinde vlcus ipsum, seu totum caput perungendum est balsamo Mercurij superius descripto, Capite de lue venerea: aut oleo antimonij rubeo, descripto in secunda Sectione huius libri, Capite nono vulnerum. Quæ duo balsama possunt applicari sola ipsis vlceribus, aut permixta cum oleo vitellorum ouorum, capite tamen cooperto emplastro de Diapalma, cui malaxandum est, seu permiscendum calcinatum magnum Paracelsi, qui est Mercurius præcipitatus cum aqua forti.

Vcl si

Vel si hæc balsama prædicta non sunt præ manibus, nec haberi queant, applicandum est oleum sulphuris, vel vitrioli, temperatum cum modica aqua plantaginis, vel rosacea: deinde postquam vlcus erit lotum & nididum ab omnibus crustis, lauandum est balsamo tartari bis in die, cum balsamo sulphuris per quatuor, aut quinque dies: quibus transactis cicatrizandū est vlcus cum oleo vitellorum oui, & croco martis simul permixtis & malaxatis; vnguenti & linimenti instar. Ad capillorum autem subitam regenerationem lauandum est caput iam ad cicatricem laudatam perductum, aqua mellis permixta cum oleo tartari, vel cum aqua vitæ, quibus obtinebis, Deo dante, omne quod in votis erit circa curationem huius maligni vlcus.

Balsamum tartari fit ex tartaro arsenico & sale petra simul permixtis & calcinatis, vide lib. 3. Myrothecij capite de tartaro.

De Fistulis.

CAPVT XVI.

ISTVA sunt vlcera apud Medicos vulgares & Galenistas concaua, & cauernosa, sic appellata, quod fistulas muscas imitentur sua concauitate. Medici verò Spagyrici, totius naturæ veri anatomi hæc vlcera dicunt, vlcera salis petra, quod

De Fistulis.

fiat à salepetra præter naturam balsami nostri: sal enim istud dum separatur à balsamo naturali, & amandatur in aliquam partem ibi coagulatur in fistulas seu canales longos & fistulosos, qui pedetentim corrosione sua vlcérant cutem & carnes cuti suppositas, secundum suam formam quam à natura obtinent, quæ cum sit fistulosa, fistulosa sunt vlcera: at causa eorum materialis secundum Chymicos est salpetra, vt iam dictum est. Hæc vlcera sunt sine dolore propter sal istud à quo fiunt, quod sit frigidum manifestè, & parçoticum secundum humiditatem quam secum habet in partem & naturalem, cuius ope, ignem & calorem maximum quoarget in suo centro, retineri & extingui certum est, ne aliquis habeat facultates & operationes dum

viget illa humiditas, cuius ope vlcera hæc indolentia sunt. Itaque possumus definire hæc vlcera fistulosa, vlcera cauernosa, longa, pyramidum & fistularum instar à salpetra corporis humani, qui separatur à sale naturali balsami nostri, ad superficiem corporis, ibique coagulatur in figuras pyramidales & fistulas, quæ pedetentim cutem & carnes vlcérant secundum eam figuram.

CHYRA fistulorum.

Cura horum vlcerum dependet ex regimine optimo & euchyino, & tenui, ne copia ciborum multiplicetur sal istud petra: nam in humano corpore in quo salpetra scâtet & turget, sal omne, qualecumque sit quod ex alimentis prouenit facili negotio conuertitur in salempetra: non secus ac in macrocosmo in cauernis vbi salpetra crescit, quicquid salis aduenit in eo loco, conuertitur in salempetra, vnde & salpetrarij inveniunt omne genus salis in ipso salpetrae conficiendo, & separant illud suis filtrationibus & coagulationibus; vnde parè admodum cibandum est, ne copia alimenti sal istud crescat, & multiplicetur. Post regimen victus præscriptum, phlebotomandum est ex parte opposita pateti vlcerae; & mixtendus est sanguis secundum vires & ætatem ægrotantis, habita ratione temporis & regionis, & reliquarum omnium rerum, quas exposulat phlebotomia, quæ iteranda est singulis mensibus, modò vires & ætas permittant; deinde purgandum est corpus pillulis sequentibus ℞. Micæ panis optimi ℥. j. ℞. Mercurij sublimati super alium Mercurium crudum, & super salera communem decrepitatum ℥. j. Balsami Mercurij dulcis superius descripti, Capite de lue venerea, ℥. iij. Balsami antimoniij superius etiam descripti, ℥. ij. Mosci & ambari grisei ana. grana vj. Olei cinnamomi gutt. viij. misce fiat massa pillularum, de qua capiet singulis mensibus in plenilunio drachmam semis manè ieiuno ventriculo, seruato regimine & custodia: & interim laxanda est aliis cremore tartari & syrupo rosato solutio, singulis hebdomadis.

His præscriptis medicamentis deueniendum erit ad topica remedia; vt fistulosa hæc vlcera ad cicatricem laudatam perducere valeamus. Oleum autem Mercurij

dulcis superius citati, & oleum rubeum antimonij sufficient ad curationem absolūtè absoluendam; ad quam vt citiùs peruenias, imprimis spiritu salis petræ fistulas tuas siphone aliquo lauabis, magno impetu iniiciendo spiritum hunc in centrum fistulæ vt vndiquaque penetret, & tangat omnes partes vlceras & corrosas, & dissoluat omnes callositates & durties, quæ communiter solent concomitari hæc vlcera: spiritus autem hic omnia hæc emollit & discutit: deinde balsama prædicta Mercurij, & Antimonij ad cicatricem laudatam conducunt vlcus: quam accelerant Iulapia ex spiritu salis petræ & succo limonum, & syrupo eorumdem composita & singulis matutinis horis ieiuno ventriculo sumpta, vt sanguinis massam expurgent ab omnibus tartarcis excrementis quæ subito mutantur in salem.

Balsama etiam seu olea, quæ possunt elici ex metallis omnibus beneficio olei Mercurij conferunt multum ad fistulas curandas, cuiuscumque sint generis, vt Argentum solutum & in oleum conuersum ab oleo Mercurij curat omnes capitis seu pericranij fistulas & talpas.

Cuprum in oleum redactū ab ipsomet oleo Mercurij curat omnia vlcera, quæ possunt naturaliter contingere in partibus generationi dicatis, & sic de alijs metallis asserendum est: Mercurius enim cum sit humidum radicale cuiuscumque metalli, si iungatur alijs metallis, habet & obseruat easdem proprietates, & energias ac metallum cum quo connectitur; non secus ac Mercurius cœlestis, qui dum soli iungitur est sol, dum lunæ est luna: si iungatur Veneri est Venus,

si Saturno est Saturnus. Itaque si habueris

essentiam seu humidum radicale Mer-

curij vulgaris, cum eo habere po-

teris omnia alia humida ra-

dicalia metallorum cum

quibus miraculosè

operaberis.

* * *

De Cancro.

CAPVT XVII.

De Cancro.

CANCER apud Medicos vulgares & Galenistas originē habent ex sanguine crasso, fœculento, melancholico & terrestri, adusto calore præter naturā qui in hisce tumoribus inuenitur. Medici verò Spagyrici hõrum vlcerum originem, & scauriginem ducunt ex sale tartaræ excrementoso, qui separatur ex sale dulci balsami naturalis nostri, tamquam quid contrarium vitæ, aded mordax & causticũ cum peculiari quadam maligna qualitate, vt habeat potentiam vrendi & causticandi; non secus ac caustica potencialia, cuius salis caustici ratione & opera, vlcera hæc dolorosa omnino sunt difformia, & varijs coloribus variegata, putrida omnino & infecta, supra modum vlcerum omnium: quamobrem Medici Spagyrici vnà cum Paracelso, cancrofa vlcera in homine dependere putarunt ex iisdem causis, quibus dependet caries & podredo terrarum & lapidum in subterraneis locis, in quibus generatur Arsenicum, auripigmentum & Realgar, quæ omnia sunt species salis mineralis tartaræ, & excrementosi, in quibus latet mira vrendi & causticandi potestas; vnde terræ & minere in quibus generantur, steriles manent & mortuæ nihil aliud generant, præter illud ipsum mortiferum quod vrgent, & circumcirca vitales omnes actiones, & producendi facultates extinguunt. Pari ratione in homine, hoc sal vitæ per totum corpus sparsum separat facultate sua expultrice, & in euentum mandat aliud sal excrementitium tartarosum, arsenicale & Realgarinum: quod si in aliqua parte coaguletur vlcera cancrofa constituit, sic à Medicis appellata vulgaribus, quòd figura, aliqua ratione cancos marinos imitentur. Medici verò Spagyrici, hæc vlcera definiunt salia, Arsenicalia & Realgarina, quæ dum separantur à balsamo naturali,

dum non possunt reuolui per poros cutis, condensantur, & coagulantur in tumores, vbi corrodunt partes, & maligna sua qualitate spiritus vitales offendunt, & tandem extinguunt & perdunt, ita vt partes cancro affectæ, sphacelo copiantur. Itaque ex doctrina Chymicorum vlcerata hæc videntur mineræ arsenici, Realgaris, auripigmenti, & aliorum similium mineralium quæ virrute caustica & adurente pollent: Hoc videtur autem stupendum apud Medicos Galenistas tales in corpore dari mineras, & tamen non mirantur in eodem homine lapides multi generis generari, & animalcula, quidni ergo & mineralia?

Ad curam ergo horum vlcerum ex doctrina Chymicorum imprimis obseruandum est, vitæ balsamum immutandum esse, & renouandû victus regimine, & purgationibus benignis sæpius iteratis. Victus autem erit euechymus, fugiendo & euitando omnia tartarea alimenta salita, & crassa, quæ sanguinem crassum & fœculentum generant: sanguis missus in plenilunio copiosè si vires ferant, est magnum arcanum ad sanguinè innouandum: Sudores etiam ab antimonio sudorifico elicit maxime profunt post purgationè ab eodem antimonio: antimonium autem sudorificum habes in hoc Opere multis in locis descriptum sequenti autem methodo optimum habebis ℞. Reguli antimonij optimi & albillimi quantum volueris, reduc in puluerem, & misce cum pari quantitate salis petræ, & calcina ambo in tigillo forti per tres horas in mediocri igne: Deinde iterum reduc in puluerem & iterum permisce nouæ quantitati salis petræ, & calcina iterum, & hoc itera donec regulus antimonij in puluerem albillimum conuertatur, quem abluc aqua dulci tepida, donec rora salis substantia pereat, & habeas puluerem albillimum quem igne desiccabis, & ad vsus miros conseruabis. Dosis eius erit drachma vnica, aut semis cum aqua cardui benedicti, aut vlimariæ.

Ad topica deinde deueniendum est, vt causas coniunctas horum vlcerum auferamus. Sunt qui ferro caudenti conantur auferre hæc causas: hoc quidem probo, modò cadicitus tota minera arsenici auferatur in illa amputatione; alioquin nihil prodest, quia quod reli-

quum est, citò crescit & multiplicatur attrahendo quicquid arsenici natura expellit per poros cutis. Medici autem Spagyrici, quamplurima excogitarunt ad mineras arsenicales sinè vllò ferè dolore auferendas, & eradicandas, virtute Mercurij metallici alicuius in primum chaos reducti, & ad dulcedinem cocti: nam aliòquin venenum summum est, & causticum potentialè efficacissimum: hic Mercurius sic Spagyricè præparatus, qui est substantia viscosa & tenax ex qua mineralia & metalla omnia fiunt, est verum, vnicum, & legitimum remedium horum vlcèrum, quod quidem & potest ad quantitatem guttularum decem, aut viginti interiorius assumi ad rênouationem sanguinis, modò coctû sit & dulce, & exteriorius applicari ad causas coniunctas tollendas sinè dolore. Docui satis apertè harû substantiarum Mercurialium extractiones ex metallis & mineralibus in libro tertio Myrothecij Spagyrici, & virtutes earum declaravi passim in Palladio meo. Et adhuc particulari cloquio & faciliòri docui in Capite de vlcèribus veneris, & in Capite de fistulis huius terræ Sectionis.

De Vlcèribus ex combustione.

CAPVT. XVIII.

combustis.

OMNIVSTA sunt vlcera quæ dependent à causis externis comburentibus & causticantibus, quæ ex calore præter naturam quem habent adurunt & causticant partes quibus infliguntur: veluti ferrum candens, pruna, carbones igniti, cineres excalcacti, aqua, oleum, butyrum, vinumque ebulliens & reliqua cuncta quæ possunt igniri. Ea ipsa ignita si possint partibus corporis nostri applicari, vlcèrant partes & comburunt magno cum dolore, quòd in ignitione suarum substantiarum, hæ substantiæ acquirant acrimoniam & corrodendi potentiam ab excessiuo calore, & præcipuè sal, quod est substantia præcipua quæ suscipit igneam illam facultatem & vim corrodendi; Aliæ enim substantiæ non tam citò suscipiunt illam. Hæc

ergo substantia, substantiæ partium quibus applicatur & iungitur communicat suam corrodendi virtutem, & sic sunt vlcera à combustione, caustica potentialia, artificialia, aut naturalia qualiacumque sint, vt cantharides, flammula, Ranunculus, calx, arsenicum, auripigmentum, viride æris, sublimatum, aqua fortis, sal tartari, & sal sarmentorum, & reliqua cuncta quæ corrodendi facultatem habent, nobis satis clarè demonstrant huius rei veritatem; nam calor præter naturam qui inest ipsis substantijs, acres, & mordaces, & corrodentes efficit, ità vt spirituosè & subtiliter penetrant partes quibus applicantur, calque vlcerent & causticent summo cum dolore: sic est de reliquis quæ ignitionem ab eisdem causis externis pati possunt, vt sunt aquæ bullientis liquores, & metalla ignita, quæ possunt ab ignitione sua & inflammatione partes quibus applicantur inflammare & ignire, Quibus malis vt succurrat Medicus Spagyricus, calorem illum præter naturam imprimis extinguere debet, remedio aliquo humido & frigido, vt puta aqua communi, vel aqua rosacea, plantaginis, nenupharis, vel earum plantarum succis: potest etiam ad maiorem efficaciam & virtutem haberi præ manibus aqua glaciæ & niuis; hæc enim aquæ refrigerandi & humectandi maiorem præ reliquis habeat efficaciam, quòd sint absque vllis igneis spiritibus & æthereis; frigus enim eos ipsos spiritus fugauit, vnde & Mercurius rerum omnium aquosus & excrementitius qui nullis vitæ spiritibus turget, est arcanum combustorum: extinguit enim citissimè omnes inflammationes & partium ardores; habetur autem hic Mercurius post extractionem spirituosæ substantiæ ex succis omnibus: post extractionem enim illius spirituosæ substantiæ sequitur phlegma quoddam aquosum & inspidum, quod est verus Mercurius excrementitius & aquosus rerum omnium, quodque Medici communes Serum dicunt, aut phlegma. Post extinctionem caloris præter naturam possumus vti ad vlcus curandum oleo plumbi, vel in eius penuria, butyro saturni, quod fit ex calce plumbi, in aceto stillatitio dissoluta, & ex hac dissolutione clara & filtrata modo permisceatur cum oleo violaceo, aut nenupharino, agitando simul

conuertentur ambo in substantiam butyro similem: vel possumus vti oleo vitellorum ouorum cum camphora in eo dissoluta. Terra etiam ex calce vera priuata multis lotionibus ab omni sale, est etiam valde efficax remedium, si cum oleo violaceo permisceatur. At hæc omnia remedia, oleo plumbi, & oleo Mercurij dulci inferiora sunt, vt antea diximus, Capite de vlcerebus venereis.

Sunt qui combusta curant remedijs adurentibus & veluti causticis, vt sunt oleo tartari, salibus omnibus in aceto dissolutis, semine sinapi cum musto malaxato, aqua vitæ, quia hisce remedijs adurentibus & calidis inflammatur de nouo pars affecta, & humor copiosus attrahitur vndiquaque quo extinguitur & remedijs & partis combustæ calor: sed hæc cura, quamuis aliquando in euchymis corporibus succedat satis feliciter; nihilominus tamen in cacochymis adauget malū & vlcera cacoëthea efficit, attractis vndiquaque humoribus malignis & peruersis qui vlcus malignum & prauum constituunt. Vnde & dolores fiunt ingentes & vehementes, qui ægrotum valde discruciant & affligunt, quare non consulo vt his vtamur; at Galenicis relinquamus, quibus sic placet corpus humanum dilaniare & distorquere. Nos verò naturæ benigniores serui sumus, mala omnia sua, quo possumus ingenio & industria demulcemus, prouerbij communis sequaces (omne violentum naturæ inimicum) hinc curam iucundam & sine dolore cæteris præstantiorem esse asserimus. Curauimus nos combustam vndiquaque faciem à pulvere bellico, quatuor diebus absque vilo dolore & summo cum solatio ægrotantis, nulla remanente cicatrice, cum tamen omnes putarent virum hunc honestum & satis clarum utroque lumine orbatum, & pulchritudine sua omnino præcedenti qua vigeat denudatum: viuit tamen adhuc, ac si nunquam combustus fuisset, & sola plumbi essentia curatus est.

* * *

CONCLUSIO HVIVS SECTIONIS TERTIÆ.

H A B E S, Amice Lector, quid-
quid Spagyricè potest dici de
vulneribus, in hac tertia Se-
ctione completum: Si nihil de
herpete, de serpigine, aliisque vlcusculis
quæ cutem humanam deturpant, non vi-
sum fuit hæc vlcuscula peculiari Capite
tractare, quòd leuissima sint, & minimi
momenti, & multa sint apud Spagyri-
cos Chirurgo, & alios vulgares des-
cripta medicamèta quæ hæc curant, sola
simplici lotionè olei tartari, aut aquæ
salis & aceti: quamobrem sectionem
quartam de luxationibus Spagyricè
tractandam aggredimur.

SECTIO IV.

DE LVXATIONIBVS.

LVXATIO QVIV SIT.

CAPVT I.

MEDICI communes luxationem definiunt, mutationē præter naturam ossiū ex locis suis naturalibus : Medici verò Spagyrici addunt huic definitioni aliquos terminos, quibus explicantur & causæ omnes luxationum : Itaque clarior multo est definitio Spagyrica præcedenti definitione. Est autem definitio Spagyrica hisce terminis: Luxatio est mutatio præter naturam ossium ex causis præter naturam, quæ temperamentum balsami naturalis nostri peruertunt, vnde articulatio, & eius vsus, & functiones omnes læduntur. In hac mutatione præter naturam ossium ex suis locis naturalibus, accedit tumor, inflammatio, & dolor : Tumor accedit ex accursu humorum, qui naturaliter partibus læsis accurrunt in auxilium, vt dolorem & inflammationem aliquatenus mitigent : dependet etiam aliquando ex osse ipso luxato : inflammatio dependet ex liquore balsamico qui in suis naturalibus substantijs, sale, sulphure & Mercurio, temperamentum naturale non obseruat, & tendit ad acquisitionem alterius temperamenti, n̄ subito succurratur : dolor verò dependet ex solutione continui quæ in luxationib⁹ omnibus reperitur, & ex acrimonia salis balsami naturalis, quæ ex intemperamento ipsius pedetentim acquiritur.

De causis Luxationum.

CAPVT II.

AVSÆ Luxationum vel esse possunt externa vel interna: externa sunt omnes motus violenti, casus, saltus, extensiones membrorum supra naturam, & alia multa similia quæ possunt ossa ex loco suo naturali dimouere: constellationes etiam

*Luxati mm
causa.*

& astrorum maligni influxus & aspectus qui catarrhos & defluxiones excitant, sunt etiam sæpissimè causæ externæ luxationum. Causæ verò internæ sunt omnes catarrhi & defluxiones humorû, qui sursum & deorsum totum corpus permeant, per poros, canales, & tubos insensiles humani corporis, quos humores humanus archæus, hoc est calor naturalis gubernat, vel ad exclusionem tamquam excrementa, vel ad alimentum humani corporis, qui si in articulationes & symphyses decidant copiosi, emolliunt præter modum articulationes, aut substantiam tartaream & duram in ipsa articulatione producant; ita vt impediatur articulatio, aut ossa è suo loco dimoueantur, aut si nimis emolliantur ea quæ articulationem naturalem custodiunt, ea postmodum simplici motu deprauatur ossibus demotis è suo loco naturali. Vt manifestum est in his omnibus qui diuturnam arthritidem passi sunt; liquor enim copiosus qui defluit in articulationes membrorum aliquando emolliitione nimia sua luxat ossa, vel productione alicuius humoris tartarei ipsa etiam ossa è suo loco naturali pellit, quorum luxationum cura dependet in dissoluendis tartareis, siue modis illis substantijs, & infusione, vel congestione impedienda, antequam cogitemus ossa luxata ad suum locum naturalem collocanda, vt in Capitulo curationis copiosiori cloquio legetur.

* * *

De Signis Luxationum.

CAPVT III.

Signa Lu-
xationum.

HUMANVM corpus ita artificiose compactum ex diuersis & varijs partib⁹ fuit a summo rerum opifice, vt si omnes hæ partes locum naturalem & situm, figuram, quantitatem, proportionem, & modum obseruent tanta est in humano corpore pulchritudo, & formosa effigies, vt facili negotio omnia à Deo creata, animalia, vegetantia & mineralia pulchritudine vincat, verusque sit totius mundi coryphæus, nullum enim metallum, nec aurum, nec argentum, nec lapis vllus pretiosus, adamas, nec carbunculus, radios & lumen æquant oculi perfecti, & omnibus partibus absoluti: quod etiã fructuum & florũ genus formosum colorem vincit? qui foliorum & quæ herbarum tenuitatem capillorum & pulchritudinem superat, imò æquat? Quid verò animalium est quod æquare queat, humanorum membrorum formosas figuras, & teneras cutis humanæ mollities? Hæc autem externa membrorum humanorum formosa structura & compago, signum est manifestum & euidens, harmoniam, vnionem & coniunctionem partium diuersarum quibus componitur, esse ex ordine & lege creatoris, quam dum inuiolatam obseruant, hæc etiam obseruatur externa species. Quòd si ex accidenti pereat, perit & id quod superius mirum supra omnia fecimus. Itaque si in articulationibus, tumor aliquis præter naturam videatur in vna parte, in alia verò depressum videatur membrum, & dolor maximus persentiat, mor⁹ deprauetur & figura & forma naturalis, tunc temporis ossa luxata dicere possumus. Ecce quod in genere dicere possumus de luxationibus: nam in particulari de omnibus luxationibus diære nimis fastidiosum esset & superfluum, cum & multi Galenicorum Medicorum de his dixerint, quod si nostris codicibus iungatur, perfecta erit hæc in parte de luxationibus doctrina.

De Cura Luxationum.

CAPVT IV.

De curatione omnium luxationum, oportet imprimis ossa luxata ad suum locum naturalem manu reponere: quod si manus, & robur humanum imbelles sit, recurrendum est ad instrumenta, quæ huic rei faciendæ ab arte excogitata sunt; instrumenta autem sunt depicta quæ huic rei inseruiunt apud Oribasium libro suo de machinamentis. Postquam ossa remissa sunt, & in suis locis naturalibus collocata, membrum in quo accidit luxatio, ligandum est conuenienti ligatura, ut os in suo loco naturali contineatur, & membrum deinde ita ligatum quieti est dandû, ne iterum luxetur, aut accurrant humores, ibique putrescant & phlegmone fiat: quod ut præcaueatur statim ac remissum est os, cataplasma refrigerans & astringens apponendum est membro, quod sequitur ℞. Croci martis ℥. j. Lapidis hæmatitis calcinati ℥. β. Colchotar vitrioli loti, & à sale suo depurati ℥. j. Succus iusquamini ℥. iij. albuminis oui in spumam agitatione conuersi quantum satis ad incorporandum, & fiat cum stupa aceto madida cataplasma frigide applicandum membro luxato: deinde statim mittendus est sanguis ex basilica partis membro luxato oppositæ, ad quantitatem viribus ætatis ægrotantis correspondentem, ut fiat reuulsio sanguinis affluentis membro luxato, ne phlegmonem pariat, aliâque multa incommoda. Hoc autem cataplasma superius descriptum virtute innata sua fluxiones impedit, & humores affluxi ne corrumpantur agit: Iraque necesse est, ut per octo dies, aut decem, maueat membrum ligatum, donec omnino ægrotus persentiat se absolute valere. Quod si interim calor & pruritus persentiat, aceto frigido est huic rei succurrendum, cataplasma madefaciendo donec frigiditas aceri persentiat: interim motu lento est agitan-

Cura luxationum.

dum membrum ter aut quater in die, vt humores pedetentim euanescent, qui in remissione ossis luxati in articulatione affluxi sunt, ne faciant Anchilosim, de qua peculiari sequenti Capite agemus; est enim symptoma prægrande, quod est curatu valde difficile.

De Anchilosi Articulationis luxata.

CAPVT V.

*Anchilosis
quid & eius
cura.*

LN luxatione aliquando contingit Anchilosis quæ est ossium connexio humore aliquo agglutinante, qui impedit eorum motus: hæc autem Anchilosis fit in curatione luxationis, dum numquam mouetur membrum luxatum, vt motu illo leui rumpatur gluten Mercurij qui affluxit luxatæ parti: dum enim aliqua pars luxationem patitur, maximus in ea parte causatur dolor, & à dolore inflammatio, & calor præter naturam, qui vt extinguatur, natura maximam Mercurij vitalis quantitatem ad eam partem compellit; hic autem Mercurius calore partis magis ac magis condensatur, & glutinescit, donec motus omnino impediatur, & synarthrosis, ex diarthrosi fiat, quam Medici Græci Anchilosim dixere, curatu omnino difficilem: si tamen naturalibus remedijs possumus eam curare, consulo vt fontes Chymicorum adeamus, vt hinc hauriamus aliquid Anchilosi vtile. Oleum ergo tartari & spiritus tartari rectificatus, & à suo phlegmate depuratus, possunt (si quid est in rerum natura) Anchilosim curare: nam hic spiritus dissoluit certissime omnes tartareos humores, & dissipat glutinosas & viscosas, quæ generantur in articulatione substantias absque vlla noxa.

* * *

SECTIO V.

DE FRACTIONIBVS.

QV ID SIT FRACTIO.

CAPVT I.

FRACTIO est solutio continui in osse facta; seu, præcisio ossis ab aliqua causa externa violenter facta, cum intemperie Balsami naturalis, partis in qua accidit ossis fractio; non enim os vnquam vidimus ruptum ab aliqua causa externa violenta, quin pars in qua rumpitur os, illico intemperiem quàm maximam suscipiat: omnia enim symptomata quæ in luxationibus superuenire solent, in fractionibus etiam communia sunt: præcipuè dolor, inflammatio, & humorum accursus; illa autem symptomata non possunt alicui parti superuenire, quin balsamum naturale illius partis intemperiem quàm maximam recipiat; quæ intemperies maximè est impedienda, lenitis, aut omnino sublatis alijs symptomatibus: hoc autem demonstrabimus peculiari Capite, vbi de curatione agemus.

*Fractio
quid.*

* * *

De Differentijs & speciebus fractionis.

CAPVT II.

De differen-
tijs fractionu.

Ex sunt species, seu differentia fractionis, à Medicis Galenistis excogitata & inuenta; non tamen cognitu necessaria ad curationem, vt ipsemet Hippocrates satis indicauit lib. de fracturis, & lib. de vulneribus capitis, in quibus nullam mentionem fecit harum specierum & differentiarum: transuersalis verò & secundum longitudinem sunt notatu dignæ, quod indicent aliquid quod curationi confert, nempe, vt os fractum reponatur in suo situ naturali, & reponi possit Medici etiam Spagyrici has contempnunt ossis fracti differentias, habent tantum naturæ intentum, hoc est reponere ossa in suo loco naturali, & parti mederi, non curant qualicumque modo ruptum sit os, modò reponant suis balsamis & medicamentis.

Diuidunt autem moderni Medici has fractionis species, in Raphanidon, Schidacidon, cauledon, Eisonycham, Alphytidon, & Apothorausin.

Raphanidon dicunt fractionem transuersalem ossis, sub qua comprehendunt cauledon, quòd scissuras habeat in sua fractione transuersali. Schidacidon dicunt fractionem ossis secundum longitudinè, sub qua comprehendunt Eisonycham, quòd in longitudine sua in semilunam terminetur. Alphytidon dicunt fracturam ossis in multas & varias partes in suo loco naturali aliquando manentes. Apothorausin verò appellant præcisionem alicuius partis ossis in superficie eius, manente illa parte à toto separata. Hæ omnes fractionis species possunt cognosci Chirurgicis instrumentis quibus Chirurghi vulnera percontantur, quibus cognitis facilis est earum remissio, & curatio, vt sequenti

Capitulo. Deo dante
videbitur.

De curatione

De Curatione fractionum.

CAPVT III.

URA omnis fractionis consistit in re-
 vniōe ossis fracti, & in coagulatione
 illius: revniō partium ossis fracti fit in-
 dustria Chirurgi peritissimi, dum manu
 sua ossium fractorum partes ad suum lo-
 cum naturalem & situm reponit; in quo
 loco naturali tamdiu sunt conservanda ossa, quamdiu
 est opus ad ea vnienda & agglutinanda: communiter
 intrā quadraginta dies fit: in nonnullis autem bene va-
 lentibus & adolescentibus breviori fit tempore; in se-
 nibus autem tardiori: quapropter ligamenta conue-
 nientia eligenda sunt, qua de re legendus est Oribasius,
 de fascijs & ligamentis.

Cura fra-
 tionum.

Repositis ergo ossibus, quod cognoscitur figura na-
 turali membrorum in quibus est fractio, deueniendum
 erit ad agglutinationem & coagulationem partium os-
 sium fractorum, quod fiet, cum naturali interiori bal-
 samo vitæ, quo nutriuntur partes, & quo conservantur;
 eo enim solo balsamo vitæ naturali, ad agglutina-
 tionem partium separatarum: balsama enim exteriora
 quæ adhibentur adiuuant tantum & fouent balsamum
 illud internum, & impediunt ne corrumpatur, aut in
 alienam transeat naturam, quo solo iuuamine natura
 habet opus ad opera sua perficienda; balsama autem
 iuuantia naturam quamplurima sunt, vt est oleum
 sanguinis humani, oleum carnis humanæ, & oleum
 ossium humanorum, & alia multa quamplurima bal-
 sama passim in hoc opere enarrata, & præsertim in Se-
 ctione de vulneribus, quibus omnibus vri poterit Chi-
 rurgus cum prudentia debito tēpore, ad agglutinationem
 ossium fractorum: vt autem melius ad scopum
 suum collimare possit, sequenti methodo curabit fra-
 ctiones. In primis mittet sanguinem ex brachio oppo-
 sito parti læsæ, ad quantitatem viribus ægrotantis cor-

respondentem, postquam ossa fracta ad suum locum naturale remiserit : vt si sint omnino fracta & à porostio separata, auferenda sunt omnino & à parte reijcienda. Postquam autem, hæc omnia ex arte facta fuerint, sanguinem mittet vt diximus : deinde cataplasma astringens & refrigerans superius in Capite de cura luxationum præscriptum, membro læso applicabit : transactis decem aut octo diebus auferet, & partem perunget extracto Symphyti maioris, & balsamis superius dictis, regimine vitæ obseruato euchymo, & pauco, quiete partis læsæ obseruata, præsertim donec coalescant omnia, & pars summo pruritu titilletur.

CONCLUSIO TOTIVS OPERIS.

COMPLETAM habes amice Lector, & absolutam Chirur-
giam artem, Spagyrica me-
thodo pertractatam: si quid
est quod Græcis authoribus
Medicine, ut aiunt, coryphæis
repugnet, id non industria
factum putes, ut me ipsis
clariorem, & in arte nostra subtiliorem putem, aut
videri cupiam: at tantum quod librat is undiquaque
ex omnibus harum sectarum authorum rationibus,
veritatis & rationis plus in Spagyricorum libris in-
ueniam, & curam citiorem & iucundiorē, imò &
tutiorē reperiā, quā in alijs Galenicorum sectis,
quas tamen non reprobo, at in multis laudo. Quod si
aliquando in ipsam acrior, & mordacior, quā postu-
let professio, qua fungor videar; id tantum est in par-
ticulares quosdam Medicos Galenicos, qui ignorata
prorsus Chymia, ipsam veluti vulpes Æsopica ma-
turos racemos vilipendunt. Itaque, benevole Lector,
si quid inter legendum, nimium durum & acre tibi
occurrat, ne me picrocolum in Galenicos existimes;
at tantum artis Spagyrica acerrimum defensorem:
nam vim vi repellere licet. Sunt equidem Galenico-
rum nonnulli, in propugnandis suis in Spagyricos
iniurijs & calumnijs nimis pertinaces: itaque in poste-
rum si inducias querant, linguam comescant, &

amico loquantur eloquio, sic etiam tandem noster illis ridebit Apollo, arcanaque nostra habebunt patefacta, & fideliter communicata. Certissimum equidem est Paracelsum numquam ita intricatè, & enigmatice scripturum fuisse, sè Medici sui temporis, iniurijs & calumnijs primi ipsum non affecissent: iniquum enim erat sua manifestare secreta his ipsis, qui passim suam sectam, & curandi methodum calumnijs dilaniabant: non ita tamen ego feci; ac clarè admodum scripsi, & lumen, facemque tenebris induxi, ut Chymia nitor percipiatur. Hilari fronte suscipe queso lucubrationis mee laborem, & talentum à Deo mihi communicatum, quod nî me vinceret proximos promerendi cupiditas, abditis verborum anigmatibus adhuc occultarem: his interim utere Lector, ad laudem & gloriam summi, optimique Dei, & ad solatium Christi asseclarum.

FINIS.

TABVLA ALPHABETICA CHIRVRIÆ SPAGTRICÆ.

A.
NICHILOSIS
quid, & eius
cura. pa. 126.
Antimonij bal-
samum. 67.
Omniū præstan-
tius. 68.

Antimonij purgatiuū quo modo
fiat. 104.
Antimonij vomitiui præparatio
& dosis. 42.
Antimonium sudorificum quo
modo fiat. 117.
Anthrax quid sit. 27.
Auri potabilis veritas asseritur.
100.
Aurum potabile. 45. 25.

B.

Balsamū naturale quid sit. 10.
Bex quibus componatur. ibid.
Balsamum sanguinis humani 51.
Balsami vitæ corruptio vnde de-
pendeat. 52.
Balsamum ad vulnera neruo-
rum. 57.
Balsamum Antimonij omnium
præstantius. 67.
Balsamum carnis humanæ. 68.
Balsamum sulfuris. 71.
Balsamum margaritarum. ibid.
Balsamum tartari. ibid.

Bezoard minerale 44. & eius
compositio 158. alia compo-
sitio & vsus. 54.
Bilis quid sit apud Chymicos. 19
Bubo quid. 40. eius cura. 43.

C.

Cancer & eius cura. 116. 117.
Cancris occultri curatio con-
tra Hippocratis aphorismum.
43. 44.
Capitis vlcera interna. 86.
Carbunculus quid. 26. 27. eius
cura. 28.
Chirurgiæ antiquitas. 9.
Chirurgiæ chymicæ in eligendis
medicamentis qualis sit sco-
pus. 21.

Chymica & Galenica scientia
non dissentiant, imò confe-
runtur. 17.
Combustio & eius cura. 118.
Contusio quid sit. 52.

D.

Diarrhœæ & fluxus ventris
curatio. 80.
Dysentericæ deploratæ curatio.
89.

E.

Erysipelas quid sit. 36.
Erga & cura eius. 37.

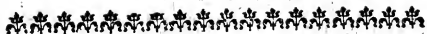
I N D E X.

- F.
- F**legmon quid sit. 23.
 Eius diuisio & cura. 24.
 Fistulæ & earû curatio. 113. 114.
 Fractio quid sit. 127.
 Eius differentiarû & species. 128.
 Eius cura. 129.
- G.
- G**angræna quid sit. 32.
 Eius cura. 35.
- L.
- L**apis philosophorum. 95.
 Lepra & lues venerea præparato mercurio curatur, & auro potabili. 103.
 Luxationes & earum causæ. 123. 124.
 Earum signa & curatio. 123. 126.
- M.
- M**argaritarum balsamû. 73.
 Medicamenti cõpositio ad omnes morbos. 41.
 Medicamentû sudorificum ibidem.
 Mercurij humidum radicale, siue essentia. 115.
 Mercurius, sulphur & sal generaliter dicuntur. 13.
 Mercurius vitæ in quibus reperitur humoribus. 12.
 Mercurij definitiones, & ex quibus substantijs cõponatur. 11.
- N.
- N**eruus ex quibus substantijs ponatur. 36.
 Neruorû vulneris balsamum. 37.
- O.
- O**edema quid sit. 39.
 Eius species. ibidem.
 Cura. 40.
- P.
- P**ectoris interna vlcera. 18.
 Eorum cura. ibidem.
- R.
- R**ezalgar quid sit. 26.
 Remedium omnium morborum quale. 95.
 Rerum omnium compositio ex quibus fiat. 12.
- S.
- S**anguis quid sit apud Chymicos Sanitas vnde fiat. 28.
 Scyrrhus quid sit. 41.
 Scyrrhus eryspelatodes. 42.
 Sphacelus quid. 32. & eius cura. 34.
 Strumæ & scrofulæ quid sint. 109.
 Earum causæ definitio & curatio. 110.
 Sulfuris balsamum. 72.
- T.
- T**artarus an sit humor vitalis. 15.
 Eius balsamum. 113.
 Tartarus quid sit apud Chymicos. 42.
 Tinea & eius curatio valde difficilis. 111.
 Tumores contra naturam. 16.
 Tumor quid sit apud Chymicos. ibidem.
 Tumorum differentiarû. 20. causas efficientes. 19.
 Tumorum tempora. 20.
 Tumorum principio quid agendum, quid in eis impediatur corruptionem, qualia in principio medicamenta sint applicanda qualia in etus augmento. 20.
 Tumoribus frigidis quid agendum. 22.

I N D E X.

V.	1	Vulnorum causæ.	ibid.
Vulnus quid sit.	46.	Differentiæ.	83.
Causæ & differentiæ.	47.	Eorum diagnostica & prognostica signa.	84.
Vulnorum periculum unde dependeat.	48.	Vlcera interna capitis.	86.
Vulnus simplex quid sit.	50.	Pectoris.	88.
Differentia & cura.	51.	Eorum cura.	ibidem.
Vulnera ex solutione venæ arteriæ.	54.	Vlcera interna ventris.	89.
Cura eorum.	55.	Eorum cura.	90.
Vulnus cum solutione nervi.	56.	Vlcera ex influxu astrorum.	91.
Eius balsamum.	57.	Vita quid sit.	ibidem.
Vulnus cum solutione ossis & eius cura.	57.	Qua ratione à czlo descendat.	92.
Vulnus venenatum & eius cura.	59.	Eius sympathia & antipathia.	ibidem.
Vulnus sclopetorū, aliorūque armorum igneorum.	64.	Vlcera simplicia.	96.
Qua ratione differant ab alijs.		Complicata.	98.
Eorum cura.	65.	Eorum cura.	99.
Vulnus capitis.	69.	Vlcera ex defluxione & unde fiant fontes in macrocosmo.	101.
Pectoris & eorum balsama.	71.	Eorum cura.	ibidem.
72.		Vlcera leprosa.	102.
Ventris superioris & infimi.	73.	Eorum cura difficilis & impossibilis.	ibidem.
Eius cura.	74.	Vlcera venerea, & vndena talis morbus.	105.
Vulnus articulorum & iuncturarum.	75.	Eorum cura.	106.
Eius cura.	76.	Vlcera ex combustione.	118.
De vulncribus.	77.	Vulnorum sanguis quibus remedijs compescendus.	54.
Vlcus quid sit.	79.		
Vulnorum pus & sanies quid sit.	80.		

F I N I S.

AD HVIVS AVCTORIS,
Et Chirurgiæ suæ verè Chy-
micæ laudatissimam
experientiam.

Amica duo Epigrammata.

Quis metuat posthac lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera Chymicum arte FABER.
Hoc tamen, ut fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si sinè sit morbis, non sinè morte fore.

Phaleucia.

Hinc Cancri, scrofula, lues, venena,
Leprosa tinea, vetri tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER vos
Flammis Mercurij sui vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam,
& numquam intermorituram amicitiam:
P. de PASCHERIE Consiliarius Regius.

AD HVIVS AVCTORIS,
Et Chirurgiæ suæ verè Chy-
micæ laudatissimam
experientiam.

Amica duo Epigrammata.

Quis metuat posthac lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera Chymicum arte FABER.
Hoc tamen, ut fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si sine sit morbis, non sine morte fore.

Phaleucia.

Hinc Cancri, scrofula, lues, venena,
Leprosa tinea, tetri tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER vos
Flammis Mercurij sui vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam,
& numquam intermorituram amicitiam:
P. de PASCHERIE Consiliarius Regius.

amico loquantur eloquio, sic etiam tandem noster illis ridebit Apollo, arcanaque nostra habebunt patefacta, & fideliter communicata. Certissimum equidem est Paracelsum numquam ita intricatè, & enigmatice scripturum fuisse. si Medici sui temporis, iniurijs & calumnijs primi ipsum non affecissent: iniquum enim erat sua manifestare secreta his ipsis, qui passim suam sectam, & curandi methodum calumnijs dilaniabant: non ita tamen ego feci; at clarè admodum scripsi, & lumen, facemque tenebris induxi, ut Chymia nitor percipiatur. Hilari fronte suscipe queso lucubrationis mee laborem, & talentum à Deo mihi communicatum, quod nî me vinceret proximos promerendi cupiditas, abditis verborum anigmatibus adhuc occultarem: his interim uterè Lector, ad laudem & gloriam summi, optimique Dei, & ad solatium Christi affeclarum.

FINIS.

TABVLA ALPHABETICA
(HIRVRIÆ SPAGTRICÆ.

A.
NCHILOSIS
quid, & eius
cura. pa. 126.
Antimonij bal-
samum. 67.
Omniū præstan-
tius. 68.

Antimonij purgatiuū quo modo
fiat. 104.
Antimonij vomitiui præparatio
& dosis. 42.
Antimonium sudorificum quo
modo fiat. 117.
Anthrax quid sit. 27.
Auri porabilis veritas asseritur.
100.
Aurum porabile. 45. 25.

B.

Balsamū naturale quid sit. 10.
Bex quibus componatur. ibid.
Balsamum sanguinis humani. 51.
Balsami vitæ corruptio vnde de-
pendeat. 52.
Balsamum ad vulnera neruo-
rum. 57.
Balsamum Antimonij omnium
præstantius. 67.
Balsamum carnis humanæ. 68.
Balsamum sulfuris. 71.
Balsamum margaritarum. ibid.
Balsamum tartari. ibid.

Bezoard minerale 44. & eius
compositio 158. alia compo-
sitio & vsus. 54.
Bilis quid sit apud Chymicos. 19
Bubo quid. 40. eius cura. 43.

C.

Cancer & eius cura. 116. 117.
Cancri occulti curatio con-
tra Hippocratis aphorismum.
43. 44.
Capitis vlcera interna. 86.
Carbunculus quid. 26. 27. eius
cura. 28.
Chirurgiæ antiquitas. 9.
Chirurgiæ chymicæ in eligendis
medicamentis qualis sit sco-
pus. 21.
Chymica & Galenica scientiā
non dissentiant, imò confe-
runtur. 17.
Combustio & eius cura. 118.
Contusio quid sit. 52.

D.

Diarrhœæ & fluxus ventris
curatio. 80.
Dysentericæ deploratæ curatio.
89.

E.

Erysipelas quid sit. 36.
E Causa & cura eius. 37.

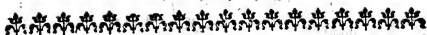
I N D E X.

- F.
- F**legmon quid sit. 23.
 Eius diuifio & cura. 24.
 Fistulæ & eafû curatio. 113. 114.
 Fractio quid fit. 127.
 Eius differentiæ & fpecies. 128.
 Eius cura. 129.
- G.
- G** Angræna quid fit. 32.
 Eius cura. 35.
- L.
- L** Apis philofophorum. 95.
 Lepra & lues venerea præparato mercurio curatur, & auro potabili. 103.
 Luxationes & earum caufæ. 123. 124.
 Earum figna & curatio. 123. 126.
- M.
- M** Argaritarum balfamû. 73.
 Medicamenti cõpofitio ad omnes morbos. 41.
 Medicamentû fudorificum ibidem.
 Mercurij humidum radicale, fivæ effentia. 115.
 Mercurius, fulphur & fal generaliter dicuntur. 13.
 Mercurius vitæ in quibus repetitur humoribus. 12.
 Mercurij definitiones, & ex quibus fubftantijs cõponatur. 11.
- N.
- N** Ervus ex quibus fubftantijs ponatur. 56.
 Neruorû vulneris balfamum. 57.
- O.
- O** Edema quid fit. 39.
 Eius fpecies. ibidem
 Cura. 40.
- P.
- P** Ectoris interea vlcera. 38.
 Eorum cura. ibidem.
- R.
- R** ealgar quid fit. 26.
 Remedium omnium morborum quale. 95.
 Rerum omnium cõpofitio ex quibus fiat. 12.
- S.
- S** Anguis quid fit apud Chymicos Sanitas vnde fiat. 92.
 Scyrhus quid fit. 41.
 Scyrhus cryfipelatodes. 42.
 Sphacelus quid. 32. & eius cura. 34.
 Strumæ & fcorofulæ quid fiant. 109.
 Earum caufæ definitio & curatio. 110.
 Sulfuris balfamum. 72.
- T.
- T** Artarus an fit humor vitalis. 15.
 Eius balfamum. 113.
 Tartarus quid fit apud Chymicos. 42.
 Tinea & eius curatio valde difficilis. 111.
 Tumores contra naturam. 16.
 Tumor quid fit apud Chymicos. ibidem.
 Tumorum differentiar. 20. caufæ efficientes. 19.
 Tumorum tempora. 20.
 Tumorum principio quid agendum, quid in eis impediatur corruptionem, qualia in principio medicamenta fiant applicanda qualia in etus augmento. 20.
 Tumoribus frigidis quid agendum. 28.

I N D E X.

Vulnus quid sit.	46.	Vulnerum causa.	ibid.
Causæ & differentiæ.	47.	Differentiæ.	83.
Vulnorum periculum unde dependeat.	48.	Eorum diagnostica & prognostica signa.	84.
Vulnus simplex quid sit.	50.	Ulcera interna capitis.	86.
Differentia & cura.	51.	Pectoris.	88.
Vulnera ex solutione venæ arteriæ.	54.	Eorum cura.	ibidem.
Cura eorum.	55.	Ulcera interna ventris.	89.
Vulnus cum solutione nervi.	56.	Eorum cura.	90.
Eius balsamum.	57.	Ulcera ex influxu astrorum.	91.
Vulnus cum solutione ossis & eius cura.	57.	Vita quid sit.	ibidem.
Vulnus venenatum & eius cura.	59.	Qua ratione à cælo descendat.	92.
Vulnus sclopetorū, aliorūque armorum igneorum.	64.	Eius sympathia & antipathia.	ibidem.
Qua ratione differant ab alijs, Eorum cura.	65.	Ulcera simplicia.	96.
Vulnus capitis.	69.	Complicata.	98.
Pectoris & eorum balsama.	71.	Eorum cura.	99.
Ventris superioris & infimi.	73.	Ulcera ex defluxione & unde fiant fontes in macrocosmo.	101.
Eius cura.	74.	Eorum cura.	ibidem.
Vulnus articulorum & iuncturarum.	75.	Ulcera leprosa.	102.
Eius cura.	76.	Eorum cura difficilis & impossibilis.	ibidem.
De vulneribus.	77.	Ulcera venerea, & videnā talis morbus.	105.
Vlcus quid sit.	79.	Eorum cura.	106.
Vulnerum pus & sanies quid sit.	80.	Ulcera ex combustione.	113.
		Vulnerum sanguis quibus remedijs compescendus,	54.

F I N I S.

AD HVIVS AVCTORIS,
Et Chirurgiæ suæ verè Chy-
micæ laudatissimam
experientiam.

Amica duo Epigrammata.

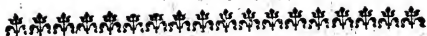
Quis metuat posthac lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera Chymicus arte FABER.
Hoc tamen, ut fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si sine sit morbis, non sine morte fore.

Phaleucia.

Hinc Cancris, scrofula, lues, venena,
Leprosa tinea, terri tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER vos
Flammis Mercurij sui vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam,
& numquam intermorituram amicitiam:
P. de PASCHERIE Consiliarius Regius.

AD HVIVS AVCTORIS,
Et Chirurgiæ suæ verè Chy-
micæ laudatissimam
experientiam.

Amica duo Epigrammata.

Quis metuat posthac lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera Chymicum arte FABER.
Hoc tamen, ut fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si sine sit morbis, non sine morte fore.

Phaleucia.

Hinc Cancri, scrofula, lues, venena,
Leprosa tinea, tetri tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER vos
Flammis Mercurij suis vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam,
& numquam intermorituram amicitiam:
P. de PASCHERIE Consiliarius Regius.

